

et Sabbatum ex Sabbato:
Venient omnis caro, ut adore coram facie mea, dicit
Dominus.
Et egredientur, et videbunt cadavera virorum,

A qui prævaricati sunt in me :
Vermis eorum non morietur,
et ignis eorum non exstinguetur,
et erunt usque ad satietatem visionis omni carni.

Explicit Isaias propheta,

PROLOGUS HIERONYMI IN JEREMIAM.

Jeremias propheta, cui hic prologus scribitur, sermone quidem apud Hebræos Isaia et Osee et quibusdam aliis prophetis videtur esse rusticior¹, sed sensibus par est: quippe qui eodem spiritu prophetaverit. Porro simplicitas eloquii, de loco ei in quo natus est accidit. Fuit enim Anathothites, qui est usque hodie viculus, tribus ab Hierosolymis distans millibus; sacerdos ex sacerdotibus, et in matris utero sanctificatus: virginitate sua evangelicum virum Christi Ecclesiæ dedicans². Hic vaticinari exorsus est puer: et captivatem urbis atque Judææ³, non solum spiritu, sed et oculis carnis intuitus est. Jam decem tribus Israel Assyrii in Medos transtulerant: jam terras earum, coloniæ gentium possidebant.

¹ Nuper istamen Criticis elegantissimum dicitur, ac præcipue styli sublimitate insignis: quorum tamen sententiam Ric. Simonius contendit, e minori peritia linguæ Hebraicæ ortam esse, quam facile mutarent si in ejus linguæ cognitione magis profecissent. Verissime grandis sensuum prophetæ majestas est, æque in verborum neglectu posita.

² In Commentario ad c. xxiii, 9: « Certe, inquit, nullum puto sanctiorem esse Jeremia, qui virgo, propheta, sanctificatusque in utero, ipso nomine præfiguratur Dominum Salvatorem, » Et filios tamen ei tribuit Paraphrastes Chaldæus in c. xxxvii 12. Cæterum *evangelicum virum* Jeremiam appellat rursus S. Pater, in Prologo ad Commentarios.

³ In Palatin. ms., *atque Judæ.*

Unde in Juda tantum, et in Benjamin propheta- vit: et civitatis suæ ruinas quadruplici planxit alphabeto, quod nos mensuræ metri versibusque reddidimus⁴. Præterea ordinem Visionum, qui apud Græcos et Latinos omnino confusus est, ad pristinam fidem correximus. Librum autem Baruch⁵, notarii ejus, qui apud Hebræos nec legitur, nec habetur, prætermisimus: pro his omnibus maledicta ab æmulis præstolantes, quibus me necesse est per singula opuscula respondere. Et hoc patior, quia vos cogitis⁶. Cæterum ad compendium mali, rectius fuerat modum furori eorum silentio meo ponere, quam quotidie novi aliquid scriptitantem invidorum insaniam provocare.

⁴ Alphabetum quadruplex Lamentationum Jeremiæ mensuræ metri reddidit Hieronymus: quia seriem litterarum Hebraicarum, ac numerum versuum in sua translatione Latina conservavit. Hanc quoque nos versuum distinctionem alphabeta, et incisiones religiose observamus in præsentis canonis editione; quod in consequentibus rem manifestam facient distinctiones per membra divisæ. MART.

⁵ Paria habet in prologo ad Commentar.: « Libellum autem Baruch, qui vulgo editioni Septuaginta copulatur, nec habetur apud Hebræos, et ψευδεπιγραφον epistolam Jeremiæ nequaquam censui disserendam. »

⁶ Paulam intelligit et Eustochium, ut apparet ex præfatione in Isaiam. MART.

INCIPIIT LIBER JEREMIÆ PROPHETÆ.

(Cap. I.) Verba Jeremiæ filii Helciæ, de sacerdotibus qui fuerunt in Anathoth, in terra Benjamin.

Quod factum est verbum Domini ad eum in diebus Josiæ filii Amon regis Juda, in tertio decimo anno regni ejus.

Et factum est in diebus Joacim filii Josiæ regis Juda, usque ad consummationem undecimi anni Sedeciæ filii Josiæ regis Juda, usque ad transmigrationem Jerusalem, in mense D quinto.

¹ In Hebræo scriptum est יהוה, triplex a juxta pronuntiationem Hieronymi, qui legebat *aleph* et *he* per a litteram vocalem. Unde Canon Hebraicæ veritatis retinet A, a, a. Cæteri ms. Bibliorum codices legunt *ha ha ha*, vel *ah ah ah*. MART.

Et factum est verbum Domini ad me, dicens: Priusquam te formarem in utero, novi te: et antequam exires de vulva, sanctificavi te, et prophetam in gentibus dedi te.

Et dixi: A, a, a, Domine Deus¹: ecce nescio loqui, quia puer ego sum.

Et dixit Dominus ad me:

Noli dicere Puer sum:

quoniam ad omnia quæ mittam te, ibis:

et universa, quæcunque mandavero tibi, loqueris. Ne timeas a facie eorum:

— Uno scriptum Hebraice est verbo, יהוה, quod per tres efferri litteras vocales a potest: Palatin. tamen nus. quemadmodum alii penes Martiana. *ah* legunt: fortasse rectius; est enim illa conquerentis interjectio.

cum ego sum, ut eruam te, dicit Domi-
 Dominus manum suam, et tetigit os meum:
 t Dominus ad me :
 i verba mea in ore tuo :
 Al. add. ego) constitui te hodie super gen-
 et super regna.
 llas, et destruas,
 verdas, et dissipas,
 lices, et plantes :
 n est verbum Domini ad me, dicens :
 tu vides, Jeremia ?

rigilantem ego video.
 Dominus ad me :
 idisti, quia vigilabo ego super verbo meo,
 faciam illud.
 est verbum Domini secundo ad me dicens:
 vides ?

ccensam ego video,
 em ejus a facie aquilonis.
 Dominus ad me :
 one pandetur malum (Al. aperientur mala)
 r omnes habitatores terræ.
 ego convocabo omnes cognationes regno-
 aquilonis, ait Dominus :
 ent et ponent unusquisque solium, suum
 troitu portarum Jerusalem,
 r omnes muros ejus in circuitu,
 r universas urbes Juda.
 judicia mea cum eis, super omni malitia
 n, qui dereliquerunt me,
 verunt diis alienis,
 averunt opus manuum suarum.
 accinge lumbos tuos,
 e, et loquere ad eos omnia, quæ ego præ-
 tibi.

des a facie eorum :
 im timere te faciam vultum eorum.
 pe dedi te hodie in civitatem munitam,
 olumnam ferream,
 urum æreum,
 omnem terram,
 s Juda,
 ribus ejus, et sacerdotibus,
 ilo terræ,
 unt adversum te, et non prævalebunt :
 cum ego sum ait Dominus, ut liberem te.
 Et factum est verbum Domini ad me, di-
 :

et clama in auribus Jerusalem, dicens :
 t Dominus :

atus sum tui, miserans adolescentiam
 tatem desponsationis tuæ,
 o secuta me es in deserto, in terra quæ
 seminatur.

Israel Domino, primitiæ frugum ejus :
 qui devorant eum, delinquant (Al. delin-
 t) :

enient super eos, dicit Dominus.

rbum Domini, domus Jacob,
 es cognationes domus Israel :

t Dominus :

avenerunt patres vestri in me iniquitatis,
 longaverunt a me,

ulaverunt post vanitatem,
 facti sunt ?

ixerunt :

: Dominus, qui ascendere nos fecit de terra
 pli :

nsduxit nos per desertum,

ram inhabitabilem et inviam ;

ram sitis, et imaginem mortis :

ram, in qua non ambulavit vir,
 habitavit homo ?

A Et induxi vos in terram Carmeli.
 ut comederetis fructum ejus, et optima (Al. bona)
 illius :

Et ingressi contaminastis terram meam,
 et hæreditatem meam posuistis in abominationem
 Sacerdotes non dixerunt : Ubi est Dominus ?
 et tenentes legem (Al. add. meam), nescierunt
 me,
 et pastores prævaricati sunt in me :
 et prophetae prophetaverunt in Baal,
 et idola seculi sunt.

Propterea adhuc judicio contendam vobiscum, ait
 Dominus,

et cum filiis vestris disceptabo.
 Transite ad insulas Cethim, et videte :
 et in Cedar mittite, et considerate vehementer :
 et videte si factum est hujuscemodi :

Si mutavit gens deos ;

et certe ipsi non sunt dii :

B populus autem meus mutavit gloriam suam i
 idolum.

Obstupescite, cœli, super hoc :
 et portæ ejus, desolamini vehementer, dicit Do-
 minus,

Duo enim mala fecit populus meus :

Me dereliquerunt fontem aquæ vivæ,
 et foderunt sibi cisternas,
 cisternas dissipatas,
 quæ continere non valent aquas.

Nunquid servus est Israel, aut vernaculus ?

quare ergo factus est in prædam ?

Super eum rugierunt leones,

et dederunt vocem suam,

posuerunt terram ejus in solitudinem :

Civitates ejus exustæ sunt,

et non est qui habitet in eis.

Filii quoque Mempheos et Taphnes constuprave-
 runt te usque ad verticem.

C Nunquid non istud factum est tibi,
 quia dereliquisti Dominum Deum tuum eo tempo-
 re, quo ducebat te per viam ?

Et nunc quid tibi vis in via Ægypti,

ut bibas aquam turbidam (Al. Sion) ?

Et quid tibi cum via Assyriorum,

ut bibas aquam fluminis ?

Arguet te malitia tua,

et aversio tua increpabit te.

Scito, et vide, quia malum et amarum est reliquisse
 te Dominum Deum tuum,

et non esse timorem mei apud te, dicit Dominus
 Deus exercituum.

A sæculo confregisti jugum meum,

rupisti vincula mea,

et dixisti : Non serviam.

In omni enim colle sublimi, et sub omni ligno fron-
 doso,

tu prosternebaris meretrix :

D Ego autem plantavi te vineam electam,
 omne semen verum :

Quomodo ergo conversa es mihi in pravum vinea
 aliena ?

Si laveris te nitro, et multiplicaveris tibi herbam
 borith,

maculata es in iniquitate tua coram me, dicit Do-
 minus Deus.

Quomodo dicis : Non sum polluta,

post Baalim non ambulavi (Al. abii) ?

Vide vias tuas in convalle,

scito quid feceris :

Cursor levis explicans vias suas.

Onager assuetus in solitudine,

in desiderio animæ suæ attraxit ventum amoris
 sui ;

nullus avertet eam :

Omnes qui quærun eam, non deficient ;

in menstruis ejus invenient eam.

Prohibe pedem tuum a nuditate,

et guttur tuum a siti.
 Et dixisti :
 Desperavi,
 nequaquam faciam :
 Adamavi quippe alienos,
 et post eos ambulabo.
 Quomodo confunditur fur quando deprehenditur,
 sic confusi sunt domus Israel,
 ipsi et reges eorum,
 principes, et sacerdotes, et prophetæ eorum,
 dicentes ligno : Pater meus es tu ;
 et lapidi : Tu me genuisti.
 Verterunt ad me tergum,
 et non faciem,
 Et in tempore afflictionis suæ dicent :
 Surge, et libera nos.
 Ubi sunt dii tui, quos fecisti tibi ?
 surgant et liberent te in tempore afflictionis
 tuæ :
 Secundum numerum quippe civitatum tuarumerant
 dii tui, Juda. **B**
 Quid vultis mecum iudicio contendere ?
 omnes dereliquistis me, dicit Dominus.
 Frustra (*Al.* Sine causa) percussi filios vestros,
 disciplinam non receperunt :
 Devoravit gladius vester prophetas vestros,
 quasi leo vastator generatio vestra.
 Videte verbum Domini :
 Nunquid solitudo factus sum Israeli, aut terra
 serotina ?
 Quare ergo dixit populus meus : Recessimus, non
 veniemus ultra ad te ?
 Nunquid obliviscetur virgo ornamenti sui,
 aut sponsa fasciæ pectoralis suæ ?
 Populus vero meus oblitus est mei diebus innumeris
 Quid niteris bonam ostendere viam tuam ad quæ-
 rendam dilectionem,
 quæ insuper et malitias tuas docuisti vias tuas,
 et in alis tuis inventus est sanguis animarum
 pauperum et innocentum ? **C**
 Non in fossis inveni eos,
 sed in omnibus quæ supra memoravi.
 Et dixisti : Absque peccato et innocens ego sum :
 et propterea avertatur furor tuus a me.
 Ecce ego iudicio contendam tecum,
 eo quod dixeris : Non peccavi.
 Quam vilis facta es nimis, iterans vias tuas !
 et ab Ægypto confunderis, sicut confusa es ab
 Assur.
 Nam et ab ista egredieris,
 et manus tuæ erunt super caput tuum :
 Quoniam obtrivit Dominus confidentiam tuam,
 et nihil in ea habebis prosperum.

¹ Hieronymus in textu ms. Commentariorum sic legit : Nunquid non polluta et contaminata erit mulier illa ? Quod postea edisserens lectorem monet his verbis : « Quodque ait : *Et contaminata erit mulier illa ?* pro quo in Hebraico legimus, *terram* : reliquit exemplum, et manifestius de terra loquitur Israel, quæ adulteræ mulieri comparatur. » Igitur Hebræa verba *הארץ הריא*, *haarets hahi*, non secundum sensum simplicem : sed juxta exemplum ac comparationem prophetalem interpretatus est hoc loco Hieronymus. MART.

² Quod continuo hic subdunt additamentum Vulgati libri, *et ego suscipiam te*, neque Hebræus quidem textus habet, nec qui Hieronymianam Versionem exhibent, Latini mss. melioris notæ. Nihilosecius si ex Hieronymi testimoniis expendenda res est, plana e contrario videtur constituendum, eam fuisse olim Hebræici contextus genuinam sententiam, quæ temporum injuria ex aliis ibris, demum et ab ipso archetypo exciderit. Satis enim manifesto epist. 122, ad rusticum, num. 2 : « Scriptum est. inquit, juxta Hebræicam veritatem quod in Græcis et La-

A [*Cap. III.*] Vulgo dicitur : Si dimiserit vir uxorem suam, et recedens ab eo, duxerit virum alterum :
 nunquid revertetur ad eam ultra ?
 Nunquid non polluta et contaminata erit mulier illa ?
 Tu autem fornicata es cum amatoribus multis :
 tamen revertere ad me, dicit Dominus ².
 Leva oculos tuos in directum,
 et vide ubi non prostrata sis :
 In viis sedebas, expectans eos, quasi latro in solitudine :
 et polluisti terram in fornicationibus (*Al.* malis) tuis, et in malitiis tuis.
 Quam ob rem prohibetæ sunt stillæ pluviarum,
 et serotinus imber non fuit :
 Frons mulieris meretricis facta est tibi,
 noluisti erubescere.
 Ergo saltem amodo voca me : Pater meus,
 dux virginitatis meæ tu es :
 Nunquid irascaris in perpetuum,
 aut perseverabis in finem ?
 Ecce locuta es, et fecisti mala, et potuisti.
 Et dixit Dominus ad me in diebus Josiæ regis :
 Nunquid vidisti quæ fecerit aversatrix Israel ?
 Abiit sibimet super omnem montem excelsum,
 et sub omni ligno frondoso,
 et fornicata est ibi.
 Et dixi cum fecisset hæc omnia :
 Ad me revertere :
 et non est reversa.
 Et vidit prævaricatrix soror ejus Juda,
 quia pro eo quod mœchata esset aversatrix Israel, dimissem eam,
 et dedissem ei libellum repudii :
 et non timuit prævaricatrix Juda soror ejus,
 sed abiit, et fornicata est etiam ipsa.
 Et facilitate fornicationis suæ contaminavit terram,
 et mœchata est cum lapide et cum ligno.
 Et in omnibus his non est reversa ad me prævaricatrix soror ejus Juda in toto corde suo,
 sed in mendacio, ait Dominus.
 Et dixit Dominus ad me :
 Justificavit animam suam aversatrix Israel,
 comparatione prævaricatricis Judæ.
 Vade, et clama sermones istos contra aquilonem,
 et dices :
 Revertere, aversatrix Israel, ait Dominus,
 et non avertam faciem meam a vobis :
 Quia sanctus ego sum, dicit Dominus,
 et non irascar in perpetuum.
 Tamen scito iniquitatem tuam,

tinis codicibus non habetur : *tu reliquisti me : tamen convertere, ET SUSCIPIAM TE : dicit Dominus.* Nec minus luculenter in Commentario ipso ad hunc locum : « In Hebræo, inquit, etiam post fornicationem suscipit pœnitentem, et hortatur ut revertatur ad se : in Septuaginta vero non provocat ad pœnitentiam ; sed arguit impudentiam meretricis, quod post adulterium reverti audeat ad maritum. » Scilicet illud *καὶ ἀναξίμπτεις*, non, ut vulgo obtinet, *revertere*, invitantis modo, sed quasi objurgantis efferendum est, *tamen reverteris* : quod est, *audes reverti*. Estque adeo mirum hoc magis quod de sui temporis Hebræo exemplari tradit S. Pater, a quo Græcum apographum tam longe et verborum imminutione et sensu abluderet. Ut vero sit ejus testimonium omni majus exceptione : mihi quidem hoc ipso probatur argumento, quod in Latinos codices additio illa non fluxerit ex LXX, qui et penitus eam ignorant, et locum plane contrario sensu efferunt, neque adeo videatur potuisse nisi ex Hebræo derivari.

in Dominum Deum tuum prævaricata es A
 persisti vias tuas alienis sub omni ligno
 andoso,
 rem meam non audisti, ait Dominus.
 imini (*Al. add. ad me*), filii, revertentes,
 ait Dominus :
 ego vir vester :
 nam vos unum de civitate,
 os de cognatione,
 roducam vos in Sion.
 vobis pastores juxta cor meum ;
 scient vos scientia et doctrina.
 multiplicati fueritis, et creveritis in terra
 liebus illis, ait Dominus :
 dicent ultra : Arca testamenti Domini ;
 ascendet super cor,
 recordabuntur illius :
 visitabitur, nec fiet ultra.
 ore illo vocabunt Jerusalem solum Domini,
 gregabuntur ad eam omnes gentes in no-
 re Domini in Jerusalem,
 ambulabunt post pravitatem cordis sui
 simi.
 is illis ibit domus Juda ad domum Israel,
 rient simul de terra aquilonis, ad terram
 m dedi patribus vestris.
 em dixi : Quomodo ponam te in filios (*Al.*
s).
 uam tibi terram desiderabilem,
 litatem præclaram exercituum gentium ?
 : Patrem vocabis me,
 it me ingredi non cessabis.
 modo si contemnat mulier amatorem suum,
 ntempnit me domus Israel, ait Dominus.
 viis audita est,
 tus et ululatus filiorum Israel :
 m iniquam fecerunt viam suam,
 sunt Domini Dei sui.
 imi, filii, revertentes,
 iabo aversiones vestras.
 n venimus ad te :
 m es Dominus Deus noster.
 andaces erant colles,
 tudo montium :
 Domino Deo nostro salus Israel.
 o comedit laborem patrum nostrorum ab
 descentia nostra,
 is eorum, et armenta eorum,
 eorum, et filias eorum.
 mus in confusione nostra :
 eriet nos ignominia nostra :
 m Domino Deo nostro peccavimus nos,
 tres nostri, ab adolescentia nostra usque ad
 nc diem,
 n audivimus vocem Domini Dei nostri :
 V). Si converteris ¹ (*Al. reverteris*), Israel,
 ominus,
 me convertere
 uleris offendicula tua a facie mea,
 n commoveberis.
 bis : Vivit Dominus in veritate, et in ju-
 stitia ;
 edicent eum gentes, ipsumque laudabunt.
 nim dicit Dominus viro Juda et Jerusalem :
 ite vobis novale,
 blite serere super spinas :
 cidimini Domino,
 iferte præputia cordium vestrorum, viri Juda,

et habitatores Jerusalem :
 Ne forte egrediatur ut ignis indignatio mea,
 et succendatur, et non sit qui exstinguat,
 propter malitiam cogitationum vestrarum.
 Annuntiate in Juda,
 et in Jerusalem auditum facite :
 loquimini, et canite tuba in terra :
 Clamate fortiter,
 dicite : Congregamini,
 et ingrediamur civitates munitas,
 Levate signum in Sion.
 Confortamini, nolite stare,
 quia malum ego adduco ab aquilone et contritio-
 nem magnam.
 Ascendit leo de cubili suo,
 et prædo gentium se levavit.
 Egressus est de loco suo,
 ut ponat terram tuam in desolationem (*Al. soli-*
tudinem) :
 B Civitates tuæ vastabuntur,
 remanentes absque habitatore.
 Super hoc accingite vos ciliciis,
 plangite et ululate :
 quia non est aversa ira furoris Domini a nobis.
 Et erit in die illa, dicit Dominus :
 Peribit cor regis, et cor principum :
 et obstupescunt sacerdotes,
 et prophetæ consternabuntur.
 Et dixi : Heu, heu, heu. Domine Deus,
 Ergone decepisti populum istum et Jerusalem, di-
 cens :
 Pax erit vobis :
 et ecce pervenit gladius usque ad animam ?
 In tempore ille dicetur populo huic et Jerusalem :
 Ventus urens in viis, quæ sunt in deserto viæ filiarum
 (*Al. filii*) populi mei,
 non ad ventilandum et ad (*Al. non ad*) purgan-
 dum.
 C Spiritus plenus ex his veniet mihi :
 et nunc ego loquar judicia mea cum eis.
 Ecce quasi nubes ascendet, et quasi tempestas cur-
 rus ejus :
 velociore aquilis equi illius :
 vae nobis, quoniam vastati sumus.
 Lava a malitia cor tuum, Jerusalem, ut salva
 fias :
 usquequo morabuntur in te cogitationes noxiæ ?
 Vox enim annuntiantis a Dan,
 et notum facientis idolum de monte Ephraim.
 Dicite gentibus ².
 Ecce auditum est in Jerusalem, custodes venire de
 terra longinqua,
 et dare (*Al. dederunt*) super civitates Juda vocem
 suam.
 Quasi custodes agrorum facti sunt super eam in
 gyro :
 quia me ad iracundiam provocavit, ait Dominus.
 Viæ tuæ et cogitationes tuæ fecerunt hæc tibi :
 D ista malitia tua, quia amara,
 quia (*Al. tacet quia*) tetigit cor tuum.
 Ventrem meum, ventrem meum doleo,
 sensus cordis mei turbati sunt in me :
 Non tacebo,
 quoniam vocem buccinæ audivit anima mea, cla-
 morem prælii.
 Contritio super contritionem vocata est,
 et vastata est omnis terra :
 Repente vastata sunt tabernacula mea,
 subito pelles meæ.

¹ utrumque exemplar Canonis, et mss. omnes
 s Bibliorum, uno excepto recentiori, qui legit
 ris. In Commentariis quoque verbum rever-
 riptum habetur: sed perinde est; eligat unus-
 ie quod voluerit; quando in sensu nullum est
 m. MART.

² Miror quid causæ extiterit ut, pro dicite gen-
 tibus, legatur in Canone et cæteris ms. concitate
 gentes; maxime cum in editis et ms. libris Com-
 mentariorum Hieronymus legat, dicite gentibus.
 MART.

Usquequo videbis fugientem,
audiam vocem buccinæ?
Quia stultus populus meus me non cognovit:
filii insipientes sunt, et vecordes:
Sapientes sunt, ut faciant mala,
bene autem facere nescierunt.
Aspexi terram, et ecce vacua erat, et nihil;
et cœlos, et non erat lux in eis.
Vidi montes, et ecce movebantur:
et omnes colles conturbati sunt.
Intuitus sum, et non erat homo
et omne volatile cœli recessit.
Aspexi, et ecce Carmelus desertus:
et omnes urbes ejus destructæ sunt a facie Domini,
et a facie iræ furoris ejus.
Hæc enim dicit Dominus:
Deserta erit omnis terra,
Sed tamen consummationem non faciam.
Lugebit terra et mœrebunt cœli desuper:
eo quod locutus sum (Al. sim);
cogitavi, et non pœnituit me,
nec aversus sum ab eo.
A voce equitis et mittentis sagittam, fugit omnis ci-
vitas:
ingressi sunt ardua, et ascenderunt rupes:
Universæ urbes derelictæ sunt,
et non habitat in eis homo.
Tu autem vastata quid facies?
cum vestieris te coccino,
cum ornata fueris monili aureo,
et pinxeris stibio oculos tuos, frustra comperis?
Contempserunt te amatores tui
animam tuam quærent.
Vocem enim quasi parturientis audivi,
angustias ut puerperæ:
Vox filiæ Sion intermorientis expandentisque¹
manus suas:
væ mihi, quia defecit anima mea propter inter-
fectos.
(Cap. V). Circuite vias Jerusalem,
et aspice, et considerate,
et quærite in plateis ejus,
an inveniatis virum facientem judicium, et quæ-
rentem fidem:
et propitius ero ejus.
Quod si etiam, Vivit Dominus, dixerint:
et hoc falso jurabunt.
Domine, oculi tui respiciunt fidem:
percussisti eos, et non doluerunt:
attrivisti eos, et renuerunt accipere discipli-
nam:
Induraverunt facies suas super petram,
et noluerunt reverti.
Ego autem dixi:
Forsitan pauperes sunt et stulti,
ignorantes viam Domini, judicium Dei sui.
Ibo igitur ad optimates, et loquar eis;
ipsi enim cognoverunt viam Domini, judicium Dei
sui.
Et ecce magis hi simul confregerunt jugum,
ruperunt vincula.
Idcirco percussit eos leo de silva,
lupus ad vesperam vastavit eos,
pardus vigilans supra civitates eorum:
Omnis, qui egressus fuerit ex eis, capietur:
quia multiplicatæ sunt prævaricationes eorum,
confortatæ sunt aversiones eorum.
Super quo propitius tibi esse potero?
filii tui dereliquerunt me,

¹ Minus bene lectum in Commentario, *inter mo-
rientes expandentesque*, etc.

² Additur in comment. *in feminas*, et in fine ver-
sus, *mihi*, ex LXX; neque enim sonant eæ voces
in Hebræo archetypo.

A et jurant in his qui non sunt dli:
Saturavi eos, et mœchati sunt,
et in domo meretricis luxuriabantur.
Equi amatores et emissarii facti sunt².
Unusquisque ad uxorem proximi sui hinniebat.
Nunquid super his non visitabo? dicit Dominus.
et in gente tali non ulciscetur anima mea?
Ascendite muros ejus, et dissipate,
consummationem autem nolite facere:
Auferte propagines ejus,
quia non sunt Domini.
Prævaricatione enim prævaricata est in me domus
Israel,
et domus Juda, ait Dominus.
Negaverunt Dominum, et dixerunt:
Non est ipse (Al. add. locuti):
neque veniet super nos malum:
gladium et famem non videbimus.
Prophetæ fuerunt in ventum,
et responsum non fuit in eis:
hæc ergo evenient illis.
Hæc dicit Dominus Deus exercituum:
Quia locuti estis verbum istud:
ecce ego do verba mea in ore tuo in ignem,
et populum istum ligna (Al. in ligna), et vorabit
eos.
Ecce ego adducam super vos gentem de longinquo
domus Israel, ait Dominus;
gentem robustam, gentem antiquam,
gentem, cujus ignorabis linguam,
nec intelliges quid loquatur.
Pharetra ejus quasi sepulcrum patens
universi fortes.
Et comedet segetes tuas, et panem tuum:
devorabit filios tuos et filias tuas:
comedet gregem tuum et armenta tua:
comedet vineam tuam et ficum tuam:
et conteret urbes munitas tuas, in quibus tu ha-
bes fiduciam, gladio.
C. Verumtamen in diebus illis, ait Dominus,
non faciam vos in consummationem.
Quod si dixeritis: Quare fecit Dominus Deus noster
nobis hæc omnia?
dices ad eos:
Sicut dereliquistis me, et servistis deo alieno in
terra vestra,
sic servietis alienis in terra non vestra.
Annuntiate hoc domui Jacob,
et auditum facite in Juda, dicentes:
Audi, popule stulte, qui non habes cor:
qui habentes oculos, non videtis:
et aures, et non auditis.
Me ergo non timebitis, ait Dominus:
et a facie mea non dolebitis?
Qui posui arenam terminum mari,
præceptum sempiternum, quod non præter-
ibit:
Et commovebuntur, et non poterunt:
et intumescunt fluctus ejus, et non transibunt
illud:
Populo autem huic factum est cor incredulum et
exasperans,
recesserunt et abierunt.
Et non dixerunt in corde suo:
Metuamus Dominum Deum nostrum,
qui dat nobis pluviam temporaneam et serotinam
in tempore suo,
plenitudinem annuæ messis custodientem no-
bis.
Iniquitates vestræ³ declinaverunt hæc:

³ Manuscripti omnes codices Bibliorum pro se-
cunda persona primam habent, nempe *iniquitates
nostræ*: idque manifestus est error exscriptorum:
uti ex consequentibus facile probari potest.
MART.

et peccata vestra prohibuerunt bonum a vobis : **A**
 Quia inventi sunt in populo meo impii insidiantes
 quasi aucupes,
 laqueos ponentes et pedicas ad capiendos vi-
 ros.
 Sicut decipula plena avibus,
 sic domus eorum plenæ dolo :
 ideo magnificati sunt et ditati.
 Incrassati sunt et impinguati :
 et præterierunt sermones meos pessime.
 Causam non judicaverunt ¹,
 causam pupilli non direxerunt,
 et iudicium pauperum non judicaverunt.
 Nunquid super his non visitabo? dicit Dominus,
 aut super gentem hujuscemodi non ulciscetur
 anima mea?
 Stupor et mirabilia facta sunt in terra :
 Prophetæ prophetabant mendacium,
 et sacerdotes applaudebant manibus suis.
 Et populus meus dilexit talia :
 quid igitur fiet in novissimo ejus?
 (Cap. VI.) Confortamini, filii Benjamin, in medio
 Jerusalem,
 et in Thecua clangite buccina,
 et super Bethacharem levate vexillum :
 Quia malum visum est ab aquilone,
 et contritio magna.
 Speciosæ et delicatæ assimilavi filiam Sion.
 Ad eam venient pastores, et greges eorum :
 fixerunt in ea tentoria in circuitu :
 pascet unusquisque eos qui sub manu sua
 sunt.
 Sanctificate super eam bellum :
 consurgite, et ascendamus in meridie :
 Væ nobis, quia declinavit dies,
 quia longiores factæ sunt umbræ vesperi.
 Surgite, et ascendamus in nocte,
 et dissipemus domos ejus.
 Quia hæc dicit Dominus exercituum :
 Cædite lignum ejus,
 et fundite circa Jerusalem aggerem :
 Hæc est civitas visitationis,
 omnis calumnia in medio ejus.
 Sicut frigidam facit cisterna aquam suam,
 sic frigidam fecit malitiam suam :
 Iniquitas et vastitas audietur in ea,
 coram me semper infirmitas et plaga.
 Erudire, Jerusalem,
 ne forte recedat anima mea a te,
 ne forte ponam te desertam,
 terram inhabitabilem.
 Hæc dicit Dominus exercituum :
 Usque ad racemum colligent quasi in vinea reli-
 quias Israel :
 Convertite manum tuam quasi vindemiator ad car-
 tallum.
 Cui loquar?
 et quem contestabor, ut audiat?
 Ecce incircumcisæ aures eorum,
 et audire non possunt :
 Ecce verbum Domini factum est eis in oppro-
 brium,
 et non suscipient illud.
 Idcirco furore Domini plenus sum,
 laboravi sustinens :
 Effunde super parvulum foris,
 et super consilium juvenum simul :
 Vir enim cum muliere capietur,
 senex cum pleno dierum.
 Et transibunt domus eorum ad alteros,

agri et uxores pariter :
 Quia extendam manum meam super habitantes
 terram,
 dicit Dominus.
 A minore quippe usque ad majorem omnes avaritiæ
 student :
 et a propheta usque ad sacerdotem cuncti fa-
 ciunt dolum.
 Et curabant contritionem filiae populi mei cum
 ignominia, dicentes :
 Pax, pax ;
 et non erat pax.
 Confusi sunt,
 quia abominationem tegerunt :
 Quin potius confusione non sunt confusi,
 et erubescere nescierunt
 Quam ob rem cadent inter ruentes :
 in tempore visitationis suæ corruent, dicit Do-
 minus.
B Hæc dicit Dominus :
 State super vias, et videte,
 et interrogate de semitis antiquis, quæ sit via
 bona, et ambulate in ea :
 Et invenietis refrigerium animabus vestris.
 Et dixerunt : Non ambulabimus.
 Et constitui super vos speculatores.
 Audite vocem tubæ.
 Et dixerunt : Non audiemus.
 Ideo audite, gentes, et cognosce, congregatio,
 quanta ego faciam eis.
 Audi, terra :
 Ecce ego adducam mala super populum istum,
 fructum cogitationum ejus ;
 (Quia verba mea non audierunt,
 et legem meam projecerunt.
 Ut quid mihi thus de Saba affer tis,
 et calamum suave olentem de terra longinqua?
 Holocaustomata vestra non sunt accepta,
 et victimæ vestræ non placuerunt mihi.
C Propterea hæc dicit Dominus :
 Ecce ego dabo in populum istum ruinas,
 Et ruent in eis patres et filii simul,
 vicinus et proximus peribunt.
 Hæc dicit Dominus,
 Ecce populus venit de terra aquilonis ;
 et gens magna consurget a sinibus terræ.
 Sagittam et scutum arripiet :
 crudelis est, et non miserebitur.
 Vox ejus quasi mare sonabit :
 et super equos ascendent,
 preparati quasi vir ad prælium,
 adversum te, filia Sion.
 Audivimus famam ejus,
 dissolutæ sunt manus nostræ :
 tribulatio apprehendit nos,
 dolores ut parturientem,
 Nolite exire ad agros,
 et in via ne ambuletis
D quoniam gladius inimici, pavor in circuitu.
 Filia populi mei, accingere cilicio,
 et conspergere cinere :
 Luctum unigeniti fac tibi,
 planctum amarum.
 quia repente veniet vastator super nos.
 Probatores dedi te in populo meo robustum,
 et scies, et probabis viam eorum.
 Omnes isti principes declinantes,
 ambulantes fraudulenter ;
 Æs et ferrum :
 universi corrupti sunt.

¹ Nomen *viduæ*, quod hic in exemplaribus Cano-
 nis, inque nonnullis aliis mss. codicibus scriptum
 reperitur, abest in textu Hebraico : nec illud re-
 præsentavit Speculum sancti Augustini, nec Com-
 mentaria sancti Hieronymi vocis hujus meminere.

Adscitum puto, sive additum librariorum errore :
 hoc enim manifeste probant quædam exemplaria
 sacrorum Bibliorum, ubi recentiori manu super-
 additum deprehendimus verbum jam dictum.
 MART.

Defecit sufflatorium,
in igne consumptum est plumbum,
Frustra conflavit conflator :
malitiæ enim eorum non sunt consumptæ.
Argentum repleorum vocate eos,
quia Dominus projecit illos.
(Cap. VII.) Verbum, quod factum est ad Jeremiam
a Domino dicens :
Sta in porta domus Domini,
et prædica ibi verbum istud, et dic :
Audite verbum Domini, omnis Juda,
qui ingredimini per portas has,
ut adoretis Dominum.
Hæc dicit Dominus exercituum Deus Israel :
Bonas facite vias vestras et studia vestra :
et habitabo vobiscum in loco isto.
Nolite confidere in verbis mendacii (Al. mendaci-
bus), dicentes :
Templum Domini,
templum Domini,
templum Domini, est.
Quoniam si bene direxeritis vias vestras et studia
vestra :
si feceritis iudicium inter virum et proximum
ejus, advenæ, et pupillo, et viduæ non feceritis
calumniam,
nec sanguinem innocentem effuderitis in loco
hoc, et post deos alienos non ambulaveritis in
malum vobismetipsis :
Habitabo vobiscum in loco isto,
in terra quam dedi patribus vestris a sæculo et
usque in sæculum.
Ecce vos confiditis vobis in sermonibus mendacii,
qui non proderunt vobis
Furari,
occidere,
adulterari,
jurare mendaciter,
libare Baalim,
et ire post deos alienos, quos ignoratis.
Et venistis, et stetistis coram me in domo hac, in
qua invocatum est nomen meum, et dixistis :
Liberati sumus,
eo quod fecerimus omnes abominationes istas.
Ergo spelunca latronum facta est domus ista,
in qua invocatum est nomen meum in oculis
vestris ?
Ego, ego, sum :
ego vidi, dicit Dominus.
Ite ad locum meum in Silo,
ubi habitavit nomen meum a principio,
et videte quæ fecerim ei propter malitiam populi
mei Israel :
Et nunc, quia fecistis omnia opera hæc, dicit Do-
minus,
et locutus sum ad vos mane consurgens, et lo-
quens, et non audistis :
Et vocavi vos,
et non respondistis,
Faciam domui huic, in qua invocatum est nomen
meum, et in qua vos habetis fiduciam,
et loco, quem dedi vobis et patribus vestris,
sicut feci Silo.
Et projiciam vos a facie mea,
sicut projecit omnes fratres vestros,
universum semen Ephraim.
Tu ergo noli orare pro populo hoc,
nec assumes pro eis laudem et orationem,
Et non obsistas mihi :
quia non exaudiam te.
Nonne vides quid isti faciant in civitatibus Juda, et
in plateis Jerusalem ?
Filii colligunt ligna,
et patres succendunt ignem,
et mulieres conspergunt adipem,
ut faciant placentas reginæ cæli,
et libent diis alienis,

A et me ad iracundiam provocent.
Nunquid me ad iracundiam provocant ? dicit Do-
minus.
nonne semetipsos in confusionem vultus sui ?
Ideo hæc dicit Dominus Deus,
Ecce furor meus, et indignatio mea conflatur (Al.
conflata est) super locum istum,
super viros et super jumenta,
et super lignum regionis,
et super fruges terræ,
et succendetur, et non exstinguetur.
Hæc dicit Dominus exercituum Deus Israel :
Holocaustomata vestra addite victimis vestris,
et comedite carnes.
Quia non sum locutus cum patribus vestris,
et non præcepi eis, in die qua eduxi
eos de terra Ægypti ;
de verbo holocaustomatum et victimarum.
Sed hæc verbum præcepi eis, dicens :
B Audite vocem meam, et ero vobis Deus ;
et vos eritis mihi populus :
Et ambulate in omni via quam mandavi vobis,
ut bene sit vobis.
Et non audierunt, nec inclinaverunt aurem suam :
Sed abierunt in voluntatibus.
et pravitate cordis sui mali :
Factique sunt retrorsum et non in ante,
a die qua egressi sunt patres eorum de terra
Ægypti, usque ad diem hanc.
Et misi ad vos omnes servos meos prophetas, per
diem consurgens diluculo, et mittens.
Et non audierunt me, nec inclinaverunt aurem suam :
Sed induraverunt cervicem (Al. add. suam) :
et pejus operati sunt quam patres eorum.
Et loqueris ad eos omnia verba hæc, et non au-
dient te :
et vocabis eos, et non respondebunt tibi :
Et dices ad eos :
C Hæc est gens quæ non audivit vocem Domini
Dei sui,
nec recepit disciplinam
Periit fides,
et ablata est de ore eorum.
Tonde capillum tuum, et projice,
et sume in directum planctum :
Quia projecit Dominus, et reliquit generationem
furoris sui :
quia fecerunt filii Juda malum in oculis meis,
dicit Dominus.
Posuerunt offendicula sua in domo in qua invo-
catum est nomen meum,
ut polluerent eam :
Et ædificaverunt excelsa Thopheth, quæ est in valle
filii Ennom :
ut incenderent filios suos et filias suas igni :
quæ non præcepi, nec cogitavi in corde meo.
Ideo ecce dies venient, dicit Dominus,
et non dicetur amplius, Thopheth, et vallis filii
Ennom :
sed vallis Interfectionis :
Et sepelient (Al. sepelientur) in Thopheth,
eo quod non sit locus :
Et erit morticinum populi hujus in cibum volucris
cæli, et bestiis terræ.
et non erit qui abigat.
Et quiescere faciam de urbibus Juda, et de plateis
Jerusalem, vocem gaudii, et vocem lætitiæ,
vocem sponsi, et vocem sponsæ :
In desolationem enim erit terra,
(Cap. VIII) In illo tempore, ait Dominus :
Ejicient ossa regum Jnda, et ossa principum
ejus, et ossa sacerdotum,
et ossa prophetarum,
et ossa eorum qui habitaverunt Jerusalem, de se-
pulcris suis :
Et pendent (Al. expandent) ea ad solem, et lunam,
et omnem militiam cæli, quæ dilexerunt,

et quibus servierunt ;
 et post quæ ambuaverunt,
 et quæ quæsierunt, et adoraverunt.
 Non colligentur, et non sepelientur :
 in sterquilinum super faciem terræ erunt.
 Et eligent magis mortem quam vitam
 omnes ¹ qui residui fuerint de cognatione hac
 pessima
 in universis locis, quæ derelicta sunt, ad quæ
 ejeci eos, dicit Dominus exercituum.
 Et dices ad eos :
 Hæc dicit Dominus :
 Nunquid qui cadit (*Al.* cadet), non resurget ?
 et qui aversus est, non revertetur ?
 Quare ergo aversus est populus iste in Jerusalem
 aversione contentiosa ?
 Apprehenderunt mendacium,
 et noluerunt reverti :
 Attendi, et auscultavi :
 nemo quod bonum est loquitur ;
 Nullus est qui agat pœnitentiam super peccato suo,
 dicens :
 Quid feci ?
 Omnes conversi sunt ad cursum suum,
 quasi equus impetu vadens in prælio.
 Milvus in cœlo cognovit tempus suum ;
 turtur,
 et hirundo,
 et ciconia,
 custodierunt tempus adventus sui :
 Populus autem meus,
 non cognovit iudicium Domini.
 Quomodo dicitis ; Sapientes nos sumus,
 et lex Domini nobiscum est ?
 Vere mendacium operatus est stylus mendax scri-
 barum,
 Confusi sunt sapientes,
 perterriti et capti sunt :
 Verbum enim Domini projecerunt,
 et sapientia nulla est in eis.
 Propterea dabo mulieres eorum exteris,
 agros eorum hæredibus :
 Quia a minimo usque ad maximum omnes avari-
 tiam sequuntur (*Al.* avaritiæ student) :
 a propheta usque ad sacerdotem cuncti faciunt
 mendacium.
 Et sanabant contritionem filiae populi mei ad igno-
 miniam, dicentes :
 Pax, pax,
 cum non esset pax.
 Confusi sunt,
 quia abominationem fecerunt :
 Quinimo confusione non sunt confusi,
 et erubescere nescierunt :
 Ideirco cadent inter corruentes,
 in tempore visitationis suæ corruent, dicit Do-
 minus.
 Congregans congregabo eos, ait Dominus :
 Non est uva in vitibus,
 et non sunt ficus in ficulnea ;
 Folium defluxit :
 et dedi eis quæ prætergressa sunt.
 Quare sedemus ?
 convenite, et ingrediamur civitatem munitam,
 et sileamus ibi :
 Quia Dominus Deus noster silere nos fecit,
 et potum dedit nobis aquam fellis :
 Peccavimus enim Domino.
 Expectavimus pacem,

A et non erat bonum ;
 Tempus medelæ,
 et ecce formido.
 A Dan auditus est fremitus equorum ejus,
 a voce hinnituum pugnatorum ejus commota est
 omnis terras ;
 Et venerunt, et devoraverunt terram et plenu-
 dinem ejus ;
 urbem et habitatores ejus.
 Quia ecce ego mittam vobis serpentes regulos qui-
 bus non est incantatio :
 et mordebunt vos, ait Dominus.
 Dolor meus super dolorem,
 in me cor meum mœrens.
 Ecce vox clamoris filiae populi mei de terra longin-
 qua :
 Nunquid Dominus non est in Sion,
 aut rex ejus non est in ea ?
 Quare ergo me ad iracundiam concitaverunt in
 sculptilibus suis,
 et in vanitatibus alienis ?
 B Transiit messis,
 finita est æstas,
 et nos salvati non sumus.
 Super contritione filiae populi mei contritus sum et
 contristatus,
 stupor obtinuit me.
 Nunquid resina non est in Galaad ?
 aut medicus non est ibi ?
 Quare igitur non est obducta cicatrix filiae populi
 mei ?
 (*Cap.* IX.) Quis dabit capiti meo aquam,
 et oculis mei fontem lacrymarum ?
 Et plorabo die ac nocte interfectos filiae populi
 mei.
 Quis dabit me in solitudine diversorium viatorum,
 et derelinquam populum meum, et recedam ab
 eis ?
 C Quia omnes adulteri sunt,
 cœtus prævaricatorum,
 Et extenderunt linguam suam quasi arcum menda-
 cii et non veritatis :
 Confortati sunt in terra,
 quia de malo ad malum egressi sunt,
 et me non cognoverunt, dicit Dominus.
 Unusquisque se a proximo suo custodiat,
 et in omni fratre suo non habeat fiduciam.
 Quia omnis frater supplantans (*Al.* supplantatione)
 supplantabit,
 et omnis amicus fraudulenter incedet.
 Et vir fratrem suum deridebit,
 et veritatem non loquentur :
 Docuerunt enim linguam suam loqui mendacium :
 ut inique agerent. laboraverunt.
 Habitatio tua in medio idoli :
 in dolo renuerunt scire me, dicit Dominus.
 Propterea hæc dicit Dominus exercituum :
 Ecee ego conflabo, et probabo eos :
 D quid enim aliud faciam a facie filiae populi mei ?
 Sagitta vulnerans lingua eorum,
 dolum locuta est :
 In ore suo pacem cum amico suo loquitur,
 et occulte ponit ei insidias.
 Nunquid super his non visitabo ? dicit Dominus.
 aut gentem hujusmodi non ulciscetur anima mea ?
 Super montes assumam fletum et lamentum,
 et super speciosa deserti planctum :
 Quoniam incensa sunt, eo quod non sit vir per-
 transiens :

¹ Novem sequentes versus agnoscit S. Augusti-
 nus in Speculo, ac totidem esse desinivit usque ad
 hæc verba : *Quomodo dicitis*, etc. Hinc videas quam
 longe sint a vero nuperi quidam scriptores, cum
 temere docent singulos versus, quos sæpiissime
 appellant auctores ecclesiastici, sex dictiones ha-

buisse continuas. Contrarium nunc evincunt pro-
 phetæ versibus descripti, sed et infraidem eviden-
 tissime demonstratur ex Jobi, Davidis, et Salomo-
 nis operibus, quæ σιχηρῶς reperiuntur descripta
 in utroque exemplari Canonis Hebraicæ veritatis,
 MART.

et non audierunt vocem possidentis :
 volucris cæli usque ad pecora
 transmigraverunt et recesserunt.
 Et dabo Jerusalem in acervos arenæ,
 et cubilia draconum :
 Et civitates Juda dabo in desolationem :
 ec quod non sit habitator.
 Quis est vir sapiens, qui intelligat hoc,
 et ad quem verbum oris Domini fit ut annun-
 tiet istud ?
 Quare perierit (Al. periit) terra, et exusta sit (Al.
 est) quasi desertum,
 eo quod non sit qui pertranseat ?
 Et dixit Dominus :
 Quia dereliquerunt legem meam, quam dedi eis,
 et non audierunt vocem meam, et non ambula-
 verunt in ea :
 Et abierunt post pravitatem cordis sui,
 et post Baalim :
 quod (Al. quos) didicerunt a patribus suis.
 Idcirco hæc dicit Dominus exercituum Deus Israel :
 Ecce ego cibabo populum istum absinthio ¹,
 et potum dabo eis aquam fellis.
 Et dispergam eos in gentibus quas non noverunt
 ipsi et patres eorum :
 et mittam post eos gladium, donec consumantur.
 Hæc dicit Dominus exercituum :
 Contemplamini,
 et vocate lamentatrices, et veniant :
 et ad eas, quæ sapientes sunt, mittite, et prope-
 rent :
 festinent, et assumant super nos lamentum :
 Deducant oculi nostri lacrymas, et palpebræ nostræ
 defluant aquis.
 Quia vox lamentationis audita est de Sion :
 Quomodo vastati sumus et confusi vehementer ?
 quia dereliquimus terram,
 quoniam dejecta sunt tabernacula nostra.
 Audite ergo, mulieres, verbum Domini :
 et assumant aures vestræ sermonem oris ejus :
 Et docete filias vestras lamentum,
 et unaquæque proximam suam planctum.
 Quia ascendit mors per fenestras nostras :
 ingressa est domos nostras,
 disperdere parvulos deforis,
 juvenes de plateis.
 Loquere :
 Hæc dicit Dominus :
 Et cadet morticinum hominis quasi stercus super
 faciem regionis,
 et quasi fenum post tergum metentis,
 et non est qui colligat.
 Hæc dicit Dominus :
 Non gloriatur sapiens in sapientia sua,
 et non gloriatur fortis in fortitudine sua,
 et non gloriatur dives in divitiis suis :
 Sed in hoc gloriatur, qui gloriatur,
 scire et nosse me, quia ego sum Dominus qui fa-
 cio misericordiam, et iudicium et justitiam in terra :
 Hæc enim placent mihi ², ait Dominus ;
 Ecce dies veniunt, dicit Dominus :
 et visitabo super omnem qui circumcisum habet
 præputium,
 Super Ægyptum,
 et super Judam,
 et super Edom,
 et super filios Ammon,

A et super Moab,
 et super omnes qui attonsi sunt in comam,
 habitantes in deserto :
 Quia omnes gentes habent præputium,
 omnis autem domus Israel incircumcisi sunt
 corde,
 (Cap. X.) Audite verbum
 quod locutus est Dominus super vos, domus Israel.
 Hæc dicit Dominus :
 Juxta vias gentium nolite discedere :
 et a signis cæli nolite metuere, quæ timent gen-
 tes :
 Quia leges populorum vanæ sunt :
 Quia lignum de saltu præcidit opes manuum arti-
 ficis in ascia.
 Argento et auro decoravit illud :
 clavis et malleis compegit, ut non dissolvatur
 In similitudinem palmæ fabricata sunt,
 et non loquentur :
 Portata tollentur,
 quia incedere non valent.
 Nolite ergo timere ea,
 quia nec male possunt facere, nec bene.
 Non est similis tui, Domine :
 magnus tu, et magnum nomen tuum in fortitu-
 dine.
 Quis non timebit te, o rex gentium ?
 tuum est enim decus :
 Inter cunctos sapientes gentium,
 et in universis regnisorum nullus est similis tui.
 Pariter insipientes ³ et fatui probabuntur :
 doctrina vanitatis eorum lignum est.
 Argentum involutum de Tharsis affertur,
 et aurum de Ophaz :
 opus artificis, et manus ærarii.
 Hyacinthus et purpura indumentum eorum.
 Opus artificum universa hæc.
 Dominus autem Deus verus est :
 ipse (Al. iste) Deus vivens, et rex sempiternus.
 C Ab indignatione ejus commovebitur terra :
 et non sustinebunt gentes comminationem ejus.
 Sic ergo dicetis eis.
 Dii, qui cælos et terram non fecerunt,
 pereant de terra, et de his quæ sub cælo sunt.
 Qui facit terram in fortitudine sua,
 præparat orbem in sapientia sua,
 et prudentia sua extendit cælos.
 Ad vocem suam dat multitudinem aquarum in cælo,
 et elevat nebulas ab extremitatibus terræ :
 Fulgura in pluviam facit,
 et educit ventum de thesauris suis.
 Stultus factus est omnis homo a scientia (Al. add.
 sua),
 confusus est artifex omnis in sculptili :
 Quoniam falsum est quod conflavit,
 et non est spiritus in eis.
 Vana sunt, et opus risu dignum :
 in tempore visitationis suæ peribunt,
 D Non est his similis pars Jacob :
 qui enim formavit omnia, ipse est,
 et Israel virga hæreditatis ejus.
 Dominus exercituum nomen est illi :
 Congrega de terra confusionem tuam,
 quæ habitas in obsidione.
 Quia hæc dicit Dominus :
 Ecce ego longe proficiam habitatores terræ n hac
 vice ;
 et tribulabo eos, ita ut inveniantur ⁴.

¹ Pressius ad Hebræum exemplar posuit S. Pater in Commentar. Cibabo eos, populum istum, siquidem et Hebraice habet כֹּמֵלִים אֶת-הָעָם הַזֶּה.

² Lege hic in Speculo S. Augustini, Et post 13 versus, non post 16. MART.

³ In Com., Fatui et sapientes. Vid. quæ ibi annotantur.

⁴ In omnibus mss. et in Canone addita reperitur particula negativa, ita ut non inveniantur. At Hieronymus ipse lib. II Comment. in Jeremiam absque tali negatione legendum docuit. Sic eos, inquit, obsideri faciam, sicque tribulabo, et coangustabo, ut omnes in urbe reperiantur, et effugere nequeant malum. MART.

Vae mihi super contritione mea,
pessima plaga mea.

Ego autem dixi :

Plane hæc infirmitas mea est,
et portabo illam.

Tabernaculum meum vastatum est,
omnes funiculi mei disrupti sunt,
filii mei exierunt a me, et non subsistunt :

Non est qui extendat ultra tentorium meum, et
erigat pelles meas.

Quia stulte egerunt pastores,
et Dominum non quæsierunt :

Propterea non intellexerunt,
et omnis grex eorum dispersus est.

Vox auditionis ecce venit,
et commotio magna de terra aquilonis :

Ut ponat civitates Juda (*Al. ad l. in*) solitudinem,
et habitaculum draconum.

Scio, Domine, quia non est hominis via ejus :
nec viri est ut ambulet, et dirigat gressus suos.

Corripe me, Domine,
veruntamen in iudicio, et non in furore tuo,
ne forte ad nihilum redigas me.

Effunde indignationem tuam super gentes quæ non
cognoverunt te,
et super provincias quæ nomen tuum non invo-
caverunt ;

Quia comederunt Jacob, et devoraverunt eum,
et consumpserunt illum (*Al. locum*),
et decus ejus dissipaverunt.

(*Cap. XI.*) Verbum quod factum est a Domino ad
Jeremiam dicens :

Audite verba pacti hujus,
et loquimini ad viros Juda, et ad habitatores
Jerusalem,
et dices ad eos :

Hæc dicit Dominus Deus Israel :

Maledictus vir, qui non audierit verba pacti hujus,
quod præcepi patribus vestris, in die qua eduxi
eos de terra Ægypti.
de fornace ferrea, dicens :

Audite vocem meam, et facite omnia quæ præcipio
vobis,
et eritis mihi in populum, et ego ero vobis in
Deum :

Ut suscitem juramentum, quod juravi patribus
vestris,
datum me eis terram fluentem lacte et melle,
sicut est dies hæc.

Et respondi, et dixi :
Amen, Domine.

Et Dixit Dominus ad me :
Vociferare omnia verba hæc in civitatibus Juda,
et foris Jerusalem, dicens :

Audite verba pacti hujus, et facite illa ;
quia contestans contestatus sum patres vestros,
in die qua eduxi eos de terra Ægypti, usque ad
diem hanc.

Mane surgens contestatus sum,
et dixi :

Audite vocem meam :
et non audierunt, nec inclinaverunt aurem suam
Sed abierunt unusquisque in pravitate cordis sui
mali :

Et induxi super eos omnia verba pacti hujus, quod
præcipi ut facerent,
et non fecerunt.

Et dixit Dominus ad me :
Inventa est conjuratio in viris Juda,
et in habitatores Jerusalem.

Reversi sunt ad iniquitates patrum suorum priores,
qui noluerunt audire verba mea.

Et hi ergo abierunt post deos alienos,

A ut servirent eis.

Irritum fecerunt domus Israel et domus Juda pactum
meum,
quod pepigi cum patribus eorum.

Quam ob rem hæc dicit Dominus :

Ecce ego inducam (*Al. induo*) super eos mala, de
quibus exire non poterunt ;

clamabunt ad me, et non exaudiam eos :

Et ibunt civitates Juda, et habitatores Jerusalem,
et clamabunt ad deos quibus libant.

et non salvabunt eos in tempore afflictionis eorum.
Secundum numerum enim civitatum tuarum, erant
dii tui, Juda :

et secundum numerum viarum Jerusalem, posuisti
aras confusionis,
aras ad libandum Baalim.

Tu ergo noli orare pro populo hoc,
et ne assumes pro eis laudem, et orationem.

Quia non exaudiam in tempore clamoris eorum
ad me.

B in tempore afflictionis eorum.

Quid est, quod dilectus meus in domo mea fecit
scelera multa ?

nunquid carnes sanctæ auferent a te malitias
tuas, in quibus gloriata es ?

Olivam uberem,
pulchram,

fructiferam
speciosam,

vocavit Dominus nomen tuum :

Ad vocem loquelæ, grandis exarsit ignis in ea,
et combusta sunt fruteta ejus :

Et Dominus exercituum, qui plantavit te, locutus
est super te malum,

pro malis domus Israel et domus Juda,
quæ fecerunt sibi ad irritandum me, libantes
Baalim.

Tu autem, Domine, demonstrasti mihi, et cognovi.
Tunc ¹ ostendisti mihi studia eorum

C Et ego quasi agnus mansuetus, qui portatur ad
victimam :

et non cognovi quia cogitaverunt super me con-
silia, dicentes ² :

Mittamus lignum in panem ejus,
et eradamus (*Al. conteramus*) eum de terra vi-
ventium,
et nomen ejus non memoretur amplius.

Tu autem, Domine sabaoth, qui judicas juste, et
probas renes et corda,

videam ultionem tuam ex eis :
tibi enim revelavi causam meam.

Propterea hæc dicit, Dominus ad viros Anathoth,
qui quærent animam tuam, et dicunt :

Non prophetabis in nomine Domini,
et non morieris in manibus nostris.

Propterea hæc dicit Dominus exercituum :

Ecce ego visitabo super eos.

D juvenes morientur in gladio,
filii eorum et filiae eorum morientur in fame :
et reliquæ non erunt ex eis.

Inducam enim malum super viros Anathoth,
annum visitationis eorum.

(*Cap. XII.*) Justus quidem tu es, Domine,
si disputem tecum :

Veruntamen (*Al. add. judicia*) justa loquar ad te.
Quare via impiorum prosperatur :

bene est omnibus, qui prævaricantur et inique
agunt ?

Plantastique eos, et radicem miserunt,
proficiunt, et faciunt fructum :

Prope es tu ori eorum,
et longe a renibus eorum.

Et tu, Domine, nosti me,

¹ Minus bene lectum in Commentar. Tu pro
Tunc, quod est in Hebræo. 7N.

² Neque Hebræus textus addit, dicentes, neque in
Commentar. S. Pater verbum hoc posuit.

vidisti me, et probasti cor meum tecum :
 Congrega¹ eos quasi gregem ad victimam,
 et sanctifica eos in die occisionis.
 Usquequo lugebit terra,
 et herba omnis regionis siccabitur,
 propter malitiam habitantium in ea?
 Consumptum est animal, et volucre,
 quoniam dixerunt :
 Non videbit novissima nostra
 Si cum peditibus currens laborasti,
 quomodo contendere poteris cum equis?
 Cum autem in terra pacis securus fueris (*Al.* Si in
 terra pacis confisa es),
 quid facies in superbia Jordanis?
 Nam et fratres tui, et domus patris tui,
 etiam ipsi pugnaverunt adversum te,
 et clamaverunt post te plena voce :
 Ne credas eis, cum locuti fuerint tibi bona.
 Reliqui domum meam,
 dimisi hæreditatem meam,
 dedi dilectam animam meam in manu inimicorum
 ejus.
 Facta est mihi hæreditas mea quasi leo in silva :
 dedit contra me vocem,
 ideo odivi eam.
 Nunquid avis discolor hæreditas mea mihi?
 numquid avis tincta per totum?
 Venite, congregamini, omnes bestię terrę,
 properate ad devorandum.
 Pastores multi demoliti sunt vineam meam,
 conculcaverunt partem meam :
 dederunt portionem meam desiderabilem, in de-
 sertum solitudinis.
 Posuerunt eam in dissipationem,
 luxitque super me :
 Desolatione desolata est omnis terra,
 quia nullus est qui recogitet corde.
 Super omnes vias deserti venerunt vastatores.
 quia gladius Domini devorabit (*Al.* devoravit ab
 extremo terrę usque ad extremum ejus :
 non est pax universę carni.
 Seminaverunt triticum et spinas messuerunt,
 hæreditatem acceperunt, et non eis proderit :
 Confundemini a fructibus vestris,
 propter iram furoris Domini.
 Hęc dicit Dominus adversum omnes vicinos meos
 pessimos.
 qui tangunt hæreditatem, quam distribui populo
 meo Israel :
 Ecce ego evellam eos de terra eorum,
 et domum Juda evellam de medio eorum.
 Et cum evulsero eos, convertar, et miserebor
 eorum :
 et reducam eos, virum ad hæreditatem suam
 (*Al.* in hæreditate sua)
 et virum in terram suam.
 Et erit : si eruditi didicerint vias populi mei,
 ut jurent in nomine meo, Vivit Dominus,
 sicut docuerunt populum meum jurare in Baal :
 ædificabuntur in medio populi mei.
 Quod si non audierint,
 evellam gentem illam evulsione et perditione,
 ait Dominus.
 (*Cap.* VIII.) Hęc dicit Dominus ad me :
 Vade, et posside tibi lumbare lineum,
 et pones illud super lumbos tuos,
 et in aquam non inferes illud.
 Et possedi lumbare juxta verbum Domini,
 et posui circa lumbos meos.
 Et factus est sermo Domini ad me, secundo, di-
 cens :
 Tolle lumbare, quod possedisti, quod est circa
 lumbos tuos.
 et surgens vade ad Euphratem,

A et absconde illud ibi in foramine petrę.
 Et abii, et abscondi illud in Euphrate,
 Sicut præceperat mihi Dominus.
 Et factum est post dies plurimos,
 dixit Dominus ad me :
 Surge, vade ad Kuphratem ;
 et tolle inde lumbare, quod præcapi tibi ut abs-
 conderes illud ibi.
 Et abii ad Euphratem, et fodi,
 et tuli lumbare de loco ubi absconderam illud ;
 Et ecce computruerat lumbare,
 ita ut nullo usui aptum esset.
 Et factum est verbum Domini ad me, dicens :
 Hęc dicit Dominus :
 Sic putrescere faciam superbiam Juda.
 et superbiam Jerusalem multam.
 Populum istum pessimum, qui nolunt audire verba
 mea,
 et ambulant in pravitate cordis sui (*Al.* *add.* pes-
 simi) :
B Abieruntque post deos alienos,
 ut servirent eis, et adorarent eos :
 Et erunt sicut lumbare istud,
 quod nullo usui aptum est.
 Sicut enim adhæret lumbare ad lumbos viri
 sic agglutinavi mihi omnem domum Israel, et
 omnem domum Juda, dicit Dominus :
 ut essent mihi in populum, in nomen, et in
 laudem, et in gloriam :
 et non audierunt.
 Dices ergo ad eos sermonem istum :
 Hęc dicit Dominus Deus Israel :
 Omnis laguncula implebitur vino.
 Et dicent ad te :
 Nunquid ignoramus, quia omnis laguncula imple-
 bitur (*Al.* impleatur) vino?
 Et dices ad eos :
 Hęc dicit Dominus :
C Ecce ego implebo omnes habitatores terrę hujus.
 et reges qui sedent de stirpe David super thro-
 num ejus,
 et sacerdotes, et prophetas, et omnes habitores
 Jerusalem, ebrietate :
 Et dispergam eos, virum a fratre suo,
 et patres et filios pariter, ait Dominus :
 Non parcam, et non concedam :
 neque miserebor ut non disperdam eos.
 Audite, et auribus percipite :
 Nolite elevari, quia Dominus locutus est :
 Date Domino Deo vestro gloriam antequam conte-
 nebrescat,
 et antequam offendant pedes vestri ad montes
 caliginosos :
 Expectabitis lucem,
 Et ponet eam in umbram mortis, et in caliginem.
 Quod sic hoc non audieritis,
 in abscondito plorabit anima mea (*Al.* vestra) in
 facie superbie :
D Plorans plorabit (*Al.* *add.* Jerusalem), et deduce
 oculus meus lacrymam,
 quia captus est grex Domini.
 Dic regi, et dominatrici :
 Humiliamini, sedete :
 Quoniam descendit de capite vestro corona glorię
 vestrę.
 Civitates Austri clausę sunt,
 et non est qui aperiat :
 Translata est omnis Juda (*Al.* Judęa) transmigra-
 tione perfecta.
 Levate oculos vestros,
 et videte qui venitis ab aquilone :
 Ubi est grex qui datus est tibi,
 pecus inclytum tuum :
 Quid dices cum visitaverit te?

¹ In Commentar., congregabo eos : Hebraice קָרַחַת quod est *avelle eos*, etc.

n docuisti (*Al. doces*) eos adversum te, A
 listi (*Al. erudis*) eos in caput tuum.
 non dolores apprehendent te,
 mulierem parturientem?
 dixeris in corde tuo :
 nerunt mihi hæc?
 r multitudinem iniquitatis tuæ revelata
 verecundiora tua,
 æ sunt plantæ tuæ,
 e potest Æthiops pellem suam, aut pardus
 states suas :
 i poteritis benefacere, cum didiceritis
 im.
 ninabo eos quasi stipulam,
 onto raptatur in deserto.
 s tua, parsque mensuræ tuæ a me, dicit
 inus,
 blita es mei, et confisa es in mendacio.
 ego nudavi femora (*Al. et posteriora*) tua
 ra faciem tuam,
 aruit ignominia tua,
 ria tua, et binnitus tuus,
 fornicationis tuæ.
 lles in agro
 ominationes tuas.
 Jerusalem,
 undaberis post me :
 quo adhuc?
 V.) Quod factum est verbum Domini ad
 miam de sermonibus siccitatis.
 dæa, et portæ ejus corruerunt, et obscu-
 runt in terra,
 ror Jerusalem ascendit.
 miserunt minores suos ad aquam :
 nt ad hauriendum, et non invenerunt
 um,
 rtaverunt vasa sua vacua;
 sunt et afflicti,
 ruerunt capita sua.
 erræ vastitatem, quia non venit pluvia in
 um,
 i sunt agricolæ,
 runt capita sua.
 rerva in agro peperit, et reliquit :
 on herba.
 i steterunt in rupibus,
 int ventum quasi dracones;
 runt oculi eorum, quia non erat herba.
 tates nostræ responderint nobis :
 e, fac propter nomen tuum,
 m multæ sunt aversiones nostræ :
 ccavimus.
 tio Israel,
 r ejus in tempore tribulationis :
 asi colonus futurus es in terra,
 si viator declinans ad manendum?
 turus es velut vir vagus,
 aut) fortis qui non potest salvare?
 a in nobis es, Domine,
 en tuum invocatum est super nos,
 alinquas nos.
 t Dominus populo huic, qui (*Al. quia*) di-
 movere pedes suos,
 quievit, et Domino non placuit :
 ordabitur iniquitatum eorum,
 labit peccata eorum,
 Dominus ad me :
 rare pro populo isto in bonum.
 naverint,
 audiam preces eorum :
 ulerint holocaustomata, et victimas,
 scipiam ea :
 gladio, et fame, et peste consumam eos.

Domine Deus :
 dicunt eis :
 debitis gladium,

et fames non erit in vobis,
 sed pacem veram dabit vobis in loco isto.
 Et dixit Dominus ad me,
 Falso prophetæ vaticinantur in nomine meo;
 non misi eos, et non præcepi eis,
 neque locutus sum ad eos;
 Visionem mendacem, et divinationem, et fraudu-
 lentiam (*Al. fraudulentam*),
 et seductionem cordis sui prophetant vobis.
 Idcirco hæc dicit Dominus de prophetis, qui pro-
 phetant in nomine meo, quos ego non misi,
 dicentes :
 Gladius et fames non erit in terra hac :
 In gladio et fame consumentur prophetæ illi,
 et populi, quibus prophetant, erunt projecti in
 viis Jerusalem præ fame et gladio,
 et non erit qui sepeliat eos;
 Ipsi et uxores eorum,
 filii et filiæ eorum,
 et effundam super eas malum suum.
 B Et dices ad eos verbum istud :
 Deducant oculi mei lacrymam per noctem et diem,
 et non taceant :
 quoniam contritione magna contrita est virgo
 filia populi mei,
 plaga pessima vehementer :
 Si egressus fuero ad agros,
 ecce occisi gladio;
 Et si introiero civitatem,
 ecce attenuati fame.
 Propheta quoque et sacerdos abierunt in terram,
 quam ignorabant.
 Nunquid projiciens abjecisti Judam?
 aut Sion abominata est anima tua?
 Quare ergo percussisti nos,
 ita ut nulla sit sanitas?
 Exspectavimus pacem,
 et non est bonum :
 Et tempus curationis,
 et ecce turbatio.
 C Cognovimus, Domine, impietates nostras,
 iniquitates patrum nostrorum, quia peccavimus
 tibi :
 Ne des nos in opprobrium propter nomen tuum,
 neque facias nobis contumeliam solii gloriæ tuæ :
 Recordare,
 ne irritum facias fœdus tuum nobiscum.
 Nunquid sunt in sculptilibus gentium qui pluant?
 aut cœli possunt dare imbres?
 Nonne tu es, Dominus Deus noster, quem (*Al. Do-
 mine Deus, quem, etc.*) exspectavimus?
 tu enim fecisti omnia hæc :
 (Cap. XV.) Et dixit Dominus ad me :
 Si steterit Moses et Samuel coram me,
 non est anima mea ad populum istum.
 Ejice illos a facie mea,
 et egrediantur.
 D Quod si dixerint ad te :
 Quo egrediemur?
 dices ad eos :
 Hæc dicit Dominus :
 Qui ad mortem,
 ad mortem,
 Et qui ad gladium,
 ad gladium :
 Et qui ad famem,
 ad famem :
 Et qui ad captivitatem,
 ad captivitatem,
 Et visitabo super eos quatuor species, dicit Do-
 minus :
 Gladium ad occisionem,
 et canes ad lacerandum,
 et volatilia cœli et bestias terræ ad devorandum
 et dissipandum.
 Et dabo eos in fervorem universis regnis terræ :
 propter Manassem filium Ezechia regis Juda,

super omnibus quæ fecit in Jerusalem.
 Quis enim miserebitur tui, Jerusalem?
 aut quis contristabitur pro te?
 aut quis ibit ad rogandum pro pace tua?
 Tu reliquisti me, dicit Dominus,
 retrorsum abiisti :
 Et extendam manum meam super te,
 et interficiam te :
 laboravi rogans.
 Et dispergam eos ventilabro in portis terræ,
 interfeci, et disperdidi (*Al. perdidit*) populum
 meum,
 et tamen a viis suis non sunt reversi
 Multiplicatæ sunt mihi viduæ ejus super arenam
 maris :
 induxi ei super matrem adolescentis vastatorem
 meridie :
 misi super civitates repente terrorem.
 Infirmata est quæ peperit septem,
 defecit anima ejus :
 Occidit ei sol, cum adhuc esset dies :
 confusa est, et erubuit :
 Et residuos ejus in gladium dabo in conspectu
 inimicorum eorum, ait Dominus.
 Væ mihi, mater mea :
 quare genuisti me, virum rixæ,
 virum discordiæ in universa terra?
 Non feneravi, nec feneravit mihi quisquam :
 omnes maledicunt mihi.
 Dicit Dominus :
 Si non reliquiæ tuæ in bonum,
 si non occurri tibi in tempore afflictionis,
 et in tempore tribulationis adversus inimicum¹.
 Nunquid fœderabitur ferrum ferro ab aquilone,
 et æs ?
 Divitias tuas et thesauros tuos in direptionem dabo
 gratis,
 in omnibus peccatis tuis, et in omnibus terminis
 tuis.
 Et adducam inimicos tuos de terra quam nescis ;
 quia ignis succensus est in furore meo, super
 vos ardebit.
 Tu scis, Domine,
 recordare mei, et visita me,
 et tuere me ab his qui persequuntur me.
 Noli in potentia tua suscipere me
 scito quoniam sustinui propter te opprobrium.
 Inventi sunt sermones tui, et comedi eos,
 et factum est mihi verbum tuum in gaudium et
 in lætitiâ cordis mei :
 Quoniam invocatum est nomen tuum super me,
 Domine Deus exercituum.
 Non sedi in consilio ludentium,
 et gloriatus sum a facie manus tuæ :
 Solus sedebam,
 quoniam comminatione (*Al. amaritudine*) reple-
 sti me.
 Quare factus est dolor meus perpetuus ;
 et plaga me desperabilis renuit curari ?
 Facta est mihi quasi mendacium aquarum infide-
 lium.
 Propter hoc hæc dicit Dominus :
 Si converteris,
 convertam te,
 et ante faciem meam stabis.
 Et si separaveris pretiosam a vili,
 quasi os meum eris :
 Convertentur ipsi ad te,
 et tu non converteris ad eos.
 Et dabo te populo huic in murum æreum fortem ;
 et bellabunt adversum te, et non prævalebunt :
 quia ego tecum sum, ut salvem te, et eruam te
 (*Al. tacet te*),
 dicit Dominus.
 Et liberabo te de manu pessimorum.

A et redimam te de manu fortium.
 (*Cap. XVI.*) Et factum est verbum Domini ad me,
 dicens :
 Non accipies (*Al. noli accipere*) uxorem,
 et non erunt (*Al. sint*) tibi filii et filiæ in loco isto.
 Quia hæc dicit Dominus super filios et super filias,
 qui generantur in loco isto,
 et super matres eorum, quæ genuerunt eos :
 et super patres eorum, de quorum stirpe sunt
 nati in terra hac :
 Mortibus ægrotationum morientur :
 non plangentur, et non sepelientur :
 in sterquilinum super faciem terræ erunt
 et gladio et fame consumentur
 et erit cadaver (*Al. erunt cadavera*) eorum in
 escam volatilibus cæli, et bestiis terræ.
 Hæc enim dicit Dominus :
 Ne ingrediaris domum convivii,
 neque vadas ad plangendum,
 neque consolaberis eos :
 B Quia abstuli pacem meam a populo isto, dicit Do-
 minus,
 misericordiam et miserationes.
 Et morientur grandes et parvi in terra ista
 non sepelientur neque plangentur,
 et non se incident, neque calvitium fiat pro eis.
 Et non frangent inter eos lugenti panem ad conso-
 landum super mortuo :
 et non dabunt eis potum calicis ad consolandum
 super patre suo et matre.
 Et domum convivii non ingrediaris (*Al. ingredieris*),
 ut sedeas cum eis, et comedas et bibas :
 Quia hæc dicit Dominus exercituum Deus Israel :
 Ecce ego auferam de loco isto in oculis vestris, et
 in diebus vestris,
 vocem gaudii, et vocem lætitiæ,
 vocem sponsi et vocem sponsæ.
 Et cum annuntiaveris populo huic omnia verba
 hæc et dixerint tibi :
 C Quare locutus est Dominus super nos omne malum
 grande istud ?
 quæ iniquitas nostra ?
 et quod peccatum nostrum, quod peccavimus
 Domino Deo nostro ?
 Dices ad eos :
 Quia dereliquerunt me patres vestri, ait Dominus,
 et abierunt post deos alienos, et servierunt eis,
 et adoraverunt eos :
 et me dereliquerunt, et legem meam non custo-
 dierunt.
 Sed et vos pejus operati estis
 quam patres vestri :
 Ecce enim ambulat unusquisque post pravitatem
 cordis sui mali,
 ut me non audiat.
 Et ejiciam vos de terra hac, in terram quam igno-
 ratis vos, et patres vestri :
 D et servietis ibi diis alienis die ac nocte,
 qui non dabunt vobis requiem.
 Propterea ecce dies veniunt, dicit Dominus,
 et non dicetur ultra :
 Vivit Dominus, qui eduxit filios Israel de terra
 Ægypti,
 sed, vivit Dominus, qui eduxit filios Israel de
 terra Aquilonis.
 et de universis terris ad quas ejeci eos :
 Et reducam eos in terram suam, quam dedi patri-
 bus eorum.
 Ecce ego mittam pisces multos, dicit Dominus,
 et piscabuntur eos :
 Et post hæc mittam eis multos venatores,
 et venabuntur eos de omni monte, et de omni
 colle, et de cavernis petrarum.
 Quia oculi mei super omnes vias eorum :

¹ In Comment. additur, et angustias : pressius Hebræo בעת רעה ובעת צרה.

absconditæ (Al. abscondite ea) a facie A
 ut occultata iniquitas eorum ab oculis
 primum duplices iniquitates, et peccata
 quibus) contaminaverunt terram meam
 idolorum suorum :
 nationibus suis impleverunt hæredita-
 team.
 virtus mea, et robur meum,
 virtus mea in die tribulationis :
 res venient ab extremis terræ, et dicent :
 lacium possederunt patres nostri,
 virtus, quæ eis non proluit,
 faciet sibi homo deos?
 non sunt dii.
 ne ego ostendam eis per vicem hanc.
 virtus mea in eis manum meam, et virtutem meam :
 virtus quia nomen mihi Dominus.
 Peccatum Juda scriptum est stylo fer-
 rugine adamantino.
 virtus super latitudinem cordis eorum,
 virtutibus ararum eorum.
 virtutibus fuerint filii eorum ararum suarum,
 virtutibus suorum, lignorumque frondentium,
 virtutibus excelsis, sacrificantes in agro :
 virtutem tuam, et omnes thesauros tuos in
 virtutem dabo,
 virtus tua propter peccata in universis finibus
 virtutis sola ab hæreditate tua, quam dedi
 virtutem te faciam inimicis tuis in terra quam
 virtutem as :
 virtutem ignem succendisti in furore meo,
 virtutem in æternum ardebit.
 Dominus ;
 virtutem sicut homo qui confidit in homine,
 virtutem sicut carnem brachium suum,
 virtutem minimo recedit cor ejus.
 virtutem sicut homo quasi myricæ in deserto,
 virtutem videbit cum venerit bonum :
 virtutem sicut habitabit in siccitate in deserto,
 virtutem sicut in salugine, et inhabitabili.
 virtutem sicut vir, qui confidit in Domino,
 Dominus fiducia (Al. spes) ejus.
 virtutem sicut quasi lignum quod transplantatur (Al. trans-
 virtutem atum est) super aquas,
 virtutem sicut humorem mittit radices suas,
 virtutem timebit cum venerit æstus.
 virtutem sicut virtus ejus viride,
 virtutem sicut in tempore siccitatis non erit sollicitum, nec
 virtutem quando desinet facere fructum.
 virtutem sicut et cor omnium, et inscrutabile :
 virtutem quomodo cognoscet illud?
 virtutem sicut Dominus scrutans cor, et probans renes :
 virtutem unicuique juxta viam, suam et juxta fru-
 virtutem ad inventionem suarum.
 virtutem sicut quod quod non peperit :
 virtutem sicut vitias (Al. add. suas) et non in judicio
 virtutem o dierum suorum derelinquet eas,
 virtutem sicut in visio suo erit insipiens.
 virtutem sicut in oratione altitudinis a principio,
 virtutem sicut in sanctificationis nostræ.
 virtutem sicut in nomine Israel, Domine :
 virtutem sicut qui te derelinquunt, confundentur :
 virtutem sicut testes a te, in terra scribentur :
 virtutem sicut non derelinqueunt venam aquarum viven-
 virtutem Dominum.
 Domine, sanabor :
 virtutem sicut me fac, et salvus ero :
 virtutem sicut in laus mea tu es.
 virtutem sicut dicunt ad me :

Ubi est verbum Domini? veniat.
 Et ego non sum turbatus, te pastorem sequens :
 et diem hominis non desideravi. Tu scis :
 Quod egressum est de labiis meis,
 rectum in conspectu tuo fuit.
 Non sis mihi tu (Al. tacet tu) formidini,
 spes mea tu in die afflictionis.
 Confundantur qui me persequuntur, et non con-
 fundar ego :
 paveant illi, et non paveam ego :
 Induc super eos diem afflictionis,
 et duplici contritione conterere eos.
 Hæc dicit Dominus ad me :
 Vade, et sta in porta filiorum populi per quam
 ingrediuntur reges Juda, et egrediuntur,
 et in cunctis portis Jerusalem :
 et dices ad eos
 Audite verbum Domini, reges Juda, et omnis Juda :
 cunctique habitatores Jerusalem, qui ingredimini
 per portas istas ;
 Hæc dicit Dominus :
 Custodite animas vestras,
 et nolite portare pondera in die Sabbati, nec in-
 feratis per portas Jerusalem.
 Et nolite ejicere onera de domibus vestris in die
 sabbati,
 et omne opus non facietis :
 Sanctificate diem sabbati,
 sicut præcepi patribus vestris.
 Et non audierunt, nec inclinaverunt aurem suam :
 sed induraverunt cervicem suam, ne audirent me,
 et ne acciperent disciplinam.
 Et erit : Si audieritis me dicit Dominus, ut non
 inferatis onera per portas civitatis hujus in die
 sabbati :
 et si sanctificaveritis diem sabbati, ne faciatis in
 ea omne opus :
 Ingredientur per portas civitatis hujus reges et
 principes, sedentes super solium David,
 et ascendentes in curribus et equis,
 ipsi principes eorum,
 viri Juda, et habitatores Jerusalem :
 et habitabitur civitas hæc in sempiternum.
 Et venient de civitatibus Juda, et de circuitu Jeru-
 salem,
 et de terra Benjamin, et de campestribus, et de
 montuosis, et ab austro,
 portantes holocaustum, et victimam, et sacrifici-
 um, et thus,
 et inferent oblationem in domum Domini.
 Si autem non audieritis me ut sanctificetis diem
 sabbati,
 et ne portetis onus, et ne inferatis, per portas Je-
 rusalem in die sabbati :
 Succendam ignem in portis ejus,
 et devorabit domos Jerusalem,
 et non extinguetur,
 (Cap. XVIII.) Verbum, quod factum est ad Jere-
 miam a Domino, dicens :
 Surge, et descende in domum figuli,
 et ibi audies verba mea.
 Et descendi in domum figuli,
 et ecce ipse faciebat opus super rotam.
 Et dissipatum est vas,
 quod ipse faciebat e luto manibus suis :
 Conversusque fecit illud vas alterum.
 sicut placuerat in oculis ejus ut faceret.
 Et factum est verbum Domini ad me, dicens :
 Nunquid sicut figulus iste, non potero (Al. possum)
 vobis facere, domus Israel? ait Dominus.
 Ecce sicut lutum in manu figuli,
 sic vos in manu mea, domus Israel.
 Repente loquar adversus gentem et adversus regnum
 ut eradicem, et destruam, et disperdam illud.

propterea tantum est יְבוֹרֵךְ vel יְבוֹרֵךְ, absque te, quas voculas neque in Comment. Hieronymus agno-

Si pœnitentiam egerit gens illa a malo suo, quod locutus sum adversus eam :
 agam et ego pœnitentiam super malo, quod cogitavi ut facerem ei.
 Et subito loquar de gente et de regno, ut œdificem et (Al. ut) plantem illud.
 Si fecerit malum in oculis meis, ut non audiat vocem meam :
 pœnitentiam agam super bono quod locutus sum ut facerem ei.
 Nunc ergo dic viro Juda, et habitatoribus (Al. habitatori) Jerusalem, dicens :
 Hæc dicit Dominus :
 Ecce ego fingo contra vos malum, et cogito contra vos cogitationem :
 Revertatur unusquisque a via sua mala, et dirigite vias vestras et studia vestra.
 Qui dixerunt : Desperavimus :
 post cogitationes enim nostras ibimus, et unusquisque pravitatem cordis sui mali faciemus :
 Ideo hæc dicit Dominus :
 Interrogate gentes :
 Quis audivit talia horribilia, quæ fecit nimis virgo Israel ?
 Nunquid deficiet de petra agri nix Libani ?
 aut evelli possunt aquæ erumpentes frigidæ, et defluentes ?
 Quia oblitus est mei populus meus.
 frustra libantes, et impingentes in viis suis, et in somitis sæculi,
 ut ambularent per eas in itinere non trito :
 Ut fieret terra eorum in desolationem, et in sibilum sempiternum :
 Omnis qui præterierit (Al. præterit) per eam obstupescet,
 et movebit caput suum.
 Sicut ventus urens dispergam eos coram inimico :
 dorsum, et non faciem ostendam eis in die perditionis eorum.
 Et dixerunt :
 Venite, et cogitemus contra Jeremiam cogitationes :
 Non enim peribit lex a sacerdote, neque consilium a sapiente, nec sermo a propheta :
 Venite, et percutiamus eum (Al. add. in) lingua, et non attendamus ad universos sermones ejus.
 Attende, Domine, ad me.
 et audi vocem adversariorum meorum.
 Nunquid redditur pro bono malum, quia foderunt foveam animæ meæ ?
 Recordare quod steterim in conspectu tuo, ut loquerer pro eis bonum, et averterem indignationem tuam ab eis.
 Propterea da filios eorum in famem, et deduc eos in manus gladii ;
 Fiant uxores eorum absque liberis, et viduæ :
 et viri earum interficiantur morte :
 juvenes eorum confodiantur gladio in prælio.
 Audiatur clamor de domibus eorum :
 Reduces enim super eos latronem repente :
 quia foderunt foveam, ut caperent me, et laqueos absconderunt pedibus meis.
 Tu autem, Domine, scis omne consilium eorum adversum me in mortem :
 ne propitieris iniquitati eorum, et peccatum eorum a facie tua non deleatur :
 Fiant corruentes in conspectu tuo, in tempore furoris tui abutere eis.
 (Cap. XIX.) Hæc dicit Dominus :
 Vade, et accipe [Al. sume] lagunculam figuli testeam a senioribus populi, et a senioribus sacerdotum :
 et egredere ad vallem filii Ennom, quæ est juxta introitum portæ fictilis :
 Et prædicabis ibi verba quæ ego loquar ad te ; et dicas :

A Audite verbum Domini, reges Juda, et habitatores Jernsalem :
 Hæc dicit Dominus exercituum Deus Israel :
 Ecce ego inducam afflictionem super locum istam, ita ut omnis qui audierit illam, tinniant aures ejus.
 Eo quod dereliquerint me, et alienum fecerint locum istum ;
 Et libaverunt (Al. libaverint) in eo diis alienis, quos nescierunt ipsi, et patres eorum, et reges Juda :
 et repleverunt locum istum sanguine innocentium.
 Et œdificaverunt excelse Baalim, ad comburendos filios suos igni in holocaustem Baalim :
 quæ non præcepi, non locutus sum, nec ascenderunt in cor meum.
 Propterea ecce dies veniunt, dicit Dominus :
 et non vocabitur locus iste amplius Thopheth, et vallis filii Ennom, sed vallis Occisionis.
 Et dissipabo consilium Juda et Jerusalem in loco isto :
 et subvertam eos gladio in conspectu inimicorum suorum,
 et in manu quærentium animas eorum :
 Et dabo cadavera eorum, escam volatilibus cæli et bestiis terræ :
 et ponam civitatem hanc in stuporem, et in sibilum :
 Omnis qui præterierit (Al. præterit) per eam, obstupescet,
 et sibilabit super universa plaga ejus :
 Et cibabo eos carnibus filiorum suorum, et carnibus filiarum suarum,
 et unusquisque carnes amici sui comedet in obsidione, et in angustia,
 in qua concludent eos inimici eorum, et qui quærent animas eorum.
 C Et conteres lagunculam in oculis virorum, qui ibunt tecum, et dices ad eos :
 Hæc dicit Dominus exercituum :
 Sic conteram populum istum, et civitatem istam, sicut conteritur vas figuli, quod non potest ultra instaurari :
 Et in Thopheth sepelientur, eo quod non sit alius locus ad sepeliendum.
 Sic faciam loco huic, ait Dominus, et habitatoribus ejus.
 et ponam civitatem istam sicut Thopheth,
 Et erunt domus Jerusalem, et domus regum Juda, sicut locus Thopheth, immundæ :
 Omnes domus in quarum domatibus sacrificaverunt omni militiæ cæli,
 et libaverunt libamina diis alienis.
 Venit autem Jeremias de Thopheth, quo miserat eum Dominus ad prophetandum,
 et stetit in atrio domus Domini, et dixit ad omnem populum :
 D Hæc dicit Dominus exercituum Deus Israel :
 Ecce ego inducam super civitatem hanc, et super omnes urbes ejus,
 universa mala quæ locutus sum adversum eam.
 Quoniam induraverunt cervicem suam, ut non audirent sermones meos.
 (Cap. XX.) Et audivit Phassur filius Emmer sacerdos, qui constitutus erat princeps in domo Domini,
 Jeremiam prophetantem sermones istos.
 Et percussit Phassur Jeremiam prophetam, et misit eum in nervum, quod erat in porta Bejamin superiori, in domo Domini.
 Cumque illuxisset crastinum, eduxit Phassur Jeremiam de nervo ;
 Et dixit ad eum Jeremias :
 Non Phassur vocavit Dominus nomen tuum, sed pavorem undique.
 Quia hæc dicit Dominus ;

labo te in pavorem,
 et omnes amicos tuos :
 et gladio inimicorum suorum,
 tui videbunt:
 et Judam dabo in manum regis Babylonis:
 et met eos in Babylonem,
 et interficiet eos gladio.
 et universam substantiam civitatis hujus, et
 omne laborem ejus,
 et pretium, et cunctos thesauros regum
 dabo in manu inimicorum eorum :
 et interficient eos, et tollent, et ducent in Babylo-
 nem, Phassur, et omnes habitatores domus
 habitabitis in captivitatem:
 et in Babylonem venies, et ibi morieris,
 et sepelietur tu, et omnes amici tui,
 et prophetasti mendacium.
 et me Domine, et seductus sum :
 et me fuisti, et invaluisti :
 et me in derisum tota die,
 et sabsannant me.
 et sicut olim loquor, vociferans iniquitatem,
 et clamitem latem clamito:
 et est mihi sermo Domini in opprobrium,
 et in derisum tota die.
 et dabo labor ejus,
 et loquar ultra in nomine illius :
 et factus est in corde meo quasi ignis
 tuans,
 et que in ossibus meis :
 et non potest ferre non sustinens.
 et nimis contumelias multorum,
 et circumdabo in circuitu :
 et persequamini eum :
 et in circuitu viris (Al. omnes viri), qui erant pa-
 tres mei, et custodientes latus meum :
 et non decipiatur, et praevaleamus adversus
 et persequamini ultionem ex eo.
 et autem mecum est quasi bellator fortis :
 et qui persequuntur me, cadent,
 et omnes viri erunt :
 et confundentur (Al. confundantur) vehementer,
 et non intellexerunt opprobrium sempiternum,
 et non nunquam delebitur.
 et in nomine exercituum, probator justus,
 et testes renes et cor :
 et quaeso, ultionem tuam ex eis :
 et in nomine revelavi causam meam.
 et Domine,
 et Domine :
 et miseravit animam pauperis de manu malo-
 rum (Al. pessimorum).
 et factus est dies, in qua natus sum ;
 et qua peperit me mater mea, non sit bene-
 dictio.
 et factus est vir, qui annuntiavit patri meo, dicens :
 et factus est tibi puer (Al. filius) masculus
 et factus est mihi gaudium et lætificationem.
 et factus est illi ut sunt civitates, quas subvertit Do-
 minus,
 et factus est poenituit eum :
 et factus est in amore mane,
 et factus est in tempore meridiano :
 et factus est me interfecit a vulva,
 et factus est mihi mater mea sepulcrum.
 et factus est mater ejus conceptus æternus.
 et factus est a vulva egressus sum, ut viderem laborem
 et dolorem,

A et consumerentur in confusione dies mei?
 (Cap. XXI.) Verbum, quod factum est ad Jeremiam
 a Domino,
 quando misit ad eum rex Sedecias Phassur filium
 Melchiae,
 et Sophoniam filium Maasiae sacerdotem, dicens:
 Interroga pro nobis Dominum,
 quia Nabuchodonosor rex Babylonis præliatur ad-
 versum nos :
 si forte faciat Dominus nobiscum secundum omnia
 mirabilia sua,
 et recedat a nobis.
 Et dixit Jeremias ad eos :
 Sic dicetis Sedeciae :
 Hæc dicit Dominus Deus Israel :
 Ecce ego convertam vasa belli quæ in manibus ve-
 stris sunt,
 et quibus vos pugnatis adversus regem Babylonis,
 et Chaldæos,
 qui obsident vos in circuitu murorum :
 B Et congregabo ea in medio civitatis hujus. Et de-
 bellabo ego vos in manu extenta, et in brachio
 forti,
 et in furore, et in indignatione, et in ira grandi.
 Et percutiam habitatores civitatis hujus,
 homines et bestiae pestilentia magna morientur.
 Et post hæc ait Dominus :
 dabo Sedeciam regem Juda, et servos ejus, ut
 populum ejus,
 et qui derelicti sunt in civitate hac a peste, et
 gladio, et fame,
 in manu Nabuchodonosor regis Babylonis,
 et in manu inimicorum eorum,
 et in manu quærentium animam eorum,
 Et percutiet eos in ore gladii,
 et non flectetur, neque parces, nec miserebitur.
 Et ad populum hunc dices :
 Hæc dicit Dominus :
 C Ecce ego do coram vobis viam vitæ, et viam mor-
 tis.
 Qui habitaverit in urbe hac, morietur gladio, et
 fame, et peste :
 qui autem egressus fuerit, et transfugerit ad
 Chaldæos, qui obsident vos, vivet,
 et erit ei anima sua, quasi spoliū.
 Posui enim faciem meam super civitatem hanc in
 malum, et non in bonum, ait Dominus :
 in manu regis Babylonis dabitur, et exuret eam
 igni.
 Et domui regis Juda :
 Audite verbum Domini, domus David,
 hæc dicit Dominus :
 Judicate mane iudicium,
 et eruite vi oppressum de manu calumniantis :
 Ne forte egrediatur ut ignis indignatio mea, et suc-
 cendantur,
 et non sit qui exstinguat, propter malitiam stu-
 diorum vestrorum.
 D Ecce ego ad te habitatricem vallis solidæ atque
 campestris, ait Dominus,
 qui dicitis :
 Quis percutiet nos ?
 Et quis ingredietur domos nostras ?
 Et visitabo super vos juxta fructum studiorum ve-
 strorum, dicit Dominus :
 et succendam ignem in saltu ejus :
 et devorabit omnia in circuitu ejus.
 (Cap. XXII.) Hæc dicit Dominus :
 Descende in domum regis Juda,
 et loqueris ibi verbum hoc, et dices,
 Audi verbum Domini, rex Juda, qui sedes super so-

se lectum a Martianæo, meorum pro eorum,
 et libris aliis libris, cum primis Hebr. אִיבִיחָם
 in San-Germanensis et alii mss. codices,
 movebitur, neque parces, etc. MART. — Pala-

tin, aliique Martian. mss. non movebitur, pro non
 flectetur. Hebræus plus habet לא יהיה עליהם, ad
 verbum, non indolescet super eos.

illum David ;
 tu et servi tui, et populus tuus, qui ingredimini
 per portas istas.
 Hæc dicit Dominus :
 Facite iudicium et justitiam,
 et liberate vi oppressum de manu calumniatoris :
 Et advenam, et pupillum et viduam nolite contri-
 stare, neque opprimatis inique.
 et sanguinem innocentem ne effundatis in loco
 isto.
 Si enim facientes feceritis verbum istud,
 ingredientur per portas domus hujus reges se-
 dentes de genere David super thronum ejus :
 et ascendentes currus et equos,
 ipsi et servi, et populus eorum.
 Quod si non audieritis verba hæc :
 in (Al. per) memetipsum juravi, dicit Dominus,
 quia in solitudinem erit domus hæc.
 Quia hæc dicit Dominus super domum regis Juda:
 Galaad, tu mihi caput Libani :
 si non posuero te solitudinem, urbes inhabita-
 biles.
 Et sanctificabo super te, interficientem virum et
 arma ejus :
 et succident electas cedros tuas,
 et præcipitabunt in ignem.
 Et pertransibunt gentes multæ per civitatem hanc:
 Et dicet unusquisque proximo suo :
 Quare fecit Dominus sic civitati huic grandi ?
 Et respondebunt,
 eo quod dereliquerint pactum Domini Dei sui,
 et adoraverint deos alienos, et servierint eis.
 Nolite flere mortuum,
 neque lugeatis super eum fletu ¹.
 Plangite eum, qui egreditur,
 quia non revertetur ultra,
 nec videbit terram nativitatis suæ.
 Quia hæc dicit Dominus ad Sellum filium Josiæ
 regis
 (Al. regem) Juda, qui regnavit pro Josia patre
 suo,
 qui egressus est de loco isto,
 Non revertetur huc amplius :
 sed in loco, ad quem transtuli eum, ibi morietur,
 et terram istam non videbit amplius.
 Væ qui ædificant domum suam in injustitia,
 et cœnacula sua non in iudicio :
 Amicum suum opprimet (Al. opprimit) frustra,
 et mercedem ejus non reddet (Al. reddit) ei,
 Qui dicit :
 .Edificabo mihi domum latam,
 et cœnacula spatiosa :
 Qui aperuit sibi fenestras et facit laquearia cedrina,
 pingitque sinopide.
 Nunquid regnabis
 quoniam confers te cedro ?
 Pater tuus nunquid (Al. nonne) non comedit et
 bibit,
 et feci iudicium et justitiam tunc cum bene eratei ?
 D
 Judicavit causam pauperis et egeni in bonum
 suum :
 Nunquid non ideo quia cognovit me ? dicit Do-
 minus.
 Tui vero oculi et cor ad avaritiam,
 et ad sanguinem innocentem fundendum,
 et ad calumniam, et ad cursum mali operis.
 Propterea hæc dicit Dominus ad Joachim filium Josiæ
 regem Juda :
 Non plangent eum :

A Væ, frater ², et væ, soror :
 non concrepabant ei :
 Væ, domine,
 et væ inclyte.
 Sepultura asini sepelietur,
 putrefactus et projectus extra portas Jerusalem.
 Ascende Libanum, et clama :
 et in Basan da vocem tuam,
 et clama ad transeuntes,
 quia contriti sunt omnes amatores tui.
 Locutus sum ad te in abundantia tua,
 et dixisti : Non audiam :
 Hæc est via ab adolescentia tua,
 quia non audisti vocem meam.
 Omnes pastores tuos pascet ventus,
 et amatores tui in captivitatem ibunt :
 Et tunc confunderis,
 et erubesces ab omni malitia tua.
 Quæ sedes in Libano, et nidificas in cedris,
 quomodo congemuisti, cum venissent tibi dolo-
 res, quasi dolores parturientis ?
 B Vivo ego, dicit Dominus :
 quia si fuerit Jechonias filius Joacim regis Juda,
 annulus in manu dextera mea, inde evellam eum.
 Et dabo te in manu quærentium animam tuam,
 et in manu quorum tu formidas faciem.
 et in manu Nabuchodonosor regis Babylonis,
 et in manu Chaldæorum.
 Et mittam te, et matrem tuam quæ genuit te, in
 terram alienam in qua nati non estis,
 ibique moriemini :
 Et in terram ad quam ipsi levant animam suam ut
 revertantur,
 illuc non revertentur.
 Nunquid vas fictile atque contritum vir iste Jecho-
 nias ?
 nunquid vas absque omni voluptate ?
 Quare abjecti sunt ipse et semen ejus,
 et projecti in terram, quam ignoraverunt ?
 C Terra, terra, terra.
 audi sermonem Domini.
 Hæc dicit Dominus :
 Scribe virum sterilem,
 virum qui in diebus suis non prosperabitur :
 Nec enim erit de semine ejus vir, qui sedebat super
 solium David,
 et potestatem habeat ultra (Al. add.) in] Juda.
 (Cap. XXIII.) Væ pastoribus qui disperdunt et dilacerant
 gregem pascuæ meæ, dicit Dominus.
 Ideo hæc dicit Dominus Deus Israel ad pastores qui
 pascunt populum meum :
 Vos dispersistis gregem meum,
 ejecistis eos, et non visitastis eos (Al. laet
 eos) :
 Ecce ego visitabo super vos malitiam studiorum
 vestrorum, ait Dominus.
 Et ego congregabo reliquias gregis mei de omnibus
 terris ad quas ejecero eos illuc :
 et convertam eos ad rura sua :
 et crescent et multiplicabuntur.
 Et suscitabo super eos pastores, et pascent eos :
 non formidabunt ultra, et non pavebunt :
 et nullus quæretur ex numero, dicit Dominus.
 Ecce dies veniunt, dicit Dominus, et suscitabo
 David germen justum :
 et regnabit rex, et sapiens erit :
 et faciet iudicium et justitiam in terra :
 In diebus illis salvabitur Juda,

¹ Alio ordine prælegit in Comment. S. ipse Inter-
 pres : *Neque lugeatis super eum. Plangite fletu eum,*
qui egreditur : propius ad Hebræum textum, *לֹא יִלְלוּ*
עָלָיו.

² Aliter exemplaria Canonis et cunctorum codi-
 cum nostrorum mss. ubi hæc leguntur : *Væ, fra-*

ter. et væ, fratres. At hunc exscriptorum errorem
 manifeste redarguunt Commentaria Hieronymiana
 in præsentem locum. « Hoc quod non de Hebræo
 posuimus, inquit S. Doctor, *Non plangent eum. Væ,*
frater, et væ, soror, in LXX non habetur. » *Man.*

et Israel habitabit confidenter :
 Et hoc est nomen, quod vocabunt eum,
 Dominus justus noster.
 Propter hoc ecce dies veniunt, dicit Dominus,
 et non dicent ultra ;
 Vivit Dominus, qui eduxit filios Israel de terra
 Egypti :
 Sed : Vivit Dominus, qui eduxit et adduxit semen
 domus Israel de terra aquilonis,
 et de cunctis terris, ad quas ejeceram eos illuc.

AD PROPHETAS.

Contritum est cor meum in medio mei,
 contremuerunt omnia ossa mea :
 Factus sum quasi vir ebrius,
 et quasi homo madidus vino,
 a facie Domini, et a facie verborum sanctorum
 ejus.
 Quia adulteris repleta est terra,
 quia a facie maledictionis luxit terra,
 arefacta sunt arva deserti :
 Factus est cursus eorum malus,
 et fortitudo eorum dissimilis.
 Propheta namque et sacerdos polluti sunt :
 et in domo mea inveni malum (*Al. mala*) eorum,
 ait Dominus.
 Idcirco via eorum erit quasi lubricum in tenebris,
 impellentur enim,
 et corruent in ea :
 Afferam enim super eos mala,
 annum visitationis eorum, ait Dominus.
 Et in prophetis Samaritae vidi fatuitatem :
 prophetabant in Baal,
 et decipiebant populum meum Israel.
 Et in prophetis Jerusalem vidi similitudinem adul-
 terantium (*Al. adulterium*),
 et iter mendacii :
 Et confortaverunt manus pessimorum,
 ut non converteretur unusquisque a malitia sua :
 Facti sunt mihi omnes Sodoma¹,
 et habitatores ejus quasi Gomorrha.
 Propterea hæc dicit Dominus exercituum ad pro-
 phetas :
 Ecce ego cibabo eos absinthio,
 et potabo eos felle :
 A prophetis enim Jerusalem,
 egressa est pollutio super omnem terram.
 Hæc dicit Dominus exercituum :
 Nolite audire verba prophetarum,
 qui prophetant vobis, et decipiunt vos :
 Visionem cordis sui loquuntur,
 non de ore Domini.
 Dicunt his, qui blasphemant me :
 Locutus est Dominus : Pax erit vobis :
 Et omni, qui ambulat in pravitate cordis sui, dixe-
 runt :
 Non veniet super vos malum (*Al. male*) ;
 Quis enim affuit in concilio Domini,
 et vidit,
 et audivit sermonem ejus ?
 Quis consideravit verbum illius
 et audivit ?
 Ecce turbo Dominicæ indignationis egrediatur,
 et tempestas erumpens super caput impiorum
 veniet.
 Non revertetur furor Domini,
 usque dum faciat,
 et usque dum compleat cogitationem cordis sui.
 In novissimis diebus
 intelligetis consilium ejus.
 Non mittebam prophetas,
 et ipsi currebant :

¹ Supple *ut* voculam, aut *quasi*, quemadmodum
 ipse habet in Commentario S. Pater. Hebræus quo-
 que, אֲדָמָה.

A Non loquebar ad eos,
 et ipsi prophetabant.
 Si stetissent in consilio meo, et nota fecissent
 verba mea populo meo,
 avertissem utique eos a via sua mala,
 et a pessimis cogitationibus suis.
 Putasne, (*Al. nunquid*) Deus e vicino ego sum,
 dicit Dominus,
 et non Deus de longe ?
 Si occultabitur vir in absconditis, et ego non videbo
 eum ? dicit Dominus.
 Nunquid non cælum, et terram ego impleo ? dicit
 Dominus.
 Audivi quæ dixerunt prophetæ,
 prophetantes in nomine meo mendacium, atque
 dicentes,
 Somniavi,
 somniavi.
 Usquequo istud in corde est prophetarum vatici-
 nantium mendacium,
 et prophetantium seductiones cordis sui ?
 B Qui volunt facere ut obliviscatur populus meus
 nominis mei,
 propter somnia eorum quæ narrat unusquisque
 ad proximum suum :
 sicut obliti sunt patres eorum nominis mei pro-
 pter Baal.
 Propheta, qui habet somnium,
 narret somnium ;
 Et qui habet sermonem meum,
 loquatur vere sermonem meum :
 Quid paleis ad triticum ? dicit Dominus.
 Nunquid non verba mea sunt quasi ignis, ait Do-
 minus,
 et quasi malleus conterens petram ?
 Propterea ecce ego ad prophetas, ait Dominus,
 qui furantur verba mea unusquisque a proximo
 suo.
 C Ecce ego ad prophetas, ait Dominus,
 qui assumunt linguas suas, et aiunt : Dicit Domi-
 nus.
 Ecce ego ad prophetas somniantes mendacium,
 ait Dominus,
 qui narraverunt (*Al. narrant*) eam,
 et seduxerunt (*Al. seducunt*) populum meum in
 mendacio suo (*Al. mendaciis suis*), et in miracu-
 lis suis :
 Cum ego non misissem eos, nec mandassem eis,
 qui nihil profuerunt populo huic, dicit Dominus.
 Si igitur interrogaverit te populus iste, vel pro-
 pheta, aut sacerdos, dicens :
 Quod est onus Domini (*Al. Dei*) ?
 dices ad eos :
 Ut quid vobis onus ?
 Projiciam quippe vos, dicit Dominus.
 Et propheta, et sacerdos, et populus, qui dicit :
 Onus Domini :
 visitabo super virum illum, et super domum ejus.
 D Hæc dicetis unusquisque ad proximum (*Al. amicum*
 suum), et ad fratrem suum :
 Quid respondit Dominus ?
 et quid locutus est Dominus ?
 Et onus Domini ultra non memorabitur : quia onus
 erit unicuique sermo suus :
 Et pervertistis (*Al. pervertitis*) verba Dei viventis,
 Domini exercituum Dei nostri.
 Hæc dices ad prophetam :
 Quid respondit tibi Dominus ?
 et quid locutus est Dominus ?
 Si autem onus Domini dixeritis :
 propter hoc hæc dicit Dominus :
 Quia dixistis sermonem istum : Onus Domini :

² Vulgati libri, *Vos estis onus*. Hebræus ad ver-
 bum ; *Quod onus ?* אָנֹכִי הֵאֱנֹכִי.

et misi ad vos, dicens : Nolite dicere : Onus Do-
mini :
Propterea ecce ego tollam vos portans,
et derelinquam (*Al. projiciam*) vos, et civitatem
quam dedi vobis et patribus vestris, a facie
mea.
Et dabo vos in opprobrium sempiternum,
et in ignominiam æternam, quæ nunquam
oblivione delebitur.
(*Cap. XXIV.*) Ostendit mihi Dominus :
et ecce duo calathi pleni ficis, positi ante tem-
plum Domini :
Postquam transtulit Nabuchodonosor rex Babylonis
Jechoniam filium Joacim, regem Juda, et prin-
cipes ejus,
et fabrum, et inclusorem, de Jerusalem, et ad-
duxit eos in Babylonem.
Calathus unus ficus bonas habebat nimis, ut solent
ficus esse primi temporis :
Et calathus unus ficus habebat malas nimis, quæ
comedi non poterant, eo quod essent malæ.
Et dixit Dominus ad me :
Quid tu vides, Jeremia ?
Et dixi :
Ficus, ficus (*Al. semel habet ficus*),
bonas, bonas valde ;
et malas, malas valde,
quæ comedi non possunt, eo quod sint malæ.
Et factum est verbum Domini ad me, dicens :
Hæc dicit Dominus Deus Israel :
Sicut ficus hæ bonæ :
sic cognoscam transmigrationem Judæ, quam
emisi de loco isto in terram Chaldæorum, in
bonum.
Et ponam oculos meos super eos ad placandum
(*Al. in bonum*).
et reducam eos in terram hanc :
Et ædificabo eos, et non destruam :
et plantabo eos, et non evellam.
Et dabo eis cor ut sciant me, quia ego sum Domi-
nus : et erunt mihi in populum, et ego ero eis
in Deum :
Quia revertentur ad me in toto corde suo.
Et sicut ficus pessimæ, quæ comedi non possunt,
eo quod sint malæ :
Hæc dicit Dominus, sic dabo Sedeciam regem
Juda et principes ejus,
et reliquos de Jerusalem, qui remanserunt in
urbe hac,
et qui habitant in terra Ægypti.
Et dabo eos in vexationem, afflictionemque omnibus
regnis terræ,
in opprobrium, et in parabolam, et in proverbium,
et in maledictionem in universis locis, ad quæ
ejeci eos.
Et mittam in eis gladium, et famem, et pestem :
donec consumantur de terra quam dedi eis et
patribus eorum.
(*Cap. XXV.*) Verbum, quod factum est ad Jeremiam
de omni populo Judæ,
in anno quarto Joacim filii Josiæ regis Juda (ipse
est annus primus Nabuchodonosor regis Baby-
lonis),
Quod locutus est Jeremias propheta ad omnem
populum Juda,
et ad universos habitatores Jerusalem, dicens :
A tertio decimo anno Josiæ filii Ammon regis
Juda usque ad diem hanc :
iste est tertius et vicesimus annus :
factum est verbum Domini ad me,
et locutus sum ad vos de nocte consurgens, et

loquens :
et non audistis.
Et misit Dominus ad vos omnes servos suos pro-
phetas, consurgens diluculo, mittensque :
et non audistis,
neque inclinastis aures vestras ut audiretis :
Cum diceret (*Al. dicerem*) : Revertimini (*Al. add.*
ad me) unusquisque a via sua mala, et a pes-
simis cogitationibus vestris ;
et habitabitis in terra quam dedit Dominus vo-
bis et patribus vestris,
a sæculo et usque in sæculum.
Et nolite ire post deos alienos, ut serviatis eis : ado-
retisque eos :
neque me ad iracundiam provocetis in operibus
manuum vestrarum, et non affligam vos.
Et non audistis me, dicit Dominus,
ut me ad iracundiam provocaretis in operibus
manuum vestrarum, in malum vestrum.
Propterea hæc dicit Dominus exercituum :
Pro eo quod non audistis verba mea :
Ecce ego mittam, et assumam universas cognatio-
nes aquilonis, ait Dominus,
et Nabuchodonosor¹ regem Babylonis servum
meum :
Et adducam eos super terram istam, et super ha-
bitatores ejus,
et super omnes nationes, quæ in circuitu illius
sunt :
Et interficiam eos, et ponam eos in stuporem et in
sibillum,
et in solitudines sempiternas.
Perdamque ex eis vocem gaudii, et vocem lætitiæ,
vocem sponsi, et vocem sponsæ,
et lumen lucernæ.
Et erit universa terra hæc (*Al. ejus*) in solitudinem.
et in stuporem :
et servient omnes gentes istæ regi Babylonis se-
ptuaginta annis.
Cumque impleti fuerint septuaginta anni,
visitabo super regem Babylonis, et super gen-
tem illam, dicit Dominus, iniquitatem eorum,
et super terram Chaldæorum :
et ponam illam in solitudines sempiternas.
Et adducam super terram illam omnia verba mea,
quæ locutus sum contra eam,
omne quod scriptum est in libro isto,
quæcunque prophetavit Jeremias adversum om-
nes gentes :
Quia servierunt eis,
cum essent gentes multæ, et reges magni :
Et reddam eis secundum opera eorum,
et secundum facta manuum suarum.
Quia sic dicit Dominus exercituum (*Al. tacet exer-*
cituum) Deus Israel (*Al. add. ad me*) :
Sume calicem vini furoris hujus de manu mea :
et propinabis de illo cunctis gentibus, ad quas
ego mittam te.
Et hibent et turbabuntur (*Al. inebriabuntur*), et
insanient a facie gladii,
quem ego mittam inter eos.
Et accipi calicem de manu Domini,
et propinavi cunctis gentibus ad quas misit me
Dominus :
Jerusalem, et civitatibus Juda,
et regibus ejus, et principibus ejus :
ut darem eos in solitudinem, et in stuporem,
et in sibilum, et in maledictionem,
sicut est dies ista :
Pharaoni regi Ægypti, et servis ejus, et principibus

¹ Canon San-Germanensis cum ms. codice Cor-
beicensi num. 12 ad Nabuchodonosor, juxta He-
bræum, qui legit præpositionem *בְּ* et, id est ad,
quam tamen lectionem minime sequendam duximus,

tum quod secunda manu posita reperitur in jam
dictis mss. codicibus, tum maxime quod eam non
agnoscat sanctus Hieronymus in Commentariis suis.
MART.

quia prophetavit adversus civitatem istam, sicut audistis auribus vestris.
Et ait Jeremias ad omnes principes, et ad universum populum, dicens :
 Dominus nisit me, ut prophetarem ad domum istam, et ad civitatem hanc, omnia verba quæ audistis.
 Nunc ergo bonas facite vias vestras, et studia vestra, et audite vocem Domini Dei vestri : et pœnitebit Dominum mali quod locutus est adversum vos.
 Ego autem ecce in manibus vestris sum : facite mihi quod bonum et rectum est in oculis vestris :
 Verumtamen scitote et cognoscite, quod si occideritis me, sanguinem innocentem tradetis contra vosmetipsos, et contra civitatem istam, et habitatores ejus.
 In veritate enim misit me Dominus ad vos, ut loquerer in auribus vestris omnia verba hæc : **Et dixerunt principes, et omnis populus, ad sacerdotes et prophetas :**
 Non est viro judicium mortis : quia in nomine Domini Dei nostri locutus est ad nos.
 Surrexerunt ergo viri de senioribus terræ : et dixerunt ad omnem cœtum populi, loquentes :
 Michas de Morasthi fuit propheta in diebus Ezechie regis Juda, et ait ad omnem populum Juda, dicens :
 Hæc dicit Dominus exercituum : Sion quasi ager arabitur : et Jerusalem in acervum lapidum erit : et mons domus in excelsa silvarum.
 Nunquid morte condemnavit eum Ezechias rex Juda, et omnis Juda ? nunquid non timuerunt Dominum, et deprecati sunt faciem Domini :
Et pœnituit Dominus mali quod locutus erat adversum eos ?
 Itaque nos facimus malum grande contra animas nostras.
 Fuit quoque vir prophetans in nomine Domini, Urias filius Semel de Cariath-Iarim : et prophetavit adversus civitatem istam, et adversus terram hanc, juxta omnia verba Jeremiæ.
 Et audivit rex Joacim, et omnes potentes, et principes ejus, verba hæc : et quæsiavit rex interficere eum.
 Et audivit Urias, et timuit, fugitque et ingressus est Ægyptum.
 Et misit rex Joacim viros in Ægyptum, Elnathan filium Achobor, et viros eum eo in Ægyptum.
 Et eduxerunt Uriam de Ægypto : et eduxerunt eum ad regem Joacim, et percussit eum gladio : et projecit cadaver ejus in sepulcris vulgi ignobilis.
 Igitur [*Al.* Verumtamen] manus Abicam filii Saphan fuit cum Jeremia : ut non traderetur in manus populi, et interficerent eum.
 (*Cap. XXVII.*) In principio regni Joacim filii Josiæ regis Juda, factum est verbum istud ad Jeremiam a Domino, dicens :
 Hæc dicit Dominus ad me : Fac tibi vincula et catenas : et pones eas in colle tuo.
 Et mittes eas ad regem Edom, et ad regem Moab, et ad regem filiorum Ammon, et ad regem Tyri, et ad regem Sidonis ; in manu nuntiorum, qui venerunt Jerusalem ad

A Sedeciam regem Juda.
 Et præcipies eis ut ad dominos suos loquantur : Hæc dicit Dominus exercituum Deus Israel : Hæc dicetis ad dominos vestros :
 Ego feci terram, et homines, et jumenta, quæ sunt super faciem terræ, in fortitudine mea magna, et in brachio meo extento : et dedi eam ei, qui (*Al.* cui placuit in oculis meis).
 Et nunc itaque ego dedi omnes terras istas in manu Nabuchodonosor regis Babylonis servi mei insuper et bestias agri dedi ut serviant illi.
 Et servient ei omnes gentes, et filio ejus, et filio filii ejus : donec veniat tempus terræ ejus et ipsius : et servient ei gentes multæ, et reges magni.
 Gens autem et regnum, quod non servierit Nabuchodonosor regi Babylonis, et quicumque non curvaverit collum suum sub jugo regis Babylonis :
B In gladio, et in fame, et in peste visitabo super gentem illam, ait Dominus, donec consumam eos in manu ejus.
 Vos ergo nolite audire prophetas vestros et divinos, et somniatores, et augures, et meleficos, Qui dicunt vobis : Non servietis regi Babylonis. Quia mendacium prophetant vobis : ut longe faciant vos de terra vestra, et eijciant vos, et pereatis.
 Porro gens quæ subjecerit cervicem suam sub jugo regis Babylonis, et servierit ei : dimittam eam in terra sua, dicit Dominus : et colet eam, et habitabit in ea.
 Et ad Sedeciam regem Juda locutus sum secundum omnia verba hæc, dicens :
 Subjicite colla vestra sub jugo regis Babylonis, et servite ei, et populo ejus, et vivetis.
 Quare moriemini tu, populus tuus, gladio, fame, et peste, sicut locutus est Dominus ad gentem quæ servire noluerit regi Babylonis ?
 Nolite audire verba prophetarum dicentium vobis : Non servietis (*Al.* Nolite servire) regi Babylonis, quia mendacium ipsi loquuntur vobis.
 Quia non misi eos, ait Dominus : et ipsi prophetant in nomine meo mendaciter : Ut eijciant vos, et pereatis, tam vos, quam prophetæ qui vaticinantur vobis.
 Et ad sacerdotes, et ad populum istum locutus sum, dicens :
 Hæc dicit Dominus : Nolite audire verba prophetarum vestrorum, qui prophetant vobis dicentes :
 Ecce vasa Domini revertentur de Babylone nunc cito, mendacium enim prophetant vobis.
 Nolite ergo audire eos, sed servite regi Babylonis, ut vivatis :
C Quare datur hæc civitas in solitudinem ?
 Et si prophetæ sunt, et est verbum Domini in eis : occurrant Domino exercituum, ut non veniant vasa, quæ derelicta fuerant in domo Domini : et in domo regis Juda, et in Jerusalem, in Babylonem.
 Quia hæc dicit Dominus exercituum ad columnas, et mare, et ad bases, et ad reliqua vasorum quæ remanserunt in civitate hac : quæ non tulit Nabuchodonosor rex Babylonis, cum transferret Jechoniam filium Joacim regem Juda de Jerusalem in Babylonem, et omnes optimates Juda et Jerusalem.
 Quia hæc dicit Dominus exercituum Deus Israel ad vasa, quæ derelicta sunt in domo Domini, et in domo regis Juda et Jerusalem :
D

onem transferentur,
erunt usque ad diem visitationis suæ, dicit
Dominus,
et ceteri faciam ea,
et revertam in loco isto.

(VIII.) Et factum est in anno illo,
in principio regni Sedeciae regis Juda, in anno
quinto, in mense quinto,
et dixit ad me Ananias filius Azur propheta de Ga-
sara, in domo Domini,
et ait ad sacerdotes et omni populo dicens :

Et ait Dominus exercituum Deus Israel :
Et ait mihi jugum regis Babylonis.
Et ait Dominus,
Et referri faciam ad locum istum omnia vasa
Domini, (Al. tac. domus) Domini,
et transtulit Nabuchodonosor rex Baby-
lonis de loco isto,
et transtulit ea in Babylonem.

Et ait Dominus ad Nabuchodonosor
regem Babylonis in Babylonem dicens :
Et ait Dominus exercituum Deus Israel omni
transmigrationi,
quam transtulit de Jerusalem in Babylonem :
Edificate domos, et habitate :
et plantate hortos,
et comedite fructum eorum.

Accipite uxores,
et generate filios et filias :
Date filiis uxores,
et filias vestras date viris, et pariant filios et
filias :
et multiplicamini ibi (Al. tac. ibi), et nolite esse
pauci numero.

Et quærite pacem civitatis, ad quam transmigrare
vos feci (Al. transtuli vos) :
et orate pro ea ad Dominum :
quia in pace illius erit pax vobis.

Hæc enim dicit Dominus exercituum Deus Israel :
Non vos seducant prophetæ vestri, qui sunt in me-
dio vestrum,
et divini vestri :

Et ne attendatis ad somnia vestra, quæ vos somnatis
quia falso (Al. falsa) ipsi prophetant vobis in
nomine meo :
et non misi eos, dicit Dominus.

Quia hæc dicit Dominus :
Cum cœperint impleri in Babylone septuaginta anni;
visitabo vos, et suscitabo super vos verbum
meum, et bonum,
ut reducam vos ad locum istum.

Ego enim scio cogitationes
quas cogito super vos, ait Dominus :
Cogitationes pacis, et non afflictionis,
ut dem vobis finem et patientiam.

Et invocabitis me, et ibitis :
et orabitis me, et ego exaudiam vos.

Quæretis me, et invenietis,
cum quæsieritis me in toto corde vestro.

Et inveniar a vobis, ait Dominus :
et reducam captivitatem vestram,
et congregabo vos de universis gentibus, et de
cunctis locis ad quæ expulsi vos, dicit Dominus:

Et reverti vos faciam de loco ad quem transmi-
grare vos feci.

Quia dixistis : suscitavit nobis Dominus prophetas
in Babylone.

Quia hæc dicit Dominus ad regem qui sedet super
solum David,
et ad omnem populum habitatorem urbis hujus.
et fratres vestros, qui non sunt egressi vobiscum
in transmigrationem,

Hæc dicit Dominus exercituum :
Ecce mittam in eos gladium, et famem, et pestem:

Et cum ex aliis libris suffecimus, tum ex auctoritate
Hebræi textus, עליכם.

et Martianus: Suscitabo super verbum
meum, prætermisso, vos, pronomine, quod nos

A Idcirco hæc dicit Dominus :

Ecce ego mittam te a facie terræ :
hoc anno morieris :

adversum Dominum enim locutus es.

Et mortuus est Anania propheta in anno illo,
mense septimo.

(Cap. XXIX.) Et hæc sunt verba libri quem misit
Jeremias propheta de Jerusalem ad reliquias
seniorum transmigrationis

et ad sacerdotes, et ad prophetas,

et ad omnem populum, quem traduxerat Nabu-
chodonosor de Jerusalem in Babylonem ;

Postquam egressus est Jechonias rex, et domina, et
eunuchi, et principes Juda et Jerusalem,

et faber et inclusor de (Al. artifices de) Jeru-
salem :

in manu Elasa filii Saphan, et Gamariæ filii
Helciz,

quos misit Sedecias rex Juda ad Nabuchodonosor
regem Babylonis in Babylonem dicens :

Hæc dicit Dominus exercituum Deus Israel omni
transmigrationi,

quam transtulit de Jerusalem in Babylonem :

Edificate domos, et habitate :

et plantate hortos,

et comedite fructum eorum.

Accipite uxores,
et generate filios et filias :

Date filiis uxores,

et filias vestras date viris, et pariant filios et
filias :

et multiplicamini ibi (Al. tac. ibi), et nolite esse
pauci numero.

Et quærite pacem civitatis, ad quam transmigrare
vos feci (Al. transtuli vos) :

et orate pro ea ad Dominum :

quia in pace illius erit pax vobis.

Hæc enim dicit Dominus exercituum Deus Israel :

Non vos seducant prophetæ vestri, qui sunt in me-
dio vestrum,
et divini vestri :

Et ne attendatis ad somnia vestra, quæ vos somnatis
quia falso (Al. falsa) ipsi prophetant vobis in
nomine meo :

et non misi eos, dicit Dominus.

Quia hæc dicit Dominus :

Cum cœperint impleri in Babylone septuaginta anni;
visitabo vos, et suscitabo super vos verbum
meum, et bonum,

ut reducam vos ad locum istum.

Ego enim scio cogitationes
quas cogito super vos, ait Dominus :

Cogitationes pacis, et non afflictionis,
ut dem vobis finem et patientiam.

Et invocabitis me, et ibitis :

et orabitis me, et ego exaudiam vos.

Quæretis me, et invenietis,
cum quæsieritis me in toto corde vestro.

Et inveniar a vobis, ait Dominus :

et reducam captivitatem vestram,

et congregabo vos de universis gentibus, et de
cunctis locis ad quæ expulsi vos, dicit Dominus:

Et reverti vos faciam de loco ad quem transmi-
grare vos feci.

Quia dixistis : suscitavit nobis Dominus prophetas
in Babylone.

Quia hæc dicit Dominus ad regem qui sedet super
solum David,

et ad omnem populum habitatorem urbis hujus.
et fratres vestros, qui non sunt egressi vobiscum
in transmigrationem,

Hæc dicit Dominus exercituum :

Ecce mittam in eos gladium, et famem, et pestem:

Et cum ex aliis libris suffecimus, tum ex auctoritate
Hebræi textus, עליכם.

et ponam eos quasi ficus malas, quæ comedi non A
possunt,
eo quod pessimæ sint.
Et persequare eos in gladio, et in fame, et in pesti-
lencia :
et dabo eos in vexationem universis regnis terræ;
in maledictionem, et in stuporem :
et in sibilum, et in opprobrium cunctis gentibus,
ad quas ejeci (Al. ejiciam) eos :
Eo quod non audierint verba mea, dicit Dominus:
quæ misi ad eos per servos meos prophetas, de
nocte consurgens, et mittens :
et non audistis, dicit Dominus.
Vos ergo audite verbum Domini, omnis transmi-
gratio,
quam emisi de Jerusalem in Babylonem :
Hæc dicit Dominus exercituum Deus Israel ad Ahab
filium Colia.
et ad Sedeciam filium Maasiæ,
qui prophetant vobis in nomine meo mendaciter: B
Ecce ego tradam eos in manu Nabuchodonosor regis
Babylonis :
et percutiet eos in oculis vestris.
Et assumetur ex eis maledictio omni transmigra-
tioni Juda, quæ est in Babylone, dicentium :
Ponat te Dominus sicut Sedeciam, et sicut Ahab
quos frigit rex Babylonis in igne :
pro eo quod fecerint stultitiam in Israel,
et mœchati sunt uxores amicorum suorum,
et locuti sunt verbum in nomine meo mendaci-
ter, quod non mandavi eis :
Ego sum iudex et testis, dicit Dominus.
Et ad Semeiam Neelamitem dices :
Hæc dicit Dominus exercituum, Deus Israel .
Pro eo quod misisti in nomine tuo libros ad omnem
poulum, qui est in Jerusalem,
et ad Sophoniam filium Maasiæ sacerdotem,
ut ad universos sacerdotes, dicens :
Dominus dedit te sacerdotem pro Joiade sacerdote, C
ut sis dux in domo Domini super omnem virum
arreptitum et prophetantem,
ut mittas eum in nervum et in carcerem :
Et nunc quare non increpasti Jeremiam Anathothi-
ten, qui prophetat vobis ?
Quia super hoc misit ad nos, in Babylonem, dicens:
Longum est :
ædificate domos, et habitate :
et plantate hortos,
et comedite fructum eorum.
Legit ergo Sophonias sacerdos librum istum in au-
ribus Jeremiæ prophetæ.
Et factum est verbum Domini ad Jeremiam, dicens:
Mitte ad omnem transmigrationem, dicens
Hæc dicit Dominus ad Semeiam Neelamitem :
Pro eo quod prophetavit vobis Semeias, et ego non
misi eum :
et fecit vos considerare in mendacio :
idcirco hæc dicit Dominus :
Ecce ego visitabo super Semeiam Neelamitem,
et super semen ejus :
Non erit ei vir sedens in medio populi hujus,
et non videbit bonum quod ego faciam populo
meo, ait Dominus,
quia prævaricationem locutus est adversus Do-
minum.
(Cap. XXX.) Hoc verbum quod actum est ad Je-
remiam a Domino, dicens :
Hæc dicit Dominus Deus Israel, dicens :
Scribe tibi omnia verba quæ locutus sum ad te, in
libro.
Ecce enim dies veniunt, dicit Dominus :
et convertam conversionem populi mei (Al. in
terra) Israel et Juda, ait Dominus :
et convertam eos ad terram quam dedi patribus
eorum :
et possidebunt eam.
Et hæc verba quæ locutus est Dominus ad Israel

et ad Judam :
Quoniam hæc dicit Dominus :
Vocem terroris audivimus :
formido, et non est pax.
Interrogate, et videte si generat masculus : quare
ergo vidi omnis viri manum super lumbum suum,
quasi parturientis (Al. parientis),
et conversæ sunt universæ facies in auruginem ?
Væ ! quia magna dies illa,
nec est similis ejus :
Tempusque tribulationis est Jacob,
et ex ipso salvabitur.
Et erit in die illa, ait Dominus exercituum.
conteram jugum ejus de collo tuo, et vincula ejus
dirumpam,
et non dominabuntur ei amplius alieni :
Sed servient Domino Deo, suo,
et David regi suo, quem suscitabo eis.
Tu ergo ne timeas, serve meus Jacob, ait Dominus,
neque paveas, Israel :
Quia ecce ego salvabo te de terra longinqua.
et semen tuum de terra captivitatis eorum :
Et revertitur Jacob, et quiescet,
et cunctis affluet bonis,
et non erit quem formidet :
Quoniam tecum ego sum, ait Dominus, ut salvem te,
Faciam enim consummationem in cunctis gentibus:
in quibus dispersi te :
te autem non faciam in consummationem ;
Sed castigabo te in iudicio,
ut non videaris tibi innoxius.
Quia hæc dicit Dominus :
Insanabilis fractura tua,
pessima plaga tua.
Non est est qui iudicet iudicium tuum ad alligandum:
curationem utilitas non est tibi.
Omnes amatores qui obliti sunt tui,
teque non quærent :
C Plaga enim inimici percussi te, castigatione crudeli:
propter multitudinem iniquitatis tuæ dura facta
sunt peccata tua.
Quid clamas super contritione tua ?
insanabilis est dolor tuus :
Propter multitudinem iniquitatis tuæ,
et propter dura peccata tua feci hæc tibi.
Propterea omnes qui comedunt te, devorabuntur,
et universi hostes tui in captivitatem ducentur :
Et qui te vastant, vastabuntur,
cunctosque prædatores tuos dabo in prædam.
Obducam enim cicatricem tibi,
et a vulneribus tuis sanabo te, dicit Dominus.
Hæc est, quæ, non habeat requirentem
Quia ejectam vocaverunt te, Sion :
Hæc dicit Dominus :
Ecce ego convertam conversionem tabernaculorum
Jacob,
et tectis ejus (Al. eorum) miserebor :
et ædificabitur civitas in excelsosuo,
et templum juxta ordinem suum fundabitur.
D Et egredietur de eis laus, voxque ludentium :
et multiplicabo eos, et non minuentur ;
et glorificabo eos, et non attenuabuntur.
Et erunt filii ejus sicut a principio,
et cætus ejus coram me permanebit :
et visitabo adversum omnes qui tribulant eum.
Et erit dux ejus ex eo :
et princeps de medio ejus producet :
et applicabo eum et accedet ad me.
Quis enim iste est, qui applicet cor suum ut appro-
pinquet ad me, ait Dominus :
Et eritis mihi in populum,
et ego ero vobis in Deum.
Ecce turbo Domini, furor egrediens, procella ruens,
in capite impiorum conquiescet,
Non avertet iram indignationis Dominus, donec fa-
ciat et compleat cogitationem cordis sui :
in novissimo dierum intelligetis ea.

XVI.) In tempore illo, dicit Dominus :
 leus universis cogitationibus Israel,
 i erunt mihi in populum.
 ait Dominus :
 gratiam in deserto populus, qui remanserat
 ladio :
 et (Al. vadat) ad requiem suam Israel.
 Dominus apparuit mihi.
 caritate perpetua dilexi te :
 ultraxi, te miserans.
 que ædificabo te,
 ificaberis, virgo Israel :
 ornaberis tympanis tuis,
 edieris in choro ludentium.
 plantabis vineas in montibus Samariæ :
 abunt plantantes ¹,
 nec tempus veniat, non vindemiabunt.
 it dies in qua clamabunt custodes in monte
 iraim :
 et ascendamus in Sion ad Dominum Deum **B**
 trum.
 c dicit Dominus :
 te in lætitia Jacob,
 nite contra caput gentium :
 nate et canite, et dicite :
 Domine, populum tuum, reliquias Israel.
 adducam eos de terra aquilonis :
 gregabo eos ab extremis terræ :
 quos erunt cæcus et claudus,
 gnans et pariens simul,
 magnus (Al. ecclesia magna) revertentium
 venient,
 precibus deducam (Al. misericordia redu-
 eos :
 cam eos per torrentes aquarum in via recta,
 i impingent in ea :
 tus sum Israeli pater,
 iraim primogenitus meus est.
 erbum Domini, gentes,
 untiate insulis quæ procul sunt, et dicite:
 ersit Israel, congregabit eum :
 todiet eum sicut pastor gregem suum.
 : (Al. redemit) enim Dominus Jacob,
 rabit (Al. liberavit) eum de manu poten-
 is.
 int, et laudabunt in monte Sion :
 fluent ad bona Domini, super frumento, et
 o et oleo,
 u peccorum et armentorum :
 anima eorum quasi hortus irriguus,
 ra non esurient.
 stabitur virgo in choro,
 es et senes simul :
 ertam luctum eorum in gaudium,
 solabor eos, et lætificabo a dolore suo.
 iabo animam sacerdotum pinguedine :
 ulus meus bonis meis adimplebitur, ait
 ninus :
 it Dominus :
 xcelso audita est lamentationis,
 et luctus, Rachel plorantis filios suos,
 lentis (Al. noluit) consolari super eis (Al.
 er filiis suis), quia non sunt.
 it Dominus :
 t vox tua a ploratu, et oculi tui a lacrymis :
 est merces operi tuo, ait Dominus.
 tentur de terra inimici,

A et est (Al. erit) spes novissimis tuis, ait Dominus,
 et revertentur filii ad terminos suos.
 Audiens audivi Ephraim transmigrantem :
 Castigasti me,
 et eruditus sum, quasi juvenculus indomitus :
 Convertite me, et convertar :
 quia tu Dominus Deus meus.
 Postquam enim convertisti me, egi pœnitentiam :
 et postquam ostendisti mihi (Al. cognovi), percussi
 femur meum.
 Confusus sum, et erubui,
 Quoniam sustinui opprobrium adolescentiæ meæ.
 Si filius honorabilis mihi Ephraim,
 Si puer delicatus :
 quia ex quo locutus sum de eo,
 adhuc recordabor (Al. add. recordans) ejus.
 Idcirco conturbata sunt viscera mea super eum ;
 miserans miserebor ejus, ait Dominus :
 Statue tibi speculam,
 pone tibi amaritudines ;
 Dirige cor tuum in viam rectam,
 in qua ambulasti ;
 Revertere, virgo Israel,
 revertere ad civitates tuas istas.
 Usquequo deliciis dissolveris, filia vaga ?
 quia creavit Dominus novum super terram :
 Femina circumdabit virum.
 Hæc dicit Dominus exercituum Deus Israel :
 Adhuc dicet verbum istud in terra Juda et in urbi-
 bus ejus,
 cum convertero captivitatem eorum :
 Benedicat tibi Dominus, pulchritudo justitiæ,
 mons sanctus :
 Et habitabunt in eo Judas et omnes civitates ejus
 simul,
 agricolæ et minantes greges.
 Quia inebriavi animam lassam,
 et omnem animam esurientem saturavi.
C Ideo quasi de somno suscitatus sum (Al. experge-
 factus sum) :
 et vidi, et somnus meus dulcis mihi.
 Ecce dies veniunt, dicit Dominus :
 et seminabo domum Israel et domum Juda semine
 hominis,
 et semine jumentorum.
 Et sicut vigilavi super eos ut evellerem, et demo-
 lirer, et dissiparem, et disperderem, et affli-
 gerem :
 sic vigilabo super eos ut ædificem, et plantem,
 ait Dominus.
 In diebus illis non dicent ultra :
 Patres comederunt uvam acerbam,
 et dentes filiorum obstupuerunt (Al. obstupe-
 scent).
 Sed unusquisque in iniquitate sua morietur :
 omnis homo qui comederit uvam acerbam, ob-
 stupecent dentes ejus.
D Ecce dies venient (Al. veniunt), dicit Dominus.
 et feriam domui Israel et domui Juda fœdus no-
 vum :
 Non secundum pactum quod pepigi cum patribus
 vestris ²,
 in die qua apprehendi manum eorum, ut educe-
 rem eos de terra Ægypti :
 pactum, quod irritum fecerunt,
 et ego dominatus sum eorum, dicit Dominus.
 Sed hoc erit pactum, quod feriam cum domo Israel
 post dies illos, dicit Dominus :

esis commentaria, et quæ ad hunc locum
 otamus.

modo legunt exemplaria Canonis, omnes-
 lices mss. sacrorum Bibliorum, quos in-
 us. Idem pronomen secundæ personæ con-
 retinent Commentaria S. Hieronymi, tam
 is quam in manuscriptis libris. Hebræus

tamen hodiernus habet אבותם, *avotham*, id est,
patribus eorum; sed lapsu temporum omissa vide-
 tur littera כ, *Kaph*, ex affixo secundæ personæ plura-
 lis, cum Hieronymus in suo exemplari repererit
 אבותכם, *avotechem*, hoc est, *patribus vestris*.
 MART.

Dabo legem meam in visceribus eorum,
et in corde eorum scribam eam :
Et ero eis in Deum.
et ipsi erunt mihi in populum.
Et non docebunt ultra vir (*Al. unusquisque*) proximum suum.
et vir (*Al. unusquisque*) fratrem suum, dicens :
Cognoscite Dominum :
Omnes enim cognoscent me a minimo eorum usque ad maximum, ait Dominus :
quia propitiabor iniquitati eorum,
et peccati eorum non ero memor amplius.
Hæc dicit Dominus, qui dat solem in lumine diei,
ordinem lunæ et stellarum in lumine noctis :
Qui turbat mare, et sonant fluctus ejus.
Dominus exercituum nomen illi.
Si defecerint leges istæ coram me, dicit Dominus :
tunc et semen Israel deficiet,
ut non sit gens coram me cunctis diebus.
Hæc dicit Dominus :
Si mensurari potuerint cæli sursum,
et investigari fundamenta terræ deorsum :
et ego abjiciam universum semen Israel, propter omnia quæ fecerunt, dicit Dominus.
Ecce dies veniunt, dicit Dominus.
et ædificatur civitas Domino, a turre Anancel usque ad portam anguli.
Et exhibit ultra norma mensuræ in conspectu ejus super collem Gareb :
et circumibit Goatha, et omnem vallem cadaverum (*Al. ruinarum*), et cineris,
et universam regionem mortis, neque ad torrentem Cedron,
et usque ad angulum portæ equorum orientalis, sanctum Domini :
non evelletur, et non destruetur ultra in perpetuum.
(*Cap. XXXII.*) Verbum quod factum est ad Jeremiam a Domino, in anno decimo Sedecias regis Juda :
ipse est annus octavus decimus Nabuchodonosor :
Tunc exercitus regis Babylonis obsidebat Jerusalem ;
et Jeremias propheta erat clausus in atrio carceris, qui erat in domo regis Juda.
Clauserat enim eum Sedecias rex Juda, dicens :
Quare vaticinaris, dicens :
Hæc dicit Dominus :
Ecce ego dabo civitatem istam in manu regis Babylonis, et capiet eam ?
Et Sedecias rex Juda non effugiet de manu Chaldæorum :
Sed tradetur in manu regis Babylonis :
et loquetur os ejus cum ore illius,
et oculi ejus oculos illius videbunt.
Et in Babylonem ducet Sedeciam :
et ibi erit, donec visitem eum, ait Dominus.
Si autem dimicaveritis adversum Chaldæos, nihil prosperum habebitis.
Et dixit Jeremias :
Factum est verbum Domini ad me, dicens :
Ecce Anemeel filius Sellum patroclis tuus veniet (*Al. venit*) ad te, dicens :
Eme tibi agrum meum, qui est in Anathoth ;
tibi enim competit ex propinquitate ut emas (*Al. emptio*).
Et venit ad me Anemeel filius patrum mei secundum verbum Domini ad vestibulum carceris,
et ait ad me :
Posside egrum meum, qui est in Anathoth in terra Benjamin :
quia tibi competit hæreditas,
et tu es propinquus ut possideas :
Intellexi autem quod verbum Domini esset :

A El emi agrum ab Anemeel filio patrum mei, qui est in Anathoth :
et appendi ei argentum septem stateres, et decem argenteos.
Et scripsi in libro, et signavi,
et adhibui testes :
Et appendi argentum in statera :
Et accepi librum possessionis signatum, stipulationes, et signa forinsecus ¹.
Et dedi librum possessionis Baruch filio Neri filii Maasiae, in oculis Anemeel patruelis mei.
et in oculis testium qui scripti erant in libro emptionis,
et in oculis omnium Judæorum qui sedebant in atrio carceris.
Et præcepit Baruch coram eis dicens :
Hæc dicit Dominus exercituum Deus Israel :
Sume libros istos, librum emptionis hunc signatum et librum hunc qui apertus est :
B Et pone illos in vase fictili,
ut permanere possint diebus multis.
Hæc enim dicit Dominus exercituum Deus Israel :
Adhuc posidebuntur domus,
et agri, et vineæ in terra ista.
Et oravi ad Dominum,
postquam tradidi librum Possessionis Baruch filio Neri, dicens :
Heu, heu, heu, Domine Deus :
Ecce tu fecisti cælum et terram in fortitudine tua magna,
et in brachio tuo extento :
Non erit tibi difficile omne verbum :
Qui facis misericordiam in millibus,
et reddis iniquitatem patrum in sinum filiorum eorum post eos :
Fortissime,
magne,
potens,
Dominus exercituum nomen tibi :
C Magnus consilio,
et incomprehensibilis cogitatu :
Cujus oculi aperti sunt super omnes vias filiorum Adam,
ut reddas unicuique secundum vias suas,
et secundum fructum adinventionum ejus [*Al. suarum*].
Qui posuisti signa et portenta in terra Ægypti usque ad diem hanc,
et in Israel, et in hominibus,
et fecisti tibi nomen sicut est dies hæc.
Et eduxisti populum tuum Israel de terra Ægypti, in signis, et in portentis,
et in manu robusta, et in brachio extento,
et in terrore magno.
Et dedisti eis terram hanc, quam jurasti patribus eorum, ut dares eis terram fluentem lacte et melle.
D Et ingressi sunt, et possederunt eam :
et non obedierunt voci tuæ,
et in lege tua non ambulaverunt :
Omnia quæ mandasti eis ut facerent non fecerunt :
et evenerunt eis omnia mala hæc.
Ecce munitiones exstructæ sunt adversum civitatem, ut capiatur :
et urbs data est in manus Chaldæorum, qui præliantur adversus eam a facie gladii, et famis, et pestilentia :
Et quæcunque locutus es, acciderunt,
ut tu ipse cernis.
Et tu dicis mihi, Domine Deus :
Eme agrum argento, et adhibe testes :
cum urbs data sit in manus Chaldæorum ?
Et factum est verbum Domini ad Jeremiam, dicens :

¹ Canon San-Germanensis sic legit hoc loco : *Signatum stipulatione rata, et signata forinsecus.*
MART.

Ecce ego Dominus Deus universæ carnis :
 nunquid mihi difficile erit omne verbum ?
 Propterea hæc dicit Dominus :
 Ecce ego tradam civitatem istam in manus Chaldæorum,
 et in manus regis Babylonis,
 et capiet eam,
 Et venient Chaldæi præliantes adversus urbem hanc,
 Et succendent eam igni, et comburent eam,
 et domos, in aquarum domatibus sacrificabant
 Baal ;
 et libabant diis alienis libamina ad irritandum me.
 Erant enim filii Israel, et filii Juda,
 jugiter facientes malum in oculis meis ab adolescentia sua.
 Filii Israel,
 qui usque nunc exacerbant me in opere manuum
 suarum, dicit Dominus.
 Quia in furore et in indignatione mea facta est
 mihi civitas hæc,
 a die qua ædificaverunt eam, usque ad diem istam
 qua auferetur (Al. aufertur) de conspectu
 meo.
 Propter malitiam filiorum Israel, et filiorum Juda,
 quam fecerunt ad iracundiam me provocantes,
 ipsi et reges eorum,
 principes eorum, et sacerdotes, et prophetæ
 eorum,
 viri Juda et habitatores Jerusalem,
 Et verterunt ad me terga et non facies :
 cum docerem eos diluculo, et erudirem,
 et nollent audire, ut acciperent disciplinam.
 Et posuerunt idola sua in domo in qua invocatum
 est nomen meum,
 ut polluerent eam.
 Et ædificaverunt excelsa Baal, quæ sunt in valle filii
 Ennom,
 ut initiarent filios suos et filias suas Moloch :
 Quod non mandavi eis, nec ascendit in cor meum,
 ut facerent abominationem hanc,
 et in peccatum deducerent Judam.
 Et nunc propter ista, hæc dicit Dominus Deus
 Israel ad civitatem hanc.
 de qua vos dicitis quod tradetur (Al. tradatur)
 in manus regis Babylonis in gladio, et in fame,
 et in peste :
 Ecce ego congregabo eos de universis terris, ad
 quas ejeci eos in furore meo, et in ira mea,
 et in indignatione gradidi.
 et reducam eos ad locum istum,
 et habitare eos faciam confidenter.
 Et erunt mihi in populum,
 et ego ero eis in Deum.
 Et dabo eis cor unum, et viam unam,
 ut timeant me universis diebus :
 et bene sit eis et filiis eorum post eos,
 Et feriam eis pactum sempiternum,
 et non desinam eis benefacere :
 Et timorem meum dabo in corde eorum
 ut non recedant a me.
 Et lætabor super eos, cum bene eis fecero,
 Et plantabo eos in terra ista in veritate,
 in toto corde meo et in tota anima mea.
 Quia hæc dicit Dominus :
 Sicut adduxi super populum istum omne malum
 hoc grande :
 sic adducam super eos omne bonum, quod ego
 loquar ad eos.
 Et possidebuntur agri in terra ista,

¹ Ipsum præstat audire S. Interpretem de hac
 disserentem lectione in Comment. : « Melius, ait,
 Aquila qui pro eo quod scriptum est, *venient*, trans-
 tulit εἰσελεύσονται, hoc est, *ingredientur civitatem*.
 Neque enim absentes erant ut venirent, quippe qui
 circumdederant Jerusalem : *Tunc enim exercitus
 regis Babylonis obsidebat Jerusalem*. Ac deinde :

A de qua vos dicitis, quod deserta sit,
 eo quod non remanserit homo et jumentum.
 et data sit in manu Chaldæorum.
 Agri ementur pecunia, et scribentur in libro.
 et imprimetur signum (Al. signaculum), et testis
 adhibebitur ;
 in terra Benjamin, et in circuitu Jerusalem, in
 civitatibus Juda,
 et in civitatibus montanis,
 in civitatibus campestribus,
 et in civitatibus quæ ad austrum sunt :
 Quia convertam captivitatem eorum, ait Dominus.
 (Cap. XXXIII). Et factum est verbum Domini ad
 Jeremiam secundo,
 cum adhuc clausus esset in atrio carceris, di-
 cens :
 Hæc dicit Dominus
 qui facturus est, et formaturus illud, et paraturus,
 Dominus nomen ejus.
 B Clama ad me, et exaudiam te :
 et annuntiabo tibi grandia, et firma quæ nescis.
 Quia hæc dicit Dominus Deus Israel in domos urbis
 hujus, et ad domos regis Juda, quæ destructæ
 sunt,
 et ad munitiones, et ad gladium venientium, ut di-
 micent cum Chaldæis,
 et impleant eas cadaveribus hominum,
 quos percussi in furore meo et in indignatione mea,
 abscondens faciem meam, a civitate hac ;
 propter omnem malitiam eorum :
 Ecce ego obducam eis cicatricem et sanitatem, et
 curabo eos :
 et revelabo illis deprecationem pacis et veritatis.
 Et convertam conversionem Juda, et conversionem
 Jerusalem :
 et ædificabo eos sicut a principio,
 Et emundabo illos ab omni iniquitate sua, in quas
 peccaverunt mihi :
 et propitius ero cunctis iniquitatibus eorum,
 in quibus deliquerunt mihi, et spreverunt me.
 Et erit mihi in (Al. tacet in) nomen, et in gaudium,
 et in laudem, et in exultationem cunctis genti-
 bus terræ,
 quæ audierint omnia bona quæ ego facturus sum
 eis :
 Et pavebunt, et turbabuntur in universis bonis,
 et in omni pace, quam ego faciam eis.
 Hæc dicit Dominus :
 Adhuc audietur in loco isto, quem vos dicitis esse
 desertum,
 eo quod non sit homo, nec jumentum,
 in civitatibus, Juda et foris Jerusalem,
 quæ desolatæ sunt absque homine, et absque ha-
 bitatore, et absque pecore,
 vox gaudii et vox lætitiæ,
 vox sponsi et vox sponsæ,
 vox dicentium :
 D Constitemini Domino exercituum, quoniam bonus
 Dominus.
 quoniam in æternum misericordia ejus :
 et portantium vota in domum Domini :
 Reducam enim conversionem terræ
 sicut a principio, dicit Dominus.
 Hæc dicit Dominus exercituum.
 Adhuc erit in loco isto deserto absque homine, et
 absque jumento,
 et in cunctis civitatibus ejus,
 habitaculum pastorum accubantium gregum.

*Ecce munitiones exstructæ sunt adversus civitatem,
 ut capiatur, et urbs data est in manus Chaldæorum.*
 Quomodo igitur venient, qui præsentibus erant ? Sed
 hi qui obsidebant urbem, ingredientur, inquit, et
 capient eam, et succendent, et ad solum usque
 comburent : verbum enim Hebraicum נִבְרָחָם ambi-
 guitate sui, et *venient, et ingredientur sonat.*

In civitatibus montuosis, et in civitatibus campes-
tribus,
et in civitatibus quæ ad austrum sunt ;
Et in terra Benjamin, et in circuitu Jerusalem, et
in civitatibus Juda,
adhuc transibunt greges ad manum numerantis,
ait Dominus.

Ecce dies veniunt, dicit Dominus :
et suscitabo verbum bonum, quod locutus sum
ad domum Israel et ad domum Juda.

In diebus illis, et in tempore illo,
germinare faciam David germen justitiæ :
et faciet iudicium et justitiam in terra.

In diebus illis salvabitur Juda,
et Jerusalem habitabit confidenter.

Et hoc est quod vocabit eam ¹,
Dominus justus noster.

Quia hæc dicit Dominus :

Non interibit de David vir,
qui sedeat super thronum domus Israel.
Et de sacerdotibus et de Levitis non interibit vir a
facie mea,

qui offerat holocausta,
et incendat sacrificium, et cædat victimas cunctis
diebus.

Et factum est verbum Domini ad Jeremiam, di-
cens :

Hæc dicit Dominus :

Si irritum fieri potest pactum meum cum die, et
pactum meum cum nocte,
ut non sit dies et nox in tempore suo :

Et pactum meum irritum esse poterit cum David
servo meo,
ut non sit ex eo filius qui regnet in throno ejus,
et Levitæ et sacerdotes ministri mei :

Sicut enumerari non possunt stellæ cœli, et me-
tiri arena maris ;
sic multiplicabo semen David servi mei, et Le-
vitas ministros meos.

Et factum est verbum Domini ad Jeremiam, dicens :
Numquid non vidisti quid populus hic locutus sit,
dicens :

Duæ cognationes, quas elegerat Dominus, abjectæ
sunt :
et populum meum despexerunt, eo quod non sit
ultra gens coram eis ?

Hæc dicit Dominus :

Si pactum meum inter diem et noctem,
et leges cœlo et terræ non posui :
equidem et semen Jacob et David servi mei
projiciam,
ut non assumam de semine ejus principes se-
minis Abraam, et Isaac, et Jacob.

Reducam enim conversionem eorum, et miserebor
eis.

(Cap. XXXIV). Verbum quod factum est ad Jere-
miam a Domino,
quando Nabuchodonosor rex Babylonis, et omnis
exercitus ejus,
universaque regna terræ, quæ erant sub potestate
manus ejus,
et omnes populi bellabant contra Jerusalem,
et contra omnes urbes ejus, dicens,

Hæc dicit Dominus Deus Israel :

Vade, et loquere ad Sedeciam regem Juda :
et dices ad eum :

Hæc dicit Dominus :

¹ Sic uterque Canon Hebraicæ veritatis, Carcas-
sonensis videlicet et San-Germanensis noster qui
genuinam ac primævam retinent lectionem Hiero-
nymianam : in Hebræo enim scriptum est. וְדָבַר אֲשֶׁר
יְקָרָא לָהּ יְהוָה צְדִיקָנוּ, *veze oser iecra la lab sadikenu*,
sive, ut hodie legunt, *vezeh ascher iera lah lehova
tsidkenu*, quod interpretantur nonnulli : *Et iste
qui vocabit eam, Dominus justitia nostra*. Chaldæus
et Syrus : *Et hoc est nomen quo vocabunt eam.*

A Ecce ego tradam civitatem hanc in manus regis
Babylonis,

et succendet eam igni.

Et tu non effugies de manu ejus.

sed comprehensione capieris

et manu ejus traderis :

Et oculi tui oculos regis Babylonis videbunt,

et os ejus cum ore tuo loquetur,

et Babylonem introibis.

Attamen audi verbum Domini, Sedecia rex Juda :

Hæc dicit Dominus ad te :

Non morieris in gladio,

sed in pace morieris :

Et secundum combustiones patrum tuorum regum

priorum, qui fuerunt ante te,

sic comburent te :

Et væ, Domine, plangent te :

quia verbum ego locutus sum, dicit Dominus.

Et locutus est Jeremias propheta ad Sedeciam re-
gem Juda universa verba hæc in Jerusalem.

B Et exercitus regis Babylonis pugnabat contra Jeru-
salem,

et contra omnes civitates Juda, quæ reliquæ
erant,

Contra Lachis, et contra Azecha :

hæ enim supererant de civitatibus Juda, urbes
munitæ.

Verbum, quod factum est ad Jeremiam a Domino,
postquam percussit rex Sedecias fœdus cum
omni populo in Jerusalem ;

Prædicans, ut dimitteret unusquisque servum suum,
et unusquisque ancillam suam, Hebræum et
Hebræam, liberos.

Et nequaquam dominarentur eis,

id est in Judæo et fratre suo.

Audierunt ergo omnes principes et universus po-
pulus, qui inierant pactum ut dimitteret unus-
quisque servum suum, et unusquisque ancillam
suam liberos ²,

C et ultra non dominarentur in (Al. tacet in) eis :
Audierunt igitur, et dimiserunt :

et conversi sunt deinceps :

Et retraxerunt servos et ancillas suas,

quos dimiserant liberos,

et subjugaverunt in famulos et in famulas.

Et factum est verbum Domini ad Jeremiam a Do-
mino, dicens :

Hæc dicit Dominus Deus Israel :

Ego percussi fœdus cum patribus vestris, in die
quo eduxi eos de terra Ægypti,
de domo servitutis, dicens :

Cum completi fuerint septem anni,
dimittat unusquisque fratrem suum Hebræum, qui
venditus est ei,

et serviet tibi sex annis :

et dimittes eum a te liberum :

D Et non audierunt patres vestri me,
nec inclinaverunt aurem suam.

Et conversi estis vos hodie,

et fecistis quod rectum est in oculis meis,

ut prædicaretis libertatem unusquisque ad ami-
cum suum :

Et inistis pactum in conspectu meo,

in domo in qua invocatum est nomen meum su-
per eam.

Et reversi estis, et commaculastis nomen meum :

Huic lectioni Vulgata nostra consentit. Huc refer
quæ supra cap. xxiv, 6, scripta reperiuntur, quan-
quam nonnihil sit discrepantiæ inter utrumque
locum prophetæ, ut statim legenti planum erit.
MART.

² Aliter Canon S. Germani, ubi legimus : *Ut
dimitteret unusquisque servum suum Hebræum,
et unusquisque ancillam suam Hebræam liberos.*
MART.

et reduxistis unusquisque servum suum, et unusquisque ancillam suam, quos dimiseratis ut essent liberi et suæ potestatis :
 et subjugastis eos ut sint vobis servi et ancillæ. Propterea hæc dicit Dominus :
 Vos non audistis me, ut prædicaretis libertatem unusquisque fratri suo, et unusquisque amico suo :
 Ecce ego prædico vobis libertatem ¹, ait Dominus, ad gladium, et pestem, et famem :
 et dabo vos in commotionem cunctis regnis terræ.
 Et dabo viros, qui prævaricantur fœdus meum, et non observaverunt verba fœderis, quibus assensi sunt in conspectu meo,
 Vitulum quem coniderunt in duas partes, et transierunt inter divisiones ejus :
 Principes Juda et principes Jerusalem, eunuchi et sacerdotes,
 et omnis populus terræ, qui transierunt inter divisiones vituli :
 Et dabo eos in manu inimicorum suorum, et in manu quærentium animam eorum :
 Et erit morticinum eorum in escam volatilibus cœli et bestiis terræ.
 Et Sedeciam regem Juda, et principes ejus, dabo in manu inimicorum suorum.
 et in mane quærentium animam eorum, et in manu exercituum regis Babylonis, qui recesserunt a vobis.
 Ecce ego præcipio, dicit Dominus, et reducam eos in civitatem hanc, et præliabuntur adversus eam, et capient eam, et incendunt igni :
 Et civitates Juda dabo in solitudinem, eo quod non sit habitator.
 (Cap. XXXV.) Verbum, quod factum est ad Jeremiam a Domino,
 in diebus Joacim filii Josiæ, regis⁵ Juda, dicens :
 Vade ad domum Rechabitarum, et loquere eis :
 et introduces eos in domum Domini, in unam exedram thesaurorum,
 et dabis eis bibere vinum.
 Et assumpsit Jezoniam filium Jeremiæ filii Absaniæ, et fratres ejus,
 et omnes filios ejus, universam domum Rechabitarum ;
 Et introduxi eos in domum Domini ad gazophylacium filiorum Anan filii Jegedelie hominis Dei, quod erat juxta gazophylacium principum, super thesaurum Maasiæ filii Sellum, qui erat custos vestibuli.
 Et posui coram filiis domus Rechabitarum scyphos plenos vino, et calices :
 et dixi ad eos ;
 Bibite vinum.
 Qui responderunt :
 Non bibemus vinum :
 Quia Jonadab filius Rechab, pater noster, præcepit nobis, dicens :
 Non bibetis vinum, vos, et filii vestri, usque in sempiternum :
 et domum non ædificabitis,
 et sementem non seretis,
 et vineas non plantabitis, nec habebitis ;
 Sed in tabernaculis habitabitis, cunctis diebus vestris, ut viratis diebus multis super faciem terræ in qua vos peregrinamini.
 Obektivimus ergo voci Jonadab filii Rechab, patris nostri, in omnibus quæ præcepit nobis, ita ut non biberemus vinum cunctis diebus nostris nos,
 et mulieres nostræ,
 filii, et filię nostræ :
 et non ædificaremus domos ad habitandum :

¹ Exemplaria Canonis cum aliquot codicibus mss. non legunt pronomen *vobis*, sed hoc modo : *Ecce ego*

et vineam, et agrum, et sementem non habuimus :
 Sed habitavimus in tabernaculis,
 et obedientes fecimus (Al. fuimus) juxta omnia quæ præcepit nobis Jonadab pater noster.
 Cum autem ascendisset Nabuchodonosor rex Babylonis ad terram nostram,
 Diximus :
 Venite, et ingrediamur Jerusalem a facie exercitus Chaldæorum, et a facie exercitus Syriæ :
 et mansimus in Jerusalem.
 Et factum est verbum Domini ad Jeremiam, dicens :
 Hæc dicit Dominus exercituum Deus Israel :
 Vade, et dic viris Juda,
 et habitatoribus Jerusalem :
 Nunquid non recipietis disciplinam, ut obediatis verbis meis ? dicit Dominus ;
 Prævaluerunt sermones Jonadab filii Rechab, quos præcepit filiis suis, ut non biberent vinum, et non biberunt usque ad diem hanc,
 quia obedierunt præcepto patris sui ;
 Ego autem locutus sum ad vos, de mane consurgens et loquens,
 et non obedistis mihi.
 Misique ad vos omnes servos meos prophetas consurgens diluculo,
 mittensque, et dicens :
 Convertimini unusquisque a via sua pessima, et bona facite studia vestra :
 Et nolite sequi deos alienos, neque colatis eos :
 et habitabitis in terra quam dedi vobis et patribus vestris :
 et non inclinastis aurem vestram, neque audistis me.
 Firmaverunt igitur filii Jonadab filii Rechab præceptum patris sui, quod præceperat eis :
 populus autem iste non obedivit mihi.
 Idcirco hæc dicit Dominus exercituum, Deus Israel :
 Ecce ego adducam super Juda, et super omnes habitatores Jerusalem, universam afflictionem quam locutus sum adversum eos :
 eo quod locutus sim ad illos, et non audierunt :
 Vocavi illos,
 et non responderunt mihi.
 Domui autem Rechabitarum dixit Jeremias :
 Hæc dicit Dominus exercituum Deus Israel ;
 Pro eo quod obedistis præcepto Jonadab patris vestri, et custodistis omnia mandata ejus,
 et fecistis universa quæ præcepit vobis :
 Propterea hæc dicit Dominus exercituum Deus Israel
 Non deficiet vir de stirpe Jonadab filii Rechab, stans in conspectu meo cunctis diebus.
 (Cap. XXXVI.) Et factum est in anno quarto Joacim filii Josiæ regis Juda :
 factum est verbum hoc ad Jeremiam a Domino, dicens :
 Tolle volumen libri,
 et scribes in eo omnia verba quæ locutus sum tibi adversum Israel et Judam, et adversum omnes gentes ;
 a die qua locutus sum ad te,
 ex diebus Josiæ usque ad diem hanc :
 Si forte, audiente domo Juda, universa mala quæ ego cogito facere eis,
 revertatur unusquisque a via sua pessima :
 et propitius ero iniquitati, et peccato eorum,
 Vocavit ergo Jeremias Baruch filium Nerie :
 et scripsit Baruch ex ore Jeremiæ, omnes sermones Domini quos locutus est ad eum :
 in volumine libri :
 Et præcepit Jeremias Baruch, dicens :
 Ego clausus sum,
 nec valeo ingredi domum Domini.
 Ingredere ergo tu,

prædico libertatem. Hebræus tamen habet לְבַרְכָּם *la-chem*, id est *vobis*. **Mant.**

et lege de volumine in quo scripsisti ex ore meo, **A**
 verba Domini.
 audiente populo in domo Domini, in die jejunii:
 Insuper et audiente universo Juda,
 qui veniunt de civitatibus suis,
 leges eis :
 Si forte cadat oratio eorum in conspectu Domini,
 et revertatur unusquisque a via sua pessima :
 Quoniam magnus furor et indignatio,
 quam locutus est Dominus adversus populum hunc
 Et fecit Baruch filius Neriæ, juxta omnia quæ præ-
 ceperat ei Jeremias propheta,
 legens ex volumine sermones Domini in domo
 Domini.
 Factum est autem in anno quinto Joacim filii Josiæ
 regis Juda, in mense nono
 prædicaverunt jejunium in conspectu Domini
 omni populo in Jerusalem,
 et universæ multitudini, quæ confluerat de civi-
 tatibus Juda in Jerusalem,
 Legitque Baruch ex volumine sermones Jeremiæ in
 domo Domini,
 in gazophylacio Gamariæ filii Saphan scribæ,
 in vestibulo superiori, in introitu portæ novæ do-
 mus Domini.
 audiente omni populo.
 Cumque audisset Michæas filius Gamariæ filii Sa-
 phan omnes sermones Domini ex libro :
 descendit in domum regis ad gazophylacium scribæ
 Et ecce ibi omnes principes sedebant :
 Elisama scriba,
 et Dalaias filius Semeiæ,
 et Elnathan filius Achobor,
 et Gamarias filius Saphan,
 et Sedecias filius Ananiæ,
 et universi principes.
 Et nuntiavit eis Michæas omnia verba
 quæ audivit, legente Baruch ex volumine in auri-
 bus populi.
 Miserunt itaque omnes principes ad Baruch,
 Judi filium Nathaniæ, filii Selemiæ, filii Chusi di-
 centes :
 Volumen, ex quo legisti, audiente populo,
 sume in manu tua, et veni.
 Tulit ergo Baruch filius Neriæ volumen in manu
 sua, et venit ad eos.
 Et dixerunt ad eum :
 Sede,
 et lege hæc in auribus nostris.
 Et legit Baruch in auribus eorum.
 Igitur cum audissent omnia verba,
 obstupuerunt unusquisque ad proximum suum,
 et dixerunt ad Baruch :
 Nuntiare debemus regi omnes sermones istos.
 Et interrogaverunt eum dicentes :
 Indica nobis quomodo scripsisti omnes sermones
 istos ex ore ejus.
 Dixit autem eis Baruch :
 Ex ore suo loquebatur quasi legens ad me omnes
 sermones istos :
 et ego scribebam in volumine atramento ;
 Et dixerunt principes ad Baruch :
 Vade, et abscondere tu et Jeremias,
 et nemo sciat ubi sitis.
 Et ingressi sunt ad regem in atrium :
 porro volumen commendaverunt in gazophylacio
 Elisamæ scribæ :
 Misitque rex Judi, ut sumeret volumen :
 qui tollens illud de gazophylacio Elisamæ scribæ,
 legit, audiente rege, et universis principibus qui
 stabant circa regem,
 Rex autem sedebat in domo hyemali in mense nono:
 et posita erat coram eo arula plena prunis.
 Cumque legisset Judi tres pagellas vel quatuor,
 scidit illud scapello scribæ,
 et projecit in ignem, qui erat super arulam, do-

nec consumeretur omne volumen igni qui erat
 in arula.
 Et non timuerunt, neque sciderunt vestimenta sua,
 rex et omnes servi ejus :
 qui audierunt universos sermones istos.
 Verumtamen Eleathan, et Dalaias, et Gamarias.
 contradixerunt regi, ne combureret librum :
 et non audivit eos.
 Et præcepit rex Jeremiel filio Ammelech,
 et Saraiæ filio Ezriel,
 et Selemiæ filio Abdeel,
 ut comprehenderent Baruch scribam, et Jere-
 miam prophetam :
 Abscondit autem eos Dominus.
 Et factum est verbum Domini ad Jeremiam [*Al. add*
prophetam], postquam combusserat rex volu-
 men,
 et sermones quos scripserat Baruch ex ore Jere-
 miæ, dicens :
B Rursum tolle volumen aliud :
 et scribe in eo omnes sermones priores, qui erant
 in volumine primo, quod combussit Joacim rex
 Juda.
 Et ad Joanin regem Juda dices :
 Hæc dicit Dominus :
 Tu combussisti volumen illud, dicens :
 Quare scripsisti in eo annuntians :
 Festinus veniet rex Babylonis, et vastabit terram hanc,
 et cessare faciet ex illa hominem, et jumentum ?
 Propterea hæc dicit Dominus contra Joacim regem
 Juda :
 Non erit ex eo qui sedeat super solium David :
 et cadaver ejus projicietur ad æstum per diem,
 et ad gelu per noctem.
 Et visitabo contra eum, et contra semen ejus,
 et contra servos ejus, iniquitates suas.
 Et adducam super eos, et super habitatores Jerusa-
 lem, et super viros Juda,
 omne malum, quod locutus sum ad eos,
 et non audierunt.
C Jeremias autem tulit volumen aliud,
 et dedit illud Baruch filio Neriæ scribæ :
 qui scripsit in eo ex ore Jeremiæ omnes sermones
 libri, quem combusserat Joacim rex Juda igni:
 Et insuper additi sunt sermones multo plures,
 quam antea fuerant.
 (*Cap. XXXVII.*) Et regnavit rex Sedecias filius Josiæ
 pro Jechonia filio Joacim :
 quem constituit regem Nabuchodonosor rex Baby-
 lonis in terra Juda.
 Et non obedivit ipse, et servi ejus, et populus terræ,
 verbis Domini,
 Quæ locutus est in manu Jeremiæ propheta.
 Et misit rex Sedecias Juchal filium Selemiæ,
 et Sophoniam filium Maasiæ sacerdotem,
 ad Jeremiam prophetam, dicens :
 Ora pro nobis Dominum Deum nostrum,
 Jeremias autem libere ambulabat in medio populi:
 non enim miserant eum in custodiam carceris.
D Igitur exercitus Pharaonis egressus est de Ægypto:
 et audientes Chaldæi, qui obsidebant Jerusalem
 hujuscemodi nuntium,
 recesserunt ab Jerusalem.
 Et factum est verbum Domini ad Jeremiam pro-
 phetam, dicens :
 Hæc dicit Dominus Deus Israel :
 Sic dicetis regi Juda,
 qui misit vos ad me interrogandum :
 Ecce exercitus Pharaonis, qui egressus est vobis in
 auxilium,
 revertetur in terram suam Ægyptum.
 Et redient Chaldæi, et bellabunt contra civitatem
 hanc,
 et capient eam, et incendunt (*Al. succendent eam*)
 igni.
 Hæc dicit Dominus :
 Nolite decipere animas vestras, dicentes :

Euntes abibunt, et recedent a nobis Chaldæi ;
quia non abibunt :
Sed et si percusseritis omnem excrementum Chaldæo-
rum, qui præliantur adversum vos,
et relictæ fuerint, ex eis aliqui vulnerati :
Singuli de tentorio suo consurgent,
et incendunt civitatem hanc igni.
Ergo cum recessisset exercitus Chaldæorum ab Je-
rusalem propter exercitum Pharaonis,
egressus est Jeremias de Jerusalem, ut iret in
terram Benjamin,
et dividerent ibi possessionem in conspectu civium.
Cumque pervenisset ad Portam in Benjamin,
erat ibi custos portæ per vices, nomine Jerias,
filius Selemiæ filii Ananiæ,
et apprehendit Jeremiam prophetam, dicens :
Ad Chaldæorum profugis,
Et respondit Jeremias :
Falsum est,
non fugio ad Chaldæos.
Et non audivit eum :
sed comprehendit Jerias Jeremiam.
et adduxit eum ad principes.
Quam ob rem irati principes contra Jeremiam,
cæsum eum miserunt in carcerem, qui erat in
domo Jonathan scribæ :
ipse enim præpositus erat super carcerem :
Itaque ingressus est Jeremias in domum laci et in
ergastulum :
sedit ibi Jeremias diebus multis.
Mittens autem rex Sedecias tulit eum :
et interrogavit eum in domo sua abscondite, et
dixit :
Putasne est sermo a Domino ?
Et dixit Jeremias : Est ;
et ait :
In manu regis Babylonis traderis.
Et dixit Jeremias ad regem Sedeciam :
Quid peccavi tibi, et servis tuis, et populo tuo, quia
misisti me in domum carceris ?
Ubi sunt prophetae vestri, qui prophetabant vobis,
et dicebant :
Non veniet rex Babylonis super vos, et super ter-
ram hanc ?
Nunc ergo audi obsecro, domine mi rex,
Valeat deprecatio mea in conspectu tuo :
et ne me remittas in domum Jonathan scribæ,
ne moriar ibi,
Præcepit ergo rex Sedecias, ut traderetur Jeremias
in vestibulo carceris :
et daretur ei torta panis quotidie, excepto pul-
mento,
donec consumerentur omnes panes de civitate :
Et mansit Jeremias in vestibulo carceris.
(Cap. XXXVIII.) **Audivit autem Saphatias filius**
Mathan, et Gedelias filius Phassur, et Juchal
filius Selemiæ, et Phassur filius Melchiæ,
sermones, quos Jeremias loquebatur ad omnem
populum, dicens :
Hæc dicit Dominus :
Quicumque manserit in civitate hac,
moriatur gladio, et fame, et peste :
Qui autem profugerit ad Chaldæos, vivet,
et erit anima ejus sospes et vivens.
Hæc dicit Dominus :
Tradendo tradetur civitas hæc in manu exercitus
regis Babylonis,
et capiet eam.
Et dixerunt principes regi :
Hogamus ut occidatur homo iste :
de industria enim dissolvit manus virorum bel-
lantium, qui remanserunt in civitate hac,
et manus universi populi,

A **loquens ad eos juxta verba hæc :**
Siquidem homo iste non quærit pacem populo huic,
sed malum.
Et dixit rex Sedecias :
Ecce ipse in manibus vestris est :
nec enim fas est regem vobis quidquam negare,
Tulerunt ergo Jeremiam,
et projecerunt eum in lacum Melchiæ filii Amelech,
qui erat in vestibulo carceris :
Et submiserunt Jeremiam in funibus :
et in lacu non erat aqua¹, sed lutum :
Descendit itaque Jeremiam in cœnum.
Audivit autem Abdemelech, Æthiops vir eunuchus
qui erat in domo regis,
quod misissent Jeremiam in lacum :
porro rex sedebat in porta Benjamin.
Et egressus est Abdemelech de domo regis,
et locutus est ad regem, dicens :
Domine mi rex,
B **malefecerunt viri isti omnia quæcunque perpe-**
trarunt contra Jeremiam prophetam,
mittentes eum in lacum,
ut moriatur ibi fame,
non sunt enim panes ultra in civitate.
Præcepit itaque rex Abdemelech Æthiopi, dicens :
Tolle tecum hinc triginta viros,
et leva Jeremiam prophetam de lacu antequam
moriatur.
Assumptis ergo Abdemelech secum viris,
ingressus est domum regis quæ erat sub cellario :
et tulit inde veteres pannos, et antiqua quæ
computruerant,
et submitit ea ad Jeremiam in lacum per funi-
culos.
Dixitque Abdemelech Æthiops ad Jeremiam :
Pone veteres pannos,
et hæc scissa et putrida, sub cubito manuum
tuarum, et subter² funes.
C **Fecit ergo Jeremias sic.**
Et extraxerunt Jeremiam funibus.
et eduxerunt eum de lacu :
Mansit autem Jeremias in vestibulo carceris.
Et misit rex Sedecias,
et tulit ad se Jeremiam prophetam ad ostium
tertium, quod erat in domo Domini :
Et dixit rex ad Jeremiam :
Interrogo ego te sermonem,
ne abscondas a me aliquid.
Dixit autem Jeremias ad Sedeciam :
Si annuntiavero tibi nunquid non interficies me ?
et si consilium tibi dederò,
non me audies.
Juravit ergo rex Sedecias Jeremiæ clam, dicens :
Vivit Dominus, qui fecit nobis animam hanc,
si occidero te, et si tradidero te in manu virorum
istorum, qui quærunt animam tuam.
Et dixit Jeremias ad Sedeciam :
D **Hæc dicit Dominus exercituum Deus Israel :**
Si profectus exieris ad principes regis Babylonis,
vivet anima tua,
et civitas hæc non succendetur igni :
et salvus eris tu, et domus tua.
Si autem non exieris ad principes regis Babylonis,
tradetur civitas hæc in manus Chaldæorum,
et succedent eam igni :
et tu non effugies de manu eorum.
Et dixit rex Sedecias ad Jeremiam :
Sollicitus suum propter Judæos qui transfugerunt
ad Chaldæos :
ne forte tradar in manus eorum, et illudant mihi.
Respondit autem Jeremias :
Non te tradent,
audi, quæso, vocem Domini, quam ego loquor ad te,

¹ Alias Vulgati, *Submiserunt Jeremiam funibus in lacum, in quo non erat aqua, etc.*, longius ab He-

bræo.

² In aliis libris super, contradicente Hebræo רַמָּה

et bene tibi erit.
 et vivet anima tua.
 Quod si nolueris egredi :
 iste est sermo, quem ostendit mihi Dominus :
 Ecce, omnes mulieres quæ remanserunt in domo
 regis Juda,
 educentur ad principes regis Babylonis :
 Et ipsæ dicent : Seduxerunt te,
 et prævaluerunt adversum te viri pacifici tui,
 demerserunt in cæno et in lubrico pedes tuos, et
 recesserunt a te.
 Et omnes uxores tuæ et filii tui educentur ad Chal-
 dæos :
 et non effugies manus eorum,
 Sed in manu regis Babylonis capieris :
 et civitatem hanc comburet igni.
 Dixit ergo Sedecias ad Jeremiam ;
 Nullus sciat verba hæc,
 et non morieris,
 Si autem audierint principes quia locutus sum te-
 cum, et venerint ad te, et dixerint tibi :
 Indica nobis quid locutus sis cum rege, ne celes
 nos, et non te interficiemus ;
 et quid locutus est tecum rex :
 Dices ad eos :
 Prostravi ego preces meas coram rege,
 ne me reduci juberet in domum Jonathan, et ibi
 morerer,
 Venerunt ergo omnes principes ad Jeremiam,
 et interrogaverunt eum :
 Et locutus est eis :
 juxta omnia verba quæ præceperat ei rex,
 Et cessaverunt ab eo :
 nihil enim fuerat auditum,
 Mansit vero Jeremias in vestibulo carceris usque
 ad diem quo capta est Jerusalem :
 et factum est ut caperetur Jerusalem.
 (Cap. XXXIX.) Anno nono Sedeciæ regis Juda,
 mense decimo, venit Nabuchodonosor rex Ba-
 bylonis et omnis exercitus ejus ad Jerusalem,
 et obsidebant eam.
 Undecimo autem anno Sedeciæ, mense quarto,
 quinta mensis, aperta est civitas.
 Et ingressi sunt omnes principes regis Babylonis,
 et sederunt in porta media :
 Neregel, Sereser, Semergarnabu, Sarsachim, Ra-
 bsares, Neregel, Sereser, Rebmag,
 et omnes reliqui principes regis Babylonis.
 Cumque vidisset eos Sedecias rex Juda, et omnes
 viri bellatores,
 fugerunt :
 Et egressi sunt nocte de civitate per viam horti
 regis, et per portam quæ erat inter duos muros,
 et egressi sunt ad viam deserti.
 Persecutus est autem eos exercitus Chaldæorum :
 et comprehenderunt Sedeciam in campo solitu-
 dinis Jerichuntinæ,
 et captum adduxerunt ad Nabuchodonosor re-
 gem Babylonis in Reblatha, quæ est in terra D
 Emath :
 Et locutus est ad eum judicia,
 Et occidit rex Babylonis filios Sedeciæ in Reblatha,
 in oculis ejus :
 et omnes nobiles Juda occidit rex Babylonis.
 Oculos quoque Sedeciæ eruit :
 et vinxit eum compedibus, ut duceretur in Ba-
 bylonem.
 Domum quoque regis, et domum vulgi succenderunt
 Chaldæi igni,
 et murum Jerusalem subverterunt.
 Et reliquias populi, quæ remanserunt in civitate,
 et perfugas, qui transfugerant ad eum :
 et superfluos vulgi, qui remanserant,
 transtulit Nabuzardan magister militum in Ba-
 bylonem.
 Et de plebe pauperum, qui nihil penitus habebant
 dimisit Nabuzardan magister militum in terra Juda:

A et dedit eis vineas et cisternas in die illa,
 Præceperat autem Nabuchodonosor rex Babylonis
 de Jeremia Nabuzardan magistro militiæ, di-
 cens :
 Tolle illum.
 et pone super eum oculos tuos,
 nihilque ei mali facias :
 sed ut voluerit, sic facias ei.
 Misit ergo Nabuzardan princeps militiæ, et Nabu-
 zerban, et Rabsares, et Neregel, et Sereser, et
 Rebmag, et omnes optimates regis Babylonis,
 miserunt, et tulerunt Jeremiam de vestibulo car-
 ceris.
 et tradiderunt eum Godoliæ filio Abicam filii Sa-
 phan.
 ut intraret domum, et habitaret in populo.
 Ad Jeremiam autem factus fuerat sermo Domini,
 cum clausus esset in vestibulo carceris, dicens :
 Vade, et dic Abdemelech Æthiopi, dicens :
 Hæc dicit Dominus exercituum Deus Israel :
 Ecce ego inducam sermones meos super civitatem
 hanc in malum, et non in bonum :
 et erunt in conspectu tuo in die illa.
 Et liberabo te in die illa, ait Dominus :
 et non traderis in manus virorum quos tu for-
 midas. Sed eruens liberabo te,
 et gladio non cades :
 Sed erit tibi anima tua in salutem,
 quia in me habuisti fiduciam, ait Dominus,
 (Cap. XL.) Sermo, qui factus est ad Jeremiam a
 Domino, postquam dimissus est a Nabuzardan
 magistro militiæ de Rama,
 quando tullit eum vinctum catenis in medio om-
 nium, qui migrabant de Jerusalem et Juda,
 et ducebantur in Babylonem.
 Tollens ergo princeps militiæ Jeremiam, dixit ad
 eum :
 Dominus Deus tuus locutus est malum hoc super
 locum istum :
 et adduxit, et fecit Dominus sicut locutus est :
 quia peccastis Domino, et non audistis vocem
 ejus, et factus est vobis sermo hic.
 Nunc ergo ecce solvi te hodie de catenis
 quæ sunt in manibus tuis :
 Si placet tibi, ut venias mecum in Babylonem, veni,
 et ponam oculos meos super te :
 Si autem displicet tibi venire meum in Babylonem,
 reside :
 Ecce omnis terra in conspectu tuo est :
 quod elegeris, et quo placuerit tibi ut vadas illuc
 perge.
 Et mecum noli venire,
 sed habita apud Godoliam filium Abicam filii Sa-
 phan,
 quem præposuit rex Babylonis civitatibus Juda.
 Habita ergo cum eo in medio populi :
 vel quocumque placuerit tibi, ut vadas, vade.
 Dedit quoque ei magister militiæ cibaria, et munu-
 scula,
 et dimisit eum.
 Venit autem Jeremias ad Godoliam filium Abicam
 in Maspath.
 et habitavit cum eo in medio populi qui relictus
 fuerat in terra.
 Cum ergo audissent omnes principes exercitus, qui
 dispersi fuerant per regiones, ipsi et socii eorum,
 quod præfecisset rex Babylonis Godoliam filium
 Abicam, terræ,
 et quod commendasset ei viros, et mulieres, et
 parvulos,
 et de pauperibus terræ, qui non fuerant translati
 in Babylonem :
 Venerunt ad Godoliam in Maspath ;
 et Ismael filius Nathanæ, et Joannam et Jona-
 than filii Caree, et Sarcas filius Thaneometh,
 et filii Ophi, qui erant de Netophati,
 et Jezonias filius Maschati : ipsi et viri eorum.

Et juravit eis Godolias filius Ahicam filii Saphan, **A** et comitibus eorum, dicens :
 Nolite timere servire Chaldæis,
 habitate in terra, et servite regi Babylonis,
 et bene erit vobis.
 Ecce ego habito in Masphat,
 ut respondeam præcepto Chaldæorum, qui mit-
 tuntur ad nos :
 Vos autem colligite vindemiam, et messem, et
 oleum, et condite in vasis vestris,
 et manete in urbibus vestris quas tenetis.
 Sed et omnes Judæi, qui erant in Moab, et in filiis
 Ammon, et in Idumæa, et in universis regio-
 nibus,
 audito quod dedisset rex Babylonis reliquias in
 Judæa :
 et quod præposuisset super eos Godoliam filium
 Ahicam filii Saphan :
 reversi sunt, inquam, omnes Judæi de universis
 locis ad quæ profugerant,
 et venerunt in terram Juda ad Godoliam in Mas-
 phat :
 et collegerunt vinum, et messem multam nimis.
 Johannan autem filius Caree, et omnes principes
 exercitus, qui dispersi fuerant in regionibus,
 venerunt ad Godoliam in Masphat. Et dixerunt
 ei :
 Scito quia Baalis rex filiorum Ammon misit Ismael
 filium Nathanie percutere animam tuam.
 Et non credidit eis Godolias filius Ahicam.
 Joannan vero filius Caree dixit ad Godoliam seor-
 sum in Masphat, loquens :
 Ibo, et percutiam Ismael filium Nathanie, nullo
 sciente,
 ne interficiat animam tuam,
 et dissipentur omnes Judæi, qui congregati sunt
 ad te,
 et peribunt reliquie Juda,
 Et ait Godolias filius Ahicam ad Johannan filium **C**
 Caree :
 Noli facere verbum hoc :
 falsum enim tu loqueris de Ismael.
 (Cap. XLI.) Et factum est in mense septimo,
 venit Ismael filius Nathanie, filii Elisama de se-
 mine regali,
 et optimates regis, et decem viri cum eo, ad Go-
 doliam filium Ahicam in Masphat :
 et comederunt ibi panes simul in Masphat.
 Surrexit autem Ismael filius Nathanie et decem viri
 qui erant cum eo,
 et percusserunt Godoliam filium Ahicam filii Sa-
 phan gladio,
 et interfecerunt eum, quem præfecerat rex Baby-
 lonis, terræ.
 Omnes quoque Judæos, qui erant cum Godolia in
 Masphat,
 et Chaldæos, qui reperti sunt ibi,
 et viros bellatores percussit Ismael.
 Secundo autem die postquam occiderat Godoliam, **D**
 nullo adhuc sciente,
 venerunt viri de Sichem, et de Silo, et de Sa-
 maria octoginta viri,
 rasi barba, et scissis vestibus, et squalentes :
 et munera et thus habebant in manu,
 ut offerrent in domo Domini.
 Egressus ergo Ismael filius Nathanie in occursum
 eorum de Masphat,
 incedens et plorans ibat ;
 cum autem occurrisset eis,
 dixit ad eos :
 Venite ad Godoliam filium Ahicam.
 Qui cum venissent ad medium civitatis
 interfecit eos Ismael filius Nathanie circa me-
 dium lacu,
 ipse, et viri qui erant cum eo.
 Decem autem viri reperti sunt inter eos,
 qui dixerunt ad Ismael :

Noli occidere nos :
 quia habemus thesauros in agro,
 frumenti, et hordei, et olei, et mellis.
 Et cessavit,
 et non interfecit eos cum fratribus suis.
 Lacus autem, in quem projecerit Ismael omnia ca-
 davera virorum quos percussit propter Godo-
 liam.
 ipse est, quem fecit rex Asa propter Baasa regem
 Israel :
 ipsum replevit Ismael filius Nathanie occisis.
 Et captivas duxit Ismael omnes reliquias populi, qui
 erant in Masphat :
 filias regis, et universum populum, qui remanse-
 rat in Masphat :
 quos commendaverat Nabuzardan princeps mi-
 litie Godolie filio Ahicam.
 Et cepit eos Ismael filius Nathanie,
 et abiit ut transiret ad filios Ammon.
B Audivit autem Johannan filius Caree, et omnes prin-
 cipes bellatorum, qui erant cum eo, omne
 malum quod fecerat Ismael filius Nathanie.
 Et assumptis universis viris, profecti sunt, ut bel-
 larent adversum Ismael, filium Nathanie,
 et invenerunt eum ad aquas multas,
 quæ sunt in Gabaon.
 Cumque vidisset omnis populus, qui erat cum Ismael,
 Johannan filium Caree, et universos principes
 bellatorum qui erant cum eo,
 lætati sunt.
 Et reversus est omnis populus, quem ceperat Ismael,
 in Masphat :
 reversusque abiit ad Johannan filium Caree.
 Ismael autem filius Nathanie fugit cum octo viris a
 facie Johannan,
 et abiit ad filios Ammon.
 Tulit ergo Johannan filius Caree, et omnes principes
 bellatorum, qui erant cum eo,
 universas reliquias vulgi, quas reduxerat a
 Ismael filio Nathanie de Masphat.
 postquam percussit Godoliam filium Ahicam :
 fortes viros ad prælium, et mulieres, et pueros,
 et eunuchos, quos reduxerat de Gabaon.
 Et abierunt, et sederunt peregrinantes in Chama-
 am quæ est juxta Beth-Leem.
 ut pergerent et introirent Ægyptum a facie Chal-
 dæorum :
 Timebant enim eos,
 quia percusserat Ismael filius Nathanie Godoliam
 filium Ahicam,
 quem præposuerat rex Babylonis in terra Juda.
 (Cap. XLII.) Et accesserunt omnes principes bella-
 torum, et Johannan filius Caree, et Jezonias
 filius Osaie,
 et reliquum vulgus a parvo usque ad magnum :
 Dixeruntque ad Jeremiam prophetam :
 Cadat oratio nostra in conspectu tuo :
 et ora pro nobis ad Dominum Deum tuum, pro
 universis reliquis istis :
 Quia derelicti sumus pauci de pluribus,
 sicut oculi tui nos intuentur ;
 Et annuntiet nobis Dominus Deus tuus viam per
 quam pergamus,
 et verbum quod faciamus.
 Dixit autem ad eos Jeremias propheta :
 Audivi :
 Ecce ego oro ad Dominum Deum vestrum secundum
 verba vestra.
 Omne verbum quodcunque responderit mihi, indi-
 cabo vobis,
 nec celabo vos quidquam.
 Et illi dixerunt ad Jeremiam :
 Sit Dominus inter nos testis veritatis et fidelis,
 si non juxta omne verbum, in quo miserat te
 Dominus Deus tuus ad nos, sic faciemus.
 Sive bonum est, sive malum,
 voci Domini Dei nostri, ad quem mittimus te,

obedimus :
 ut bene sit nobis cum audierimus vocem Domini
 Dei nostri.
 Cum autem completi essent decem dies,
 factum est verbum Domini ad Jeremiam.
 Vocavitque Johannan filium Caree, et omnes prin-
 cipes bellatorum, qui erant cum eo,
 et universum populum a minimo usque ad ma-
 gnum.
 Et dixit ad eos :
 Hæc dicit Dominus Deus Israel, ad quem misistis
 me,
 ut prosternerem preces vestras in conspectu ejus:
 Si quiescentes manseritis in terra hac,
 ædificabo, vos et non destruam,
 Plantabo,
 et non evellam :
 Jam enim placatus sum super malo quod feci vobis.
 Nolite timere a facie regis Babylonis, quem vos
 pavidi formidatis :
 nolite metuere eum, dicit Dominus :
 quia vobiscum sum ego, ut salvos faciam vos, et
 eruam de manu ejus.
 Et dabo vobis misericordias, et miserebor vestri,
 et habitare vos faciam in terra vestra.
 Si autem dixeritis vos :
 Non habitabimus in terra ista,
 nec audiemus vocem Domini Dei nostri, dicentes:
 Nequaquam,
 sed ad terram Ægypti pergemus :
 ubi non videbimus bellum,
 et clangorem tubæ non audiemus,
 et famem non sustinebimus,
 et ibi habitabimus.
 Propter hoc nunc audite verbum Domini, reliquiæ
 Juda :
 Hæc dicit Dominus exercituum, Deus Israel :
 Si posueritis faciem vestram, ut ingrediamini
 Ægyptum,
 et intraveritis, ut ibi habitetis :
 Gladius, quem vos formidatis,
 ibi comprehendet vos in terra Ægypti :
 et fames, pro qua estis solliciti,
 adhærebit vobis in Ægypto,
 et ibi moriemini.
 Omnesque viri qui posuerunt faciem suam ut in-
 grediantur Ægyptum,
 et (Al. ut) habitent ibi,
 morientur gladio, et fame, et peste :
 Nullus de eis remanebit,
 nec effugiet a facie mali quod ego afferam su-
 per eos.
 Quia hæc dicit Dominus exercituum Deus Israel :
 Sicut conflatus est furor meus, et indignatio mea
 super habitatores Jerusalem :
 sic conflabitur indignatio mea super vos, cum in-
 gressi fueritis Ægyptum,
 et eritis in jusjurandum,
 et in stuporem, et in maledictum, et in oppro-
 brium :
 et nequaquam ultra videbitis locum istum.
 Verbum Domini super vos, reliquiæ Juda :
 Nolite intrare Ægyptum :
 scientes scietis quia obtestatus sum vos hodie,
 quia decepistis animas vestras.
 Vos enim misistis me ad Dominum Deum nostrum,
 dicentes :
 Ora pro nobis ad Dominum Deum nostrum,
 et juxta omnia quæcunque dixerit tibi Dominus
 Deus noster
 Sic annuntia nobis, et faciemus.
 Et annuntavi vobis hodie, et non audietis vocem
 Domini Dei vestri,
 Super universis pro quibus misit me ad vos.
 Nunc ergo scientes scietis quia gladio, fame, et
 peste moriemini in loco
 ad quem voluistis intrare, ut habitaretis ibi.

A (Cap. XLIII.) Factum est autem, cum complexisset
 Jeremias loquens ad populum universos sermo-
 nes Domini Dei eorum,
 pro quibus miserat eum Dominus Deus eorum ad
 illos, omnia verba hæc :
 Dixit Azarias filius Osaïæ, et Johannan filius Caree,
 et omnes viri superbi,
 dicentes ad Jeremiam :
 Mendacium tu loqueris :
 non misit te Dominus Deus noster, dicens :
 Ne ingrediamini Ægyptum, ut habitetis illic.
 Sed Baruch filius Nerïæ incitat te adversum nos, ut
 tradat nos in manus Chaldæorum.
 ut interficiat nos, et traduci faciat in Babylonem.
 Et non audivit Johannan filius Caree, et omnes prin-
 cipes bellatorum, et universus populus, vocem
 Domini,
 ut maneret in terra Juda.
 Sed tollens Johannan filius Caree, et universi prin-
 cipes bellatorum, universos reliquiarum Juda,
 qui reversi fuerant de cunctis gentibus ad quas
 fuerant ante dispersi, ut habitarent in terra Ju-
 da : viros et, mulieres et, parvulos, et filias regis,
 et omnem animam, quam reliquerat
 Nabuzardan princeps militiæ cum Godolia filio
 Ahicam filii Saphan,
 et Jeremiam prophetam, et Baruch filium Nerïæ,
 Ingressi sunt terram Ægypti, quia non obedie-
 runt voci Domini :
 et venerunt asque ad Taphnis.
 Et factus est sermo Domini ad Jeremiam in Taph-
 nis, dicens :
 Sume lapides grandes in manu tua,
 et abscondes eos in crypta quæ est sub muro la-
 tericio in porta domus Pharaonis in Taphnis,
 cernentibus viris Judæis :
 Et dices ad eos :
 Hæc dicit Dominus exercituum Deus Israel :
 C Ecce ego mittam, et assumam Nabuchodonosor re-
 gem Babylonis servum meum :
 et ponam thronum ejus super lapides istos, quos
 abscondi,
 et statuet solium suum super eos.
 Veniensque percutiet terram Ægypti :
 Quos in mortem,
 in mortem :
 Et quos in captivitatem,
 in captivitatem ;
 Et quos in gladium,
 in gladium.
 Et succendet ignem in delubris deorum Ægypti: et
 cumburet ea,
 et captivos ducet illos :
 Et amicitur terra Ægypti, sicut amicitur pastor
 pallio suo :
 et egredietur inde in pace.
 Et conteret statuas domus solis, quæ sunt in terra
 Ægypti.
 D et delubra deorum Ægypti cumburet igni.
 (Cap. XLIV.) Verbum, quod factum est per Jere-
 miam ad omnes Judæos, qui habitabant in terra
 Ægypti,
 habitantes in Magdalo, et in Saphnis, et in
 Memphis,
 et in terra Phatures, dicens :
 Hæc dicit Dominus exercituum Deus Israel :
 Vos vidistis omne malum istud, quod adduxi super
 Jerusalem et super omnes urbes Juda :
 et ecce sunt desertæ hodie,
 et non est in eis habitator ;
 Propter malitiam, quam fecerunt, ut me ad iracun-
 diam provocarent,
 et irent, et (Al. ut) sacrificarent, et colerent deos
 alienos,
 quos nesciebant et illi, et vos, et patres vestri,
 Et misi ad vos omnes servos meos prophetas, de
 nocte consurgens,

mittensque et dicens :
 Nolite facere verbum abominationis hujuscemodi,
 quam odivi.
 Et non audierunt, nec inclinaverunt aurem suam,
 ut converterentur a malis suis.
 et non sacrificarent diis alienis.
 Et conflata est indignatio mea et furor meus,
 et succensa est in civitatibus Juda, et in plateis
 Jerusalem :
 Et versæ sunt in solitudinem et in vastitatem,
 secundum diem hanc.
 Et nunc hæc dicit Dominus exercituum Deus Israel :
 Quare vos facitis malum grande (*Al. add. hoc*)
 contra animas vestras,
 ut intreat ex vobis vir et mulier,
 parvulus et lactens de medio Judæ,
 ne relinquatur vobis quidquam residuum ;
 Provocantes me in operibus manuum vestrarum,
 sacrificando diis alienis, in terra Ægypti,
 in quam ingressi estis, ut habitetis ibi :
 et dispereatis, et satis in maledictionem,
 et in opprobrium cunctis gentibus terræ ?
 Numquid obliti estis mala patrum vestrorum, et
 mala regum Juda,
 et mala uxorum ejus,
 et mala vestra,
 et mala uxorum vestrarum,
 quæ fecerunt in terra Juda, et in regionibus Je-
 rusalem ?
 Non sunt mundati usque ad diem hanc :
 et non timuerunt,
 et non ambulaverunt in lege Domini.
 et in præceptis meis,
 quæ dedi coram vobis et coram patribus vestris.
 Ideo hæc dicit Dominus exercituum Deus Israel.
 Ecce ego ponam faciem meam in vobis in malum :
 et disperdam omnem Judam.
 Et assumam reliquias Judæ, qui posuerunt facies
 suas ut ingrederentur terram Ægypti,
 et habitarent ibi :
 Et consumentur omnes in terra Ægypti :
 cadent in gladio et in fame :
 et consumentur a minimo usque ad maximum,
 in gladio et in fame morientur :
 Et erunt in jusjurandum, et in miraculum, et in
 maledictionem,
 et in opprobrium
 Et visitabo super habitatores terræ Ægypti,
 sicut visitavi super Jerusalem,
 in gladio, et fame, et in peste.
 Et non erit qui effugiat, ut sit residuus de reliquiis
 Judæorum,
 qui vadunt, ut peregrinentur in terra Ægypti :
 Et revertantur in terram Juda,
 ad quam ipsi elevant animas suas, ut revertan-
 tur, et habitent ibi :
 non revertentur, nisi qui fugerint.
 Responderunt autem Jeremiæ omnes viri, scientes
 quod sacrificarent uxores eorum diis alienis,
 et universæ mulieres, quarum stabat multitudo
 grandis,
 et omnis populus habitantium in terra Ægypti
 in Phatures, dicentes :
 Sermonem, quem locutus es ad nos in nomine
 Domini, non audiemus ex te :
 sed facientes faciemus omne verbum quod egre-
 dietur de ore nostro.
 ut sacrificemus reginæ cæli, et libemus ei liba-
 mina,
 sicut fecimus nos, et patres nostri,
 reges nostri, et principes nostri,
 in urbibus Juda, et in plateis Jerusalem :
 Et saturati sumus panibus, et bene nobis
 erat, malumque non vidimus :
 Ex eo autem tempore, quo cessavimus sacrificare
 reginæ cæli, et libare ei libamina,
 indigemus omnibus,

A et gladio et fame consumpti sumus.
 Quod si nos sacrificamus reginæ cæli, et libamus
 ei libamina :
 numquid sine viris nostris fecimus ei placentas,
 ad colendum eam, et libandum ei libamina ?
 Et dixit Jeremias ad omnem populum, adversum
 viros, et adversum mulieres,
 et adversum universam plebem,
 qui responderant ei verbum, dicens :
 Numquid non sacrificium quod sacrificastis in ci-
 vitatibus Juda. et in plateis Jerusalem,
 vos et patres vestri,
 reges vestri, et principes vestri,
 et populus terræ,
 horum recordatus est Dominus,
 et ascendit super cor ejus ?
 Et non poterat Dominus ultra portare propter ma-
 liliam studiorum vestrorum,
 et propter abominationes quas fecistis.
 B Et facta est terra vestra in desolationem,
 et in stuporem, et in maledictum,
 eo quod non sit habitator sicut est dies hæc.
 Propterea quod sacrificaveritis idolis,
 et peccaveritis Domino, et non audieritis vocem
 Domini,
 et in lege, et in præceptis, et in testimoniis ejus
 non ambulaveritis :
 Idcirco evenerunt vobis mala hæc,
 sicut est dies hæc.
 Dixit autem Jeremias ad omnem populum, et ad
 universas mulieres :
 Audite verbum Domini, omnis Juda,
 qui estis in terra Ægypti :
 Hæc inquit Dominus exercituum Deus Israel, dicens :
 Vos et uxores vestræ, locuti estis ore vestro,
 et manibus vestris implestis, dicentes :
 Faciamus vota nostra, quæ vovimus,
 ut sacrificemus reginæ cæli, et libemus ei liba-
 mina.
 C Implestis vota vestra,
 et opere perpetrastis ea.
 Ideo audite verbum Domini, omnis Juda,
 qui habitatis in terra Ægypti :
 Ecce ego juravi in nomine meo magno, ait Dominus :
 quia nequaquam ultra nomen meum vocabitur
 ex ore omnis viri Judæi dicentis :
 Vivit Dominus Deus, et in omni terra Ægypti.
 Ecce ego vigilabo super eos in malum, et non in
 bonum :
 et consumentur omnes viri Juda, qui sunt in terra
 Ægypti, gladio et fame,
 donec penitus consumantur.
 Et qui fugerint gladium,
 revertentur de terra Ægypti in terram Juda viri
 pauci :
 Et scient omnes reliquiæ Juda ingredientium ter-
 ram Ægypti, ut habitent ibi,
 cujus sermo compleatur, meus, an illorum,
 D Et hoc vobis signum, ait Dominus,
 quod visitem ego super vos in loco isto :
 ut sciatis quia vere complebuntur sermones mei
 contra vos in malum.
 Hæc dicit Dominus :
 Ecce ego tradam Pharaonem Ephree regem Ægypti
 in manu inimicorum ejus, et in manu quæ-
 rentium animam illius :
 Sicut tradidi Sedeciam regem Juda in manu Nabu-
 chodonosor regis Babylonis inimici sui,
 et quærentis animam ejus.
 (*Cap. XLV.*) Verbum quod locutus est Jeremias pro-
 pheta ad Baruch filium Nerie, cum scripsisset
 verba hæc in libro de ore Jeremiæ,
 anno quarto Joacim filii Josiæ regis Juda, dicens :
 Hæc dicit Dominus Deus Israel ad te, Baruch :
 Dixisti :
 Væ mihi misero
 quoniam addidit Dominus dolorem dolori meo,

Laboravi in gemitu meo,
et requiem non inveni,
Hæc dices ad eum¹ :
Sic dicit Dominus :
Ecce quos ædificavi, ego destruo :
et quos plantavi, ego evello,
et universam terram hanc.
Et tu quæris tibi grandia ?
noli quærere :
Quia ecce ego adducam malum super omnem car-
nem, ait Dominus :
et dabo tibi animam tuam in salutem,
in omnibus locis, ad quæcunque perrexeris.
(Cap. XLVI.) Quod factum est verbum Domini ad
Jeremiam prophetam contra gentes ad Ægy-
ptum,
adversum exercitum Pharaonis Nechao regis
Ægypti,
qui erat juxta fluvium Euphraten in Charcamis,
quem percussit Nabuchodonosor rex Babylonis,
in quarto anno Joacim filii Josiæ regis Juda.
Præparate scutum et clypeum,
et procedite ad bellum.
Jungite equos, et ascendite equites :
state in galeis,
polite lanceas,
induite vos loriceis.
Quid igitur? vidi ipsos pavidos, et terga vertentes,
fortes eorum cæsos :
Fugerunt conciti, nec respexerunt :
terror undique, ait Dominus.
Non fugiat velox,
nec salvari se putet fortis : Ad aquilonem juxta
flumen Euphraten victi sunt,
et ruerunt.
Quis est iste, qui quasi flumen ascendit :
et veluti fluviorum, intumescunt gurgites ejus?
Ægyptus fluminis instar ascendet
et velut flumina movebuntur fluctus ejus, et
dicet :
Ascendens operiam terram :
perdam civitatem, et habitatores ejus.
Ascendite equos, et exultate in curribus,
et procedant fortes,
Æthiopia et Lybies tenentes scutum,
et Lydii arripientes et jacentes sagittas.
Dies autem ille Domini Dei exercituum, dies ultio-
nis,
ut sumat vindictam de inimicis suis.
Devorabit gladius, et saturabitur,
et inebriabitur sanguine eorum :
Victima enim Domini (Al. add. Dei) exercituum in
terra aquilonis juxta flumen Euphraten.
Ascende in Galaad,
et tolle resinam, virgo filia Ægypti :
Frustra multiplicas medicamina,
sanitas non erit tibi.
Audierunt gentes ignominiam tuam,
et ululatus tuus replevit terram :
Quia fortis impedit in fortem,
et ambo pariter conciderunt.
Verbum quod locutus est Dominus ad Jeremiam
prophetam,
super eo quod venturus esset (Al. est) Nabucho-
donosor rex Babylonis,
et percussurus terram Ægypti.
Annuntiate Ægypto,
et auditum facite Magdalo,
et resonet in Memphis,
et in Thaphnis dicite.
Sta, et præpara te :
quia devorabit gladius ea quæ per circuitum tuum
sunt.
Quare comptruit fortis tuus ?

A non stetit : quoniam Dominus subvertit eum.
Multiplicavit ruentes,
ceciditque vir ad proximum suum :
et dicent :
Surge, et revertamur ad populum nostrum,
et ad terram nativitatæ nostræ,
a facie gladii columbæ.
Vocate nomen Pharao regi Ægypti,
Tumultum adduxit tempus.
Vivo ego, inquit rex,
Dominus exercituum nomen ejus :
Quoniam sicut Thabor in montibus
et sicut Charmelus in mari, veniet.
Vasa transmigrations fac tibi habitatrix filia
Ægypti ;
quia Memphis in solitudinem erit, et deseretur
inhabitabilis.
Vitula elegans atque formosa Ægyptus ; stimulator
ab aquilone veniet ei.
Mercenarii quoque ejus, qui versabantur in medio
ejus,
quasi vituli saginati versi sunt,
et fugerunt simul, nec stare potuerunt :
Quia dies interfectionis eorum venit super eos,
tempus visitationis eorum.
Vox ejus quasi æris sonabit :
quoniam cum exercitu properabunt,
et cum securibus venient ei, quasi ligna cæ-
dentes.
Succiderunt saltum ejus, ait Dominus,
qui supputari non potest :
Multiplicati sunt super locustas,
et non est eis numerus.
Confusa est filia Ægypti,
et tradita in manu populi aquilonis.
Dixit Dominus exercituum Deus Israel :
Ecce ego visitabo super tumultum Alexandriæ,
et super Pharao, et super Ægyptum,
et super deos ejus,
et super reges ejus,
et super Pharao, et super eos qui confidunt in eo.
Et dabo eos in manu quærentium animam eorum,
et in manu Nabuchodonosor regis Babylonis,
et in manu servorum ejus :
Et post hæc habitabitur sicut diebus pristinis, ait
Dominus.
Et tu ne timeas, serve meus Jacob, et ne paveas,
Israel :
quia ecce ego salvum te faciam de longinquo,
et semen tuum de terra captivitatis suæ (Al. tuæ):
Et revertetur Jacob, et requiescet, et prosperabitur ;
et non erit qui exterreat eum.
Et tu noli timere, serve meus Jacob, ait Dominus :
quia tecum ego sum, quia consumam ego cunctas
gentes, ad quas ejeci te.
Te vero non consumam, sed castigabo te in judicio,
nec quasi innocenti parcam tibi.
(Cap. XLVII.) Quod factum est verbum Domini ad
Jeremiam prophetam contra Palæstinos
antequam percuteret Pharao Gazam :
Hæc dicit Dominus :
Ecce aquæ ascendunt ab aquilone, et erunt quasi
torrens inundans,
et operient terram et plenitudinem ejus, urbem
et habitatores ejus.
Clamabunt homines, et ululabunt omnes habita-
tores terræ,
ab strepitu pompæ armorum, et bellatorum ejus,
a commotione quadrigarum ejus,
et multitudine rotarum illius.
Non respexerunt patres filios manibus dissolutis
pro adventu diei,
in quo vestabuntur omnes Philistim, et dissipa-
bitur Tyrus et Sidon.

¹ Alii libri, Hæc dicit Dominus : Sic dices ad eum.

cum omnibus reliquis auxiliis suis.
 Depopulatus est enim Dominus Palæstinos, reli-
 quias insulæ Cappadociæ.
 Venit calvitium super Gazam :
 conticuit Ascalon, et reliquiæ vallis earum :
 usquequo concideris ?
 O mucro Domini, usquequo non quiesces ?
 Ingredere in vaginam tuam,
 refrigerare, et sile.
 Quomodo quiescet, cum Dominus præceperit ei
 adversus Ascalonem, et adversus maritimas
 ejus regiones,
 ibique condixerit illi ?

AD MOAB.

(Cap. XLVIII). Hæc dicit Dominus exercituum Deus
 Israel :
 Væ super Nabo ! quoniam vastata est, et confusa :
 capta est Cariathaim :
 confusa est fortis, et tremuit.
 Non est ultra exsultatio in Moab,
 contra Esebon cogitaverunt malum.
 Venite, et disperdamus eam de gente.
 Ergo silens conticesces,
 sequeturque te gladius.
 Vox clamoris de Oronaim :
 vastitas, et contritio magna.
 Contrita est Moab :
 annuntiate clamorem parvulis ejus.
 Per ascensum enim Luith plorans ascendet in fletu :
 quoniam in descensu Oronaim hostes ululatum
 contritionis audierunt :
 Fugite, salvate animas vestras :
 et eritis quasi myrice in deserto.
 Pro eo enim quod habuisti fiduciam in munitio-
 nibus, et in thesauris tuis,
 tu quoque capieris :
 Et ibit Chamos in transmigratiorem,
 sacerdotes ejus, et principes ejus simul.
 Et veniet prædo ad omnem urbem,
 et urbs nulla salvabitur :
 Et peribit vallis, et dissipabuntur campestria :
 quoniam dixit Dominus :
 Date florem Moab, quia florens egredietur :
 et civitates ejus desertæ erunt, et inhabitabiles.
 Maledictus, qui facit opus Domini fraudulenter¹ :
 et maledictus, qui prohibet gladium suum a
 sanguine.
 Fertilis fuit Moab ab adolescentia sua,
 et requievit in facibus suis :
 Nec transfusus est de vase in vas,
 et in transmigratiorem non abiit :
 Idcirco permansit gustus ejus in eo,
 et odor ejus non est immolatus.
 Propterea ecce dies venient, et dicit Dominus :
 et mittam ei ordinatores, stratores laguncularum,
 et sternent eum,
 et vasa ejus exhaurient,
 et lagenas eorum collident.
 Et confundentur Moab a Chamos,
 sicut confusa est domus Israel a Bethel, in quam
 habebat fiduciam,
 Quomodo dicitis :
 Fortes sumus, et viri robusti ad præliandum ?
 Vastata est Moab,
 et civitates illius ascenderunt (Al. succiderunt),
 et electi juvenes ejus descenderunt in occisio-
 nem :

A ait rex, Dominus exercituum nomen ejus.
 Prope est interitus Moab, ut veniat :
 et malum ejus velociter accurate nimis :
 Consolamini eum omnes, qui estis in circuitu ejus ;
 et universi, qui scitis nomen ejus, dicite :
 Quomodo confracta est virga fortis,
 baculus gloriosus ?
 Descende de gloria,
 et sede in siti, habitatio filiæ Dibon :
 Quoniam vastator Moab ascendit ad te, dissipavit
 munitiones tuas.
 In via sta, et prospice, habitatio Aroer : interroga
 fugientem, et eum (Al. ei) qui evasit, dic :
 Quid accidit ?
 Confusus est Moab,
 quoniam victus est :
 Ululate, et clamate,
 annuntiate in Arnon, quoniam vastata est Moab.
 Et judicium venit ad terram campestris ; super
 B Elon, et super Jasa, et super Mepbath, et super
 Dibon, et super Nabo,
 et super domum Deblathaim, et super Charia-
 thaim, et super Beth-Gamul,
 et super Beth-Maon, et super Carioth, et super
 Bosra,
 et super omnes civitates terræ Moab, quæ longe,
 et quæ prope sunt.
 Abscissum est cornu Moab,
 et brachium ejus contritum est, ait Dominus.
 Inebriate eum, quoniam contra Dominum erectus
 est :
 et allidet manum Moab in vomitu suo,
 et erit in derisum etiam ipse.
 Fuit enim tibi in derisum Israel,
 quasi inter fures reperisses eum :
 Propter verba ergo tua quæ adversus illum locutus
 es, captivus duceris.
 Relinquitte civitates, et habitate in petra, habitato-
 res Moab :
 C et estote quasi columba nidificans in summo ore
 foraminis.
 Audivimus superbiam Moab,
 superbus est valde ;
 Sublimitatem ejus, et arrogantiam, et superbiam,
 et altitudinem cordis illius.
 Ego scio, ait Dominus, jactantiam ejus : et quod
 non sit juxta eam virtus ejus, nec juxta quod
 poterat conata sit facere.
 Ideo super Moab ejulabo,
 et ad Moab universam clamabo,
 ad viros muri fictilis lamentantes.
 De planctu Jazer plorabo tibi, vinea Sabame :
 propagines tuæ transierunt mare,
 usque ad mare Jazer pervenerunt :
 Super messem tuam et vindemiam tuam, prædo
 irruit.
 Ablata est lætitia et exsultatio de Charmelo et de
 terra Moab,
 D et vinum de torcularibus sustuli :
 nequaquam calcator uvæ solitum celeuma can-
 tabit.
 De clamore Esebon usque Eleale, et Jasa, dederunt
 vocem suam.
 A Segor usque ad Oronaim, vitula conternante² :
 aquæ quoque Nemrim pessimæ erunt :
 Et auferam de Moab, ait Dominus, offerentem in
 excelsis,

¹ Exscriptores Canonis Heb. ver. addiderunt de suo aliud adverbium, *desidiosus* scilicet, quod manu recentiori superpositum etiam reperitur in ms. codice Corbelensi, num. 12. At mss. Regius et Colbertinus Aniciensis purum habent sacrum contextum sine tali additamento. MART.

² Vitulam conternantem, in quarto casu legunt exemplaria Canonis ac mss. omnes, uno excepto

Colbertino Aniciensis, qui sextum retinet casum cum Vulgata Latina nostra, ut sit sensus, *a Segor vitula conternante usque ad Oronaim*, id enim nominis et appellationis obtinet Segor, non Oronaim, Isai. cap. xv. Latini tamen versio Pagnina, quam vocant interlinearem, eandem habet lectionem quarti casus, *vitulam conternantem*, quod sua non caret probabilitate. MART.

et sacrificantem diis ejus.
 Propterea cor meum ad Moab quasi tibiæ resonabit et cor meum ad viros muri fictilis dabit sonitum tiliarum :
 Quia plus fecit quam potuit, idcirco perierunt.
 Omne enim caput calvitium, et omnis barba rasa erit :
 In cunctis manibus colligatio, et super omne dorsum cilicium.
 Super omnia tecta Moab, et in plateis ejus omnis planctus :
 quia contrivi Moab sicut vas inutile, ait Dominus.
 Quomodo victa est, et ululaverunt ?
 quomodo dejecit cervicem Moab, et confusus est ?
 Eritque Moab in derisum, et in exemplum omnibus in circuitu suo :
 Hæc dicit Dominus :
 Ecce quasi aquila volabit, et extendet alas suas ad Moab.
 Capta est Carioth, et munitiones comprehensæ sunt :
 Et erit cor fortium Moab in die illa, sicut cor mulieris parturientis.
 Et cessabit Moab esse populus : quoniam contra Dominum gloriatus est.
 Pavor, et fovea, et laqueus super te, o habitator Moab, ait Dominus.
 Qui fugerit a facie pavoris cadet in foveam ; et qui conscenderit de fovea, capiatur laqueo :
 Adducam enim super Moab annum visitationis eorum, dicit Dominus.
 In umbra Esebon steterunt de laqueo fugientes¹ : quia ignis egressus est de Esebon, et flamma de medio Seon, et devorabit partem Moab, et verticem filiorum tumultus.
 Væ tibi, Moab, periisti, popule Chamos :
 Quia comprehensi sunt filii tui, et filiæ tuæ in captivitate.
 Et convertam captivitatem Moab in novissimis diebus, ait Dominus.

Huc usque judicia Moab.

AD FILIOS AMMON.

(Cap. XLIX). Hæc dicit Dominus :
 Numquid filii non sunt Israel ?
 aut hæres non est ei ?
 Cur igitur hæreditate possedit Melchom, Gad :
 et populus ejus in urbibus ejus habitavit ?
 Ideo ecce dies veniunt, dicit Dominus :
 et auditum faciam super Rabbath filiorum Ammon fremitum prælii,
 et erit in tumulum dissipata,
 Filiæque ejus igni succendentur,
 et possidebit Israel possessores suos, ait Dominus.
 Ulula. Esebon, quoniam vastata est Ai :
 Clamate, filiæ Rabbath, accingite vos ciliciis :
 Plangite et circuite per sepes :
 quoniam Melchom in transmigrationem ducetur, sacerdotes ejus et principes ejus simul.
 Quid gloriaris in vallibus ?
 defluxit vallis tua, filia delicata, quæ confidebas in thesauris tuis, et dicebas :
 Quis veniet ad me ?
 Ecce ego inducam super te terrorem, ait Dominus Deus exercituum, ab omnibus qui sunt in circuitu tuo :

A et dispergemini singuli a conspectu vestro :
 nec erit qui congreget fugientes.
 Et post hæc reverti factam captivos filiorum Ammon, ait Dominus.

AD IDUMÆAM.

Hæc dicit Dominus exercituum :
 Numquid non est ultra sapientia in Theman ?
 Perit consilium a filiis, inutilis facta est sapientia eorum.
 Fugite, terga vertite, descendite in voraginem, habitatores Dedan :
 Quoniam perditionem Esau adduxi super eum, tempus visitationis ejus.
 Si vindemiatores venissent super te, non reliquissent racemum :
 Si fures in nocte, rapuissent quod sufficeret sibi.
 Ego vero discooperui Esau, revelavi abscondita ejus, et celari non poterit :
 B Vastatum est semen ejus, et fratres ejus, et vicini ejus : et non erit.
 Relinque pupillos tuos :
 ego faciam eos vivere :
 et viduæ tuæ in me sperabunt.
 Quia hæc dicit Dominus :
 Ecce quibus non erat judicium, ut biberent calicem, bibentes bibent :
 Et tu quasi innocens relinqueris ?
 non eris innocens, sed bibens bibes.
 Quia per memetipsum juravi, dicit Dominus, quod in solitudinem, et in opprobrium, et in desertum, et in maledictionem erit Bosra :
 et omnes civitates ejus erunt in solitudines semperiternas.
 Auditum audivi a Domino, et legatus ad gentes missus est :
 C Congregamini, et venite contra eam, et consurgamus in prælium :
 Ecce enim parvulum dedi te in gentibus, contemptibilem inter homines.
 Arrogantia tua decepit te, et superbia cordis tui :
 qui habitas in cavernis petrae, et apprehendere niteris altitudinem collis.
 Cum exaltaveris quasi aquila nidum tuum, inde detraham te, dicit Dominus.
 Et erit Idumæa deserta :
 omnis qui transibit per eam, stupebit, et sibilabit super omnes plagas ejus.
 Sicut subversa est Sodoma, et Gomorrha, et vicinæ ejus, ait Dominus :
 non habitabit ibi vir, et non incolet eam filius hominis.
 Ecce quasi leo ascendet de superbia Jordanis ad pulchritudinem robustam :
 quia subito currere eum faciam ad illam :
 D et quis erit electus, quem præponam ei ?
 Quis enim similis mei ?
 et quis sustinebit me ?
 Et quis est iste pastor, qui resistat vultui meo ?
 Propterea audite consilium Domini, quod iniit de Edom ;
 et cogitationes ejus, quas cogitavit de habitatoribus Theman :
 Si non dejecerint eos parvuli gregis, nisi dissipaverint cum eis habitaculum eorum.
 A voce ruinæ eorum commota est terra :
 clamor in mari Rubro auditus est vocis ejus
 Ecce quasi aquila ascendet, et avolabit :

¹ Scriptum in Hebræo est מַצְרָיִם, quod est, a vi, puta hostium, sive, ut LXX, ἀπὸ δυνάμεως, S. vero Pater medias litteras מַצְרָיִם pro unica acceperit מַצְרָיִם.

aut properante oculo, aut quod in suo ita invenerit Hebraico exemplari scriptum, מַצְרָיִם, quod interpretatur, revera, a laqueo.

et expandet alas suas super Bosran :
Et erit cor fortium Idumææ in die illa, quasi cor
mulieris parturientis.

AD DAMASCUM.

Confusa est Emath, et Arphad :
quia auditum pessimum audierunt ;
Turbati sunt in mari :
Præ sollicitudine quiescere non potui.
Dissoluta est Damascus versa in fugam,
tremor apprehendit eam :
angustia et dolores tenuerunt eam quasi partu-
rientem.
Quomodo dereliquerunt civitatem laudabilem,
urbem lætitiæ ?
Ideo cadent juvenes ejus in plateis ejus :
et omnes viri prælii conticescent in die illa, ait
Dominus exercituum.
Et succendam ignem in muro Damasci,
et devorabit mœnia Benadad ¹.

AD CEDAR, ET AD REGNA ASOR,

Quæ percussit Nabuchododosor rex Babylonis.

Hæc dicit Dominus :
Surgite, et ascendite ad Cedar,
et vastate filios orientis.
Tabernacula eorum, et greges eorum capient :
pelles eorum, et omnia vasa eorum,
et camelos eorum tollent sibi :
et vocabunt super eos formidinem in circuitu
Fugite, abite vehementer,
in voraginibus sedete, qui habitatis Asor, ait Do-
minus :
Iniit enim contra vos Nabuchodonosor rex Baby-
lonis consilium,
et cogitavit adversum vos cogitationes.
Consurgite, et ascendite ad gentem quietam,
et habitantem confidenter, ait Dominus :
Non ostia, nec vectes eis :
soli habitant.
Et erunt cameli eorum in dereptionem,
et multitudo jumentorum in prædam :
Et dispergam eos in omnem ventum, qui sunt atton-
si in comam :
et ex omni confinio eorum adducam interitum
super eos, ait Dominus.
Et erit Asor in habitaculum draconum,
deserta usque in æternum :
non manebit ibi vir,
nec incolet eam filius hominis.
Quod factum est verbum Domini ad Jeremiam pro-
phetam adversus Elam,
in principio regni Sedeciæ regis Juda, dicens :
Hæc dicit Dominus exercituum :
Ecce ego confringam arcum Elam,
et summam fortitudinem eorum.
Et inducam super Elam quatuor ventos a quatuor
plagis cœli :
et ventilabo eos in omnes ventos istos :
et non erit gens, ad quam non perveniant pro-
fugi Elam.
Et pavere faciam Elam coram inimicis suis,
et in conspectu quærentium animam eorum :
Et adducam super eos malum, iram furoris mei,
dicit Dominus :
et mittam post eos gladium donec consumam eos.
Et ponam solium meum in Elam,
Et perdam inde reges et principes, ait Dominus.
In novissimis autem diebus reverti faciam captivos
Elam.
(Cap. L.) Verbum quod locutus est Dominus de Ba-
bylone, et de terra Chaldæorum,
in manu Jeremiæ prophetæ.

A Annuntiate in gentibus,
et auditum facite :
Levate signum,
prædicate, et nolite celare :
Dicite :
Capta est Babylon,
confusus est Bel,
victus est Marodach.
confusa sunt sculptilia ejus,
superata sunt idola eorum.
Quoniam ascendit contra eam gens ab aquilone,
quæ ponet terram ejus in solitudinem :
Et non erit qui habitet in ea ab homine usque ad
pecus : et moti sunt, et abierunt.
In diebus illis, et in tempore illo, ait Dominus :
venient filii Israel, ipsi et filii Juda simul :
Ambulantes et flentes properabunt.
et Dominum Deum suum quærent.
In Sion interrogabunt viam,
huc facies eorum.
B Venient et apponentur ad Dominum fœdere sempiterno,
quod nulla oblivione delebitur.
Grex perditus factus est populus meus :
pastores eorum seduxerunt eos,
feceruntque vagari in montibus :
De monte in collem transierunt,
obliti sunt cubilis sui.
Omnes qui invenerunt, comederunt eos :
et hostes eorum dixerunt : Non peccavimus :
Pro eo quod peccaverunt Domino decori justitiæ,
et expectioni patrum eorum Domino.
Recedite de medio Babylonis,
et de terra Chaldæorum egredimini :
et estote quasi hædi ante greges.
Quoniam ecce ergo suscito, et adducam in Babylo-
nem congregationem gentium magnarum de
terra aquilonis :
C et præparabuntur adversus eam,
et inde capietur :
Sagitta ejus, quasi viri fortis interfectoris,
non revertetur vacua,
Et erit Chaldæa in prædam :
omnes vastantes eam replebuntur, ait Dominus.
Quoniam exsultatis, et magna loquimini, diripien-
tes hæreditatem meam :
Quoniam effusi estis sicut vitulus super herbam,
et mugistis ut tauri.
Confusa est mater vestra nimis,
et adæquata pulveri, quæ genuit vos
Ecce novissima erit in gentibus,
deserta, invia, et arens.
Ab ira Domini non habitabitur,
sed redigetur tota in solitudinem ;
Omnis, qui transibit per Babylonem, stupebit,
et sibilabit super universis plagis ejus.
Præparamini contra Babylonem per circuitum om-
nes qui tenditis arcum ;
D debellate eam :
Non parcatis jaculis :
quia Domino peccavit.
Clamate adversus eam :
ubique dedit manum,
ceciderunt fundamenta ejus,
destructi sunt muri ejus,
quoniam ultio Domini est.
Ultionem accipite de ea ;
sicut fecit, facite ei.
Disperdite satorem de Babylone,
et tenentem falcem in tempore messis :
A facie gladii columbæ unusquisque ad populum
suum convertetur,
et singuli ad terram suam fugient,
Grex dispersus Israel,

¹ Solus Canon Ecclesiæ Carcassonensis retinet hic veram lectionem, nempe *Benadab* : alii omnes mss, codices corrupte legunt *Benadab*. MART.

leones ejecerunt eum :
 Primus comedit eum rex Assur
 iste novissimus exossavit eum. Nabuchodonosor
 rex Babylonis.
 Propterea hæc dicit Dominus exercituum Deus
 Israel :
 Ecce ego visitabo regem Babylonis, et terram ejus,
 sicut visitavi regem Assur :
 et reducam Israel ad habitaculum suum :
 et pascetur Charmelum et Basan,
 et in montem Ephraim et Galaad saturabitur ani-
 ma ejus.
 In diebus illis, et in tempore illo, ait Dominus,
 quæretur iniquitas Israel, et non erit,
 et peccatum Juda, et non invenietur :
 Quoniam propitius ero eis, quos reliquero.
 Super terram dominantium ascende.
 et super habitatores ejus visita ;
 Dissipa, et interfice quæ post eos sunt, ait Do-
 nus :
 et fac juxta omnia quæ præcepi tibi.
 Vox belli in terra,
 et contritio magna.
 Quomodo contractus est et contritus malleus uni-
 versæ terræ ?
 quomodo versa est in desertum Babylon in gen-
 tibus.
 Illaqueavi te,
 et capta es Babylon, et nesciebas :
 Inventa es et apprehensa :
 quoniam Dominum provocasti.
 Aperuit Dominus thesaurum suum,
 et protulit vasa iræ suæ :
 quoniam opus est Dominus Deo exercituum in ter-
 ra Chaldæorum,
 Venite ad eam ab extremis finibus,
 aperite ut exeant qui conculcent eam :
 Tollite de via lapides, et redigite in acervos,
 et interficite eam :
 nec sit quidquam reliquum,
 Dissipate universos fortes ejus,
 descendant in occisionem.
 Væ eis, quia venit dies eorum,
 tempus visitationis eorum.
 Vox fugientium, et eorum qui evaserunt de terra
 Babylonis,
 ut annuntient in Sion ultionem Domini Dei nos-
 tri, ultionem templi ejus.
 Annuntiate in Babylonem plurimis,
 omnibus qui tendunt arcum :
 Consistite adversus eam per gyrum,
 et nullus evadat :
 Reddite ei secundum opus suum : juxta
 omnis quæ fecit, facite illi :
 quia contra Dominum erecta est, adversus sanc-
 tum Israel.
 Idcirco cadent juvenes ejus in plateis ejus
 et omnes viri bellatores ejus conticescent in die
 illa, ait Dominus.
 Ecce ego ad te, superbe, dicit Dominus Deus exer-
 cituum :
 quia venit dies tuus, tempus visitationis tuæ.
 Et cadet superbus, et corruet,
 et non erit qui suscitet eum :
 Et succendam ignem in urbibus ejus,
 et devorabit omnia in circuitu ejus.
 Hæc dicit Dominus exercituum ;
 Calumniam sustinent filii Israel,
 et filii Juda simul ;
 Omnes, qui ceperunt eos, tenent,

A nolunt dimittere eos.
 Redemptor eorum fortis,
 Dominus exercituum nomen ejus ;
 In judicio defendet causam eorum,
 ut exterreat terram, et commoveat habitatores
 Babylonis.
 Gladius ad Chaldæos, ait Dominus,
 et ad habitatores Babylonis, et ad principes, et
 ad sapientes ejus.
 Gladius ad divinos ejus, qui stulti erunt :
 gladius ad fortes illius, qui timebunt :
 Gladius ad equosejus, et ad currus ejus,
 et ad omne vulgus, quod est in medio ejus :
 et erunt quasi mulieres :
 Gladius ad thesauros ejus,
 qui deripientur.
 Siciitas super aquas ejus erit, et arescent,
 quia terra sculptilium est, et in portentis glo-
 riantur.
B Propterea habitabunt dracones cum faunis ficariis¹ :
 et habitabunt in ea struthiones :
 Et non inhabitabitur ultra usque ad sempiternum
 nec extruetur usque ad generationem et genera-
 tionem.
 Sicut subvertit Deus Sodomam et Gomorrhham, et
 vicinas ejus, ait Dominus :
 non habitabit ibi vir, et non incolet eam filius
 hominis :
 Ecce populus venit ab aquilone, et gens magna,
 et reges multi consurgent a finibus terræ.
 Arcum et scutum apprehendent :
 crudeles sunt et immisericordes :
 Vox eorum quasi sonabit :
 et super equos ascendent,
 sicut vir paratus ad prælium contra te, filia Ba-
 bylon,
 Audivit rex Babylonis famam eorum,
 et dissolutæ sunt manus ejus :
C Angustia apprehendit eum,
 dolor quasi parturientem.
 Ecce quasi leo ascendit de superbia Jordanis ad
 pulchritudinem robustam :
 quia subito currere eum faciam ad illam.
 Et quis erit electus, quem præponam ei ?
 Quis enim similis mei ? et quis sustinebit me ?
 et quis est iste pastor, qui resistat vultui meo ?
 Propterea audite consilium Domini, quod mente
 concepit adversum Babylonem.
 et cogitationes ejus quas cogitavit super terram
 Chaldæorum :
 Nisi detraxerint eos parvuli gregum,
 nisi dissipatum fuerit cum ipsis habitaculum eo-
 rum.
A voce captivitatis Babylonis commota est terra,
 et clamor inter gentes auditus est.
 (Cap. LI.) Hæc dicit Dominus :
 Ecce ego suscitabo super Babylonem,
 et super habitatores ejus,
 qui cor suum levaverunt contra me, quasi ventum
 pestilentem.
 Et mittam in Babylonem ventilatores, et ventilabunt
 eam, et demolientur terram ejus :
 quoniam venerunt super eam undique in die
 afflictionis ejus.
 Non tendat qui tendit arcum suum,
 et non ascendat loricator ;
 interficite omnem militiam ejus.
 Nolite parcere juvenibus ejus,
 Et cadent interfecti in terra Chaldæorum,
 et vulnerati in regionibus ejus.

¹ Vetustiores libri alii, ut et Biblia Complutensia
 et Sixti V, *fatuis* pro *faunis* : alii *sicariis* pro *ficariis*
 legunt. Geminus huic locus est Isaïæ cap. XIII, 21,
 in quem S. Interpres in Commentario, « Incubones,
 ait, vel satyros, vel sylvestres quosdam homines,

quos nonnulli fatuos ficarios vocant, aut dæmonum
 genera intelligunt.» Videsis quæ nobis adnotata
 sunt ad Vitam sancti Pauli Eremitæ, tom. II, col.
 7. not. cap. Impressa hic lectio post Clementis
 VIII emendationem una obtinet.

- Quoniam non fuit viduatus Israel et Juda a Deo suo Domino exercituum :
terra autem eorum repleta est delicto a sancto Israel.
- Fugite de medio Babylonis,
et salvet unusquisque animam suam :
Nolite tacere super iniquitatem ejus :
quoniam tempus ultionis est Domino [Al. a Domino],
vicissitudinem ipse retribuet ei.
- Calix aureus Babylon in manu Domini,
inebrians omnem terram :
De vino ejus biberunt gentes,
et ideo commotæ sunt.
- Subito cecidit Babylon,
et contrita est :
Ululate super eam,
tollite resinam ad dolorem ejus,
si forte sanetur.
- Curavimus Babylonem, et non est sanata :
derelinquamus eam, et eamus unusquisque in terram suam :
- Quoniam pervenit usque ad cælos judicium ejus :
et elevatum est usque ad nubes.
- Protulit Dominus justitias nostras :
venite, et narremus in Sion opus Domini Dei nostri.
Acuite sagittas,
implete pharetras :
- Suscitavit Dominus spiritum regum Medorum :
et contra Babylonem mens ejus ut perdat eam,
quoniam ultio Domini est,
ultio templi sui.
- Super muros Babylonis levate signum,
augete custodiam :
- Levate custodes,
preparate insidias :
- Quia cogitavit Dominus,
et fecit quæcunque locutus est contra habitatores Babylonis.
- Quæ habitas super aquas multas, locuples in thesauris,
venit finis tuus pedalis præcisionis tuæ.
- Juravit Dominus exercituum per animam suam :
Quoniam replebo te hominibus quasi bruchis,
et super te celeuma cantabitur.
- Qui fecit terram in fortitudine sua,
preparavit orbem in sapientia sua,
et in prudentia sua extendit cælos.
- Dante eo vocem,
Multiplicantur aquæ in cælo :
Qui levat nubes ab extremo terræ,
fulgura in pluviam fecit :
et produxit ventum de thesauris suis.
- Stultus factus est omnis homo a scientia :
confusus est omnis conflator in sculptili,
quia mendax conflatio ejus [Al. eorum],
nec est spiritus in eis.
- Vana sunt opera, et risu digna,
in tempore visitationis suæ peribunt.
- Non sicut hæc, pars Jacob :
quia qui fecit omnia, ipse est,
et Israel sceptrum hæreditatis ejus ;
Dominus exercituum nomen ejus.
- Collidis tu mihi vasa belli,
et ego collidam in te gentes,
et disperdam in te regna :
- Et collidam in te equum et equitem ejus,
et collidam in te currum et ascensorem ejus.
- Et collidam in te virum et mulierem :
et collidam in te senem et puerum,
et collidam in te juvenem et virginem,
et collidam in te pastorem et gregem ejus,
et collidam in te agricolam et jugales ejus.
- Et collidam in te duces et magistratus.
- Et reddam Babyloni, et cunctis habitatoribus Chaldææ, omne malum suum quod fecerunt in Sion,
in oculis vestris, ait Dominus.
- A** Ecce ego ad te, mons pestifer, ait Dominus,
qui corrumpis universam terram :
Et extendam manum meam super te,
et evolvam te de petris ;
Et dabo te in montem combustionis :
et non tollent de te lapidem in angulum, et lapidem in fundamenta,
sed perditus in æternum eris, ait Dominus.
- Levate signum in terra :
clangite buccina in gentibus,
sanctificate super eam, gentes :
Annuntiate contra illam, regibus Ararat, Menni, et Aschenez :
numerate contra eam Taphsar,
adducite equum quasi bruchum aculeatum.
- Sanctificate contra eam gentes,
reges Mediæ, duces ejus, et universos magistratus ejus,
cunctamque terram potestatis ejus.
- B** Et commovebitur terra, et turbabitur :
quia evigilabit contra Babylonem cogitatio Domini,
ut ponat terram Babylonis desertam et inhabitabilem.
- Cessaverunt fortes Babylonis a prælio,
habitaverunt in præsidiis :
Devoratum est robur eorum,
et facti sunt quasi mulieres,
Incensa sunt tabernacula ejus,
contriti sunt vectes ejus.
- Currens obviam currenti veniet :
et nuntius obvius nuntianti :
Ut annuntiet regi Babylonis,
quia capta est civitas ejus a summo usque ad summum :
Et vada præoccupata sunt,
et palupes incensæ sunt igni,
et viri bellatores conturbati sunt.
- Quia hæc dicit Dominus exercituum Deus Israel.
Filia Babylonis quasi area, tempus trituræ ejus :
adhuc modicum, et veniet tempus messionis ejus.
- C** Comedit me,
devoravit me Nabuchodonosor rex Babylonis :
Reddidit me quasi vas inane,
absorbuit me quasi draco ;
Replevit ventrem suum teneritudine mea,
et ejecit me.
- Iniquitas adversum me,
et caro mea super Babylonem, dicit habitatio Sion.
- Et sanguis meus super habitatores Chaldææ :
dicit Jerusalem.
- Propterea hæc dicit Dominus :
Ecce ego judicabo causam tuam, et ulciscar ultionem tuam,
et desertum faciam mare ejus,
et siccabo venam ejus.
- Et erit Babylon in tumulos,
habitatio draconum, stupor, et sibilus, eo quod non sit habitator.
- D** Simul et leones rugient,
excitent comas veluti catuli leonum.
- In calore eorum ponam potus eorum,
et inebriabo eos, ut sopiantur, et dormiant somnum sempiternum,
et non consurgant, dicit Dominus.
- Deducam eos quasi agnos ad victimam
et quasi arietes cum hædis.
- Quomodo capta est Sesach,
et comprehensa est inclyta universæ terræ ?
Quomodo facta est in stuporem Babylon inter gentes ?
Ascendit super Babylonem mare,
multitudine fluctuum ejus operta est.
- Factæ sunt civitates ejus in stuporem,
terra inhabitabilis et deserta,
terra in qua nullus habitet,
nec transeat per eam filius hominis.
- Et visitabo super Bel in Babylone,

et ejiciam quod absorbuerat de ore ejus,
 et non confluent ad eum ultra gentes :
 Siquidem et murus Babylonis corruet.
 Egredimini de medio ejus, populus meus :
 ut salvetur unusquisque animam suam ab ira furoris
 Domini.
 Et ne forte mollescat cor vestrum, et timeatis audi-
 tum, qui audietur in terra :
 Et veniet in anno auditio,
 et post hunc annum auditio, et iniquitas in terra,
 et dominator super dominatorem.
 Propterea ecce dies veniunt,
 et visitabo super sculptilia Babylonis :
 Et omnis terra ejus confundetur,
 et universi interfecti ejus cadent in medio ejus.
 Et laudabunt super Babylonem cœli et terra, et
 omnia quæ in eis sunt :
 quia ab aquilone venient ei prædones, ait Do-
 minus.
 Et quomodo fecit Babylon, ut caderent occisi in
 Israel :
 sic de Babylone cadent occisi in universa terra.
 Qui fugistis gladium,
 Venite, nolite stare :
 Recordamini procul Domini,
 et Jerusalem ascendat super cor vestrum.
 Confusi sumus, quoniam audivimus opprobrium :
 operuit ignominia facies nostras,
 quia venerunt alieni super sanctificationem domus
 Domini.
 Propterea ecce dies veniunt, ait Dominus :
 et visitabo super sculptilia ejus,
 et in omni terra ejus mugiet vulneratus.
 Si ascenderit Babylon in cœlum, et firmaverit in
 excelso robur suum :
 a me venient vastatores ejus, ait Dominus.
 Vox clamoris de Babylone :
 et contritio magna de terra Chaldæorum :
 Quoniam vastavit Dominus Babylonem,
 et perdidit ex ea vocem magnam :
 Et sanabunt fluctus eorum quasi aquæ multæ :
 dedit sonitum vox eorum.
 Quia venit super eam, id est, super Babylonem,
 prædo,
 et apprehensi sunt fortes ejus ;
 Et emarcuit arcus eorum,
 quia fortis ultor Dominus reddens retribuet.
 Et inebriabo principes ejus, et sapientes ejus,
 et duces ejus, et magistratus ejus, et fortes ejus.
 Et dormient somnum sempiternum,
 et non expergiscentur, ait rex,
 Dominus exercituum nomen ejus.
 Hæc dicit Dominus exercituum :
 Murus Babylonis ille latissimus suffossione suffo-
 dietur,
 et portæ ejus excelsæ igni comburentur,
 et labores populorum ad nihilum,
 et gentium in ignem erunt, et disperibunt.
 Verbum quod præcepit Jeremias propheta, Saraïæ **D**
 filio Nerïæ filii Maasiæ,
 cum pergeret cum Sedecia rege in Babylonem,
 in anno quarto ¹ regni ejus :
 Saraïas autem erat princeps prophetiæ.
 Et scripsit Jeremias omne malum, quod venturum
 erat super Babylonem, in libro uno :
 omnia verba hæc, quæ scripta sunt contra Baby-
 lonem.
 Et dixit Jeremias ad Saraïam :
 Cum veneris in Babylonem, et videris, et legeris
 omnia verba hæc, dices :
 Domine, tu locutus es contra locum istum ut disper-
 deres eum :
 ne sit qui in eo habitet ab homine usque ad pecus,

A et ut sit perpetua solitudo.
 Cumque compleveris legere librum istum, ligabis
 ad eum lapidem,
 et projicies illum in medium Euphraten, et dices:
 Sic submergetur Babylon,
 et non consurget a facie afflictionis, quam ego
 adduco super eam,
 et dissolvetur.

Huc usque verba Jeremiæ.

(Cap. LII.) Filius viginti et unius anni Sedecias
 cum regnare cœpisset : et undecim annis regnavit
 in Jerusalem, et nomen matris ejus Amital, filia
 Jeremiæ de Lobna. Et fecit malum in oculis Do-
 mini, juxta omnia quæ fecerat Joacim. Quoniam
 furor Domini erat in Jerusalem et in Juda, usque-
 quo projiceret eos a facie sua : et recessit Sedecias
 a rege Babylonis. Factum est autem in anno nono
 regni ejus, in mense decimo, decima mensis : Venit
 Nabuchodonosor rex Babylonis, ipse et omnis exer-
 citus ejus, adversus Jerusalem, et obsederunt eam,
 et ædificaverunt contra eam munitiones in circuitu.
 Et fuit civitas obsessa usque in undecimum an-
 num regis Sedeciæ. Mense autem quarto, nona
 mensis, obtinuit fames civitatem : et non erant
 alimenta populo terræ. Et dirupta est civitas, et
 omnes viri bellatores ejus fugerunt, exieruntque
 de civitate nocte, per viam portæ, quæ est inter
 duos muros, et ducit ad hortum regis (Chaldæis
 obsidentibus urbem in gyro) et abierunt per viam,
C quæ ducit in cremum. Persecutus est autem exer-
 citus Chaldæorum regem, et apprehenderunt Sede-
 ciam in deserto, quod est juxta Jericho : et omnis
 comitatus ejus diffugit ab eo. Cumque comprehen-
 dissent regem, adduxerunt eum ad regem Babylo-
 nis in Reblatha, quæ est in terra Emath : et locu-
 tus est ad eum judicia. Et jugulavit rex Babylonis
 filios Sedeciæ in oculis ejus : sed et omnes prin-
 cipes Juda occidit in Reblatha. Et oculos Sedeciæ
 eruit, et vinxit eum compedibus, et adduxit eum
 rex Babylonis in Babylonem, et posuit eum in domo
 carceris usque in diem mortis ejus. In mense au-
 tem quinto decima mensis, ipse est annus nonus
 decimus Nabuchodonosor regis Babylonis : venit
 Nabuzardan princeps militiæ qui stabat coram rege
 Babylonis in Jerusalem. Et incendit domum Do-
 mini, et domum regis, et omnes domos Jerusalem,
 et omnem domum magnam igni combussit. Et
 totum murum Jerusalem per circuitum destruxit,
 cunctus exercitus Chaldæorum, qui erat cum ma-
 gistro militiæ. De pauperibus autem populi, et de
 reliquo vulgo, quod remanserat in civitate, et de
 perfugis, qui transfugerant ad regem Babylonis, et
 cæteros de multitudine, transtulit Nabuzardan prin-
 ceps militiæ. De pauperibus vero terræ reliquit
 Nabuzardan princeps militiæ in vitatores, et in
 [Al. tacet in] agricolas. Columnas quoque æreas,
 quæ erant in domo Domini, et bases, et mare

¹ Notatum Martiano, Syrum legere, anno undecimo, quod nihil hic scire interest. Pulchre enim anno quarto, cum Hebræo est texto, בשנת רביעית.

am, quod erat in domo Domini, confregerunt A et tulerunt omne aes eorum in Babylonem. obetes, et creagras, et psalteria, et phialas, et tariole, et omnia vasa ærea, quæ in ministerio erant, tulerunt: et hydrias, et thymiamateria, et pelles, et pelves, et candelabra, et mortaria, et cetera: quotquot aurea, aurea, et quotquot argentea, argentea, tulit magister militiæ: columnas et mare unum, et vitulos duodecim æreos, erant sub basibus, quas fecerat rex Salomon in domo Domini: non erat pondus æris omnium horum. De columnis autem, decem et octo cubiti altitudinis erant in columna una, et circumferentia duodecim cubitorum circumibat eam: et crassitudo ejus quatuor digitorum, et intrinsecus cava erat, Et capitella super utramque ærea: B Cudo capitelli unius quinque cubitorum; et regula, et malogranata super coronam in circuitu, et vitula ærea. Similiter columnæ secundæ et malogranata. Et fuerunt malogranata nonaginta sex in circumferentia: et omnia malogranata centum reliqua circumdabantur. Et tulit magister militiæ etiam sacerdotem primum, et Sophoniam sacerdotem secundum, et tres custodes vestibuli. Et de cetero tulit eunuchum unum, qui erat præpositus super viros bellatores: et septem viros de his, qui custodiant faciem regis, qui inventi sunt in civitate,

Post ultimum hoc caput prophetiæ Jeremiæ, et Baruch descriptus reperitur contra mentem Hieronymi in utroque exemplari Canonis Hebraicæ scripturæ: ubi adnotatio isthæc præmissa est ab eo, C temere partem hanc editionis antiquæ ex LXX Novam, seu Hieronymianam ad Hebræos codices innatam invexit: « Liber iste qui Baruch nominatur, in Hebræo Canone non habetur, tantum in Vulgata editione, similiter et epistola

et scribam principem militum, qui probabat tyrones; et sexaginta viros de populo terræ, qui inventi sunt in medio civitatis. Tulit autem eos Nabuzardan magister militiæ, et duxit eos ad regem Babylonis in Reblatha. Et percussit eos rex Babylonis, et interfecit eos in Reblatha in terra Ematha: et translatus est Juda de terra sua. Iste est populus, quem transtulit Nabuchodonosor; in anno septimo, Judæos tria millia et viginti tres; in anno octavo Nabuchodonosor, de Jerusalem animas octingentas triginta duas; in anno vicesimo tertio Nabuchodonosor, transtulit Nabuzardan magister militiæ animas Judæorum septingentas quadraginta quinque. Omnes ergo animæ, quatuor millia sexcentæ. Et factum est in tricesimo septimo anno transmigrationis Joiachim regis Juda, duodecimo mense, vicesima quinta mensis, elevavit Evilmerodach rex Babylonis ipso anno regni sui, caput Joiachim regis Juda, et eduxit eum de domo carceris. Et locutus est cum eo bona, et posuit thronum ejus super thronos regum, qui erant post se in Babylone. Et mutavit vestimenta carceris ejus, et comedebat panem coram eo semper cunctis diebus vitæ suæ. Et cibaria ejus, cibaria perpetua dabantur ei a rege Babylonis, statuta per singulos dies, usque ad diem mortis suæ, cunctis diebus vitæ ejus.

Jeremiæ prophetæ. Ad notitiam autem legentium hic scripta sunt, quia multa de Christo, novissimisque temporibus indicant. » Notandum vero quod in Canone Carcassonensi hæc ad modum tituli describantur in medio paginæ, in nostro autem Canone San-Germanensi eadem verba in margine leguntur; et quidem minutulis litterarum formis, ut et alia scholia marginalia critica ejusdem libri. MART.

INCIPIUNT CINO' TH,

ID EST,

LAMENTATIONES JEREMIAE PROPHETAE¹.

h.) Quomodo sedet sola civitas plena populo: D Plorans ploravit in nocte, et lacrymæ ejus in maxillis ejus: et facta est quasi vidua domina gentium: et inceptus provinciarum facta est sub tributo.

non est qui consoletur eam ex omnibus caris ejus;

Exemplaria Canonis Hebraicæ veritatis cum aliis sacrorum Bibliorum codicibus ms. hoc modo incipiunt Lamentationes Jeremiæ: *Incipit ejus-Lamentatio, quod est in titulo Chinoth cum translatione litterarum Hebraicarum.* Deinde subest præfatiunculam, quæ legitur apud LXX interpretes, ac in Vulgata Latina: sed vetustiores mss. Versionis Hieronymianæ nihil præferunt ex ea quæ leguntur in textu Hebraico. Unde in hoc codice, qui tanquam tertium exemplar Cas. Heb. ver. merito suscipi debet, et in Colber-Aniciensi optimæ notæ, nihil prorsus exstat ex eodem additamentorum. Corbeiensis autem . 2 scriptus tempore Caroli Magni, omnes præ-

fatiunculæ lineas obelis jugulavit; sicque manifestum facit hæc aliena esse in versione Hieronymi, mutuata vero e LXX Seniorum interpretatione Græca.

Meminerit lector metris esse scriptas Lamentationes, ac per Alphabetum digestas, ut his verbis testatur S. Hieronymus: « Habes, inquit, et in Lamentationibus Jeremiæ quatuor alphabeta, e quibus duo prima quasi Sapphico metro scripta sunt: quia tres versiculos, qui sibi connexi sunt, et ab una tantum littera incipiunt, Heroici comma concludit. Tertium vero alphabetum trimetro scriptum est, et a ternis litteris, sed eisdem terni versus incipiunt. Quartum alphabetum simile est primo et secundo. »